

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PN	Sinasi, Ibrahim
6505	Zurub-i emsal-i 'Osma-
T8S5	niye
1870	

3 55

18 874

Şināst

Żurub-ı emsāl-i
‘Osmāniye

PN
6505
T855
1870

ضروب امثال که حکمة العوامدر لسانندن صادر
اولدیغی بر ملتک ماهیت افکارینه دلالت
ایدر .

ضروب امثال عثمانیه ایسه جمله معنیداردر .
بناء علیه بونلرک قبا تعبیراتی مشتمل اولانلرندن
ماعددا اکثرینی اشبو مجموعه یه الف با ترتیبی اوزره
درج ایلدم . عربی و فارسی و فرانسزجه بعض
مقابللری ترجمه لریله برابر علاوه قلندیغی کبی لفظا
ویا خود معنا ضروب امثالی متضمن اولان بر طاقم
ترکجه اییات ایله عبارات مشوره دخی استدلال
مقامنده ذیل اولندی . تنظیمی ۱۲۶۸

شناسی

الف ثقیله

۱

﴿ آبدالی تکیده کوررسن .

(ابدال لفظی عرییده اولک قتحیله در

ترکیده ایسه الف ثقیله اوقونور)

﴿ آت آلان اسکداری کچدی .

﴿ آتار سوزینی طوتمیانی یبانه آتارلر .

﴿ آتار صنعتی اوغلانه میرا ئدر .

فرانسوزجه

Le fils hérite du métier de son père.

(ترجمه سی) اوغل باباسنک صنعتنه وارث

اولور .

﴿ آت اولور میدان قالور یکیت اولور شان قالور .

﴿ آت ایله آرپه پی بوزشدر .

﴿ آت باشی برابر .

فارسی

• عنان بر عنان

• (ترجه سی) دیزکین دیزکینه

• (مات بنک قلیج قوشاناک

عربی

• اعط القوس باریها

• (ترجه سی) یایی آتیجیسنه ویر

[حشمت - مخمبس - در وصف بهجت

افندی]

« ایدرسک تام پاکندن تفحص ای دل شیدا »

« سمی شاه کونین بهجت افروز دل دنیا »

« مقام دفتری به ذاتیدرونق ویرن حالا »

« بیدار اولدی سرفال اعط القوس باریها »

« بومسندده اوهمتکاری کوردک دیده لر روشن »

عربی

• عاد السهم الى التزعة

• (ترجه سی) اوق آتیجیلره عائد اولدی

• (آت بولنور میدان بولنماز میدان بولنور آت بولنماز

• (آت بولنور میدان بولنماز

• (آت تیر قاطر تیر آره یرده اشک اولور

(آت)

﴿ آت چالندقدنصكره آخورك قپوسنی قپار . ﴾

فرانسزجه

Il ferme l'étable quand les bœufs sont sauvés,

(ترجمه سی) او کوزلر قاچدقدنصكره آخوری

قپار .

﴿ آتدن ایندی اشكه بندی . ﴾

فارسی

از اسب فرود آمد و بر خر نشست :

فرانسزجه

D'évêque il est devenu meunier.

• (ترجمه سی) پسقپوس ایکن دکر منجی اولدی .

﴿ آتدن دوشنه بیمار دوه دن دوشنه مزار کر کدر . ﴾

﴿ آتده طوران وار طور میان وار . ﴾

﴿ آتش اولسه جرمی قدر یر یاقار . ﴾

﴿ آتش ایله پاموغلک اویونی اولماز . ﴾

[یحیی - حکایه منظومه شاه و کدا

صیفه ۶۳]

« نوله آتدن ایراغ ایسم هر بار »

« اودله پنبه نك نه اونی وار »

[فاضل - زنانامه - صفت زنان ارمنی]

- « قپوسنده نیجه قور خرواتی »
 « نیجه قسراقی ایله باغلر آتی »
 « کوزه در او یله کوزل عفریتی »
 « چار پیلور حسته اهل بیی »
 « اشته باروت ایله آتش او یونی »
 « قورده اصمرله در بوقیونی »

[واصف - قصیده شتایه]

- « الحذر سوز درو نمیدن امان یقلا شمه »
 « آتشك پنبه ایله اولمازاویونی زیر »
 « آتش بوجکنی کورسه یا نغین صانور »
 « آتش بهاسنه »

[سامی - قصیده شتایه ناتمام]

- « سیاه فخم ایله آتش بهاسنه هیرم »
 « نتیجه سردی ققط ایله دل مشقته »

فرانسوزجه

Cher comme poivre.

(ترجمه سی) بیر کپی بهالی .

(آتشدن)

﴿ آتشیدن اشد در انتظار .
(بو مثلاًک مالی عرییدن آلمه در .)

عربی

• الانتظار اشد من النار .

﴿ آتش دوشد یکی یری یاقار .

﴿ آتش قبش کونک میوه سیدر .

[مصرع مشهور]

« آتش نگاری قبش کونک لاله زار یدر »

عربی

• النار فاكهة الشتاء .

﴿ آتسه اورسهك توتونی چیقماز .

﴿ آتشی آتشنه .

﴿ آت صاحبه کوره اشرف .

﴿ آتله جاملری قیرارسن .

﴿ آتلی بی آتدن ایندیرر .

﴿ آت مزاجی ال مزاجی .

﴿ آتنه بالی شام شکری .

﴿ آتیه باقه طونه باق ایچنده کی جانه باق .

« آت یرینه اشک باغلادی .

« آتیلان اوق صگری دونمز .

[عطایی - خسمه - حاتم طایی]

« مرد اولنر سوزینک اوله اری »

« چاره وارمیکه سخن دونه گری »

فارسی

تیری که از کمان رفت بر نه کردد

فرانسوزجه

Le trait en est lancé.

(ترجمه سی) اوق آتلدی .

Le gant est jeté.

(ترجمه سی) ال دیوان آتلدی .

« آج آج ایله یاتنبجه آره ده دیلنجی طوغار .

« آج اسنر عاشق کرینور .

« آج اولمکدن طوق اولمک یکدر .

فرانسوزجه

Il vaut mieux mourir d'indigestion que de
faim.

(ترجمه سی) هضمسزلقدن اولمک آجلقدن

اولمکدن اولادر .

» آج ایله اجللی سویلشور .

» آج ایله دوست اوله .

» آج آیو اویناماز .

فرانسجه

Ventre affamé n'a point d'oreilles.

» (ترجه سی) آجیقمش بطنک قولاغی اولماز .

» آج طاوق کندینی بغدای انبارنده صانور .

فارسی

» کربه همه شب بخواب یئند دنبه .

» (ترجه سی) کدی بتون کیجه دوشده

» قویروق کورور .

فرانسجه

On espère toujours ce qu'on désire.

» (ترجه سی) آرزو اولسان شی دائما امید

» اولسور .

» آج قلیجه صاریلور .

[خاتم - غزل]

» اینز کرسنکان هوس غمزه دن حذر »

» مشهوردر قلیجه صاریلور دیمشلا آج »

فارسی

- کشنه بشیر میزند
- (ترجمه سی) آج کندینی آرسلانه اورور
- (آج کیمکله اولورسه صاواشور
- (آج کز مکدن طوق اولمک یکدر
- (آجک قازنی طویار کوزی طویماز

[وهیء سنبل زاده - لطفیه - در کیفیت جرار

و اعطای صدقه بفقرای صابرین]

« جرّ نفع ایتمده در لیل ونهار »

« یعنی جرّار دکلدر جبار »

« ال آچار اولسه دخی محتاج »

« قازنی طوق اولسه ینه کوزلی آج »

• فرانسوزجه

Il a les yeux plus grands que le ventre.

- (ترجمه سی) قارندن بیوک کوزلی واردر
- (آجلقندن کیمسه اولز
- (آجلقدن نفسی قوقار طوقلقدن کرت کرت کییرر
- (آجی آجی بی باصدیرر

(خاتم)

[خاتم - غزل]

« صوفی بی ساقی بزم ایتمده در جانه صفا »

« بصدیردیرلر آجی آجی بی مشهور مثل »

» آجی پاطلیجانی قراغی قالماز .

» آچدرمه قوطونک قباغنی .

» آچه قوطوبی سویلدرسن کوئوبی .

» آچق آغز آج قالماز .

فرانسجه

Qui ne demande rien, n'a rien.

(ترجمه سی) طلب ایتمین هیچ برشبته نائل

• اوله ماز .

» آج کوزیکی یوقسه آچارلر .

» آخشام آخشام آقشام .

» آدامق ایله مال توکنمز .

» آدم آدامق انسان ، کشی .

» آدم آدمه لازم اولور .

» آدم آدمی بر کره آلدادر .

» آدم اوغلاننه ایولک یارانماز .

» آدم اولدرکه اقرارندن دونمیه .

فارسی

قول مردان جان دارد .

فرانسوزجه

Les honnêtes gens n'ont qu'une parole.

(ترجمه سی) اهل ناموسده سوز بر اولور .

﴿ آدمك قيمتى آدم ييلور ﴾

فرانسوزجه

L'homme de mérite, connaît le mérite.

(ترجمه سی) هنراهللى هنزى طاتور .

﴿ آدم يا كلغله عالم اولور ﴾

﴿ آدى چيقدى طقوزه اينز سكره ﴾

﴿ آدى قاله النماز ﴾

فارسی

نامش بر زبان نمیتوان آورد .

﴿ آراهه عربيه ﴾

﴿ آراهه دونن بر خاطر در ﴾

﴿ آراسنده طاغلو وار ﴾

﴿ آرالندن صوصير نماز ﴾

[لطیفی - غزل مخمس]

« کوزم یاشینی بحر ایتدک فراقکله جدالقدن »

« سنکله قانی آظالم صوسر مزیدی آرالقدن »

[علوی - غزل]

« کر پکریمک حالی خراب اولدی یشمله »

« صوسر مزیکن بر تیجه دم آره لرندن »

فارسی

• موئی در میان ایشان نمی کنجد .

« آرا لردن قاره کدی پکدی »

فارسی

• شکر آبی در میان بهمرسیده .

« آرایان مولاسنی ده بولور بلاسنی ده بولور »

[فاضل - دفتر عشق - ذکر نقاره زن

شاهلوند]

« دل مجنون آرایوب لیلاسن »

« یا بلاسن بوله یا مولاسن »

فارسی

• جوینده یابنده است .

عربی

• من طلب جدا فوجد •

» آ رہہ جی قریسی کبی دوشونور طورر •

» آرتق مال کوز چیقارماز •

» آرسلان پوستندہ یاقبشور •

» آرسلاندن طوغان ارسلاندر •

لاتینجہ

Aquila non generat corvos.

• (ترجہ سی) قرتال قارغہ طوغورماز •

» آرسلان یتاغندن بلاپدر •

» آرسلان یتاغندہ یکیت چاغندہ •

» آرقہ سز اولانک ایاغنہ اورمشلر وای آرقہم دیمش

• قارنہ اورمشلر ینہ وای آرقہم دیمش •

» آرقہ سندنہ یمورطہ کوفہ سی یوق یا دونیورر •

» آرقہ سی محرابدہ در •

» آرقہ سی یرہ کلز •

» آرقہ یرہ قالان قصادن قورقہ •

» آرمود پیش آغزمہ دوش •

» آرمودک ایوسنی طاغندہ آیورر •

[بحی - حکایه منظومه شاه و کدا
 صیفه ۳۵]

« عاشق کونی مختله پجر »

« بمشک ایوسن طموزلیر »

» آرمودک صاپی وار اوزمک چوپی وار .

» آره ~~لله~~ آرا .

» آریق اتدن سمیز تریث اولماز .

» آری کبی صوقار .

» آزا اولسون اوز اولسون .

» آزا چوغه تابعدر .

» آزا سویلک چوق سویلکدن اولادر ،

» آزا سویلراوز ستویلر .

[عاصم - قاموس ترجمه سی - سکت ماده سی]

« (السکت) کتف وزنده شول کسه یه »

دینور که سویلر سویلر اما در مکنون سویلر

ناطقه سنجه آزا سویلیوب و سویلده

کوزل و مضبوط و معنیدار سویلر اوله

اصطلاح زده آزا سویلر اوز سویلر تعبیر

اولنور یقال رجل سکت ای قلیل الکلام

فاذا تکلم احسن . »

۱۱
﴿ آژ طمع چوق زیان کتیرر .

[علوی . غزل]

« صبرم دوکنسون دیر ایکن کندی نقد جان »

« علوی نه چاره که آژ طمع چوق زیان ایدر »

﴿ آژ ویر چوق یالوار .

﴿ آژ ویرن جانندن ویرر چوق ویرن مالدن ویرر .

﴿ آژی بیلین چوغی هیچ بیلز .

﴿ آژی بق آشم غوغاسز باشم .

فارسی

یکدانه وصد هزار راحت

﴿ آژی ده بر خدمتکار طوت .

﴿ آستاری یوزینه اویماز .

﴿ آشاغی تو کورسم صقالم یوقاری تو کورسم بیغم .

فرانسجه

Il est entre le marteau et l'enclume.

• (ترجه سی) چکچ ایله اورس آره سنده در .

• آشاغیکی چشمه قول کی آقیور .

• آشاغیسی یوقاری سنه اویماز .

• آش طاشنبجه کفجه یه بها اولماز .

(آشغی)

﴿ آشغی بك اوتوردی .

﴿ آشق آته‌ماز .

﴿ آشکار دشمن کیزلی دشمندن ایودر .

﴿ أصلورسهك فرنكى سجميله أصل .

[فاضل - زنانامه - دریان زنان افرنجیان

مستانان]

« سودیكك روم اوله یا افرنجی »

« سائرک حسنه دکر رنجی »

« باصلورسك اوکوزلرله باصل »

« أصلورسکده فرنکی به أصل »

فارسی

بار چه کشی بارنکاری باری

﴿ أصله‌جق بوغماز .

﴿ أصله‌جق صویه بوغماز .

﴿ آغاجه چیقسه پابوجی یرده قالماز .

﴿ آغاج یاش ایکن اکیلور .

﴿ آغر باصنجه یکن قالقار .

﴿ آغر بنجه آلتونه طاریلور .

[عطای - خسه - درستایش

قاضی عسکر روم]

« چقدی سوز نرخ در مکنونه »

« طاریلور آغرنجه آلتونه »

فرانسزجه

Il vaut son pesant d'or.

• (ترجه سی) آلتون آغرنه دکر •

• آغریسز باشنه قاش باصدی باغلامش •

• آغز خفافی •

[وهی سنبل زاده - لطفیه - در اتصاف

اصناف بعدم انصاف]

« بعض اصناف ایدر اما راحت »

« هیچ چکمز هله ذل حرفت »

« یوقدر آنلرده معزز بر فرد »

« چون یکیت باشیلری باش نامرد »

« نیجه سی نقد حیل صرافی »

« نیجه سی اولمش آغز خفافی »

• آغزنده باقلا اصلانماز •

[محیی - حکایه منظومه شاه و کدا

صحیفه ۷]

« شمعی سن سک جهانک آغزنده »

« باقله اصلمنز آنک آغزنده »

[منیف - غزل]

« رند تردامنه همراز اوله من زاهد خشک »

« اولمز آغزنده انک یکدمه نمناک جواب »

(آغزکی خیره آج .

(آغزه داد بوغازه فریاد .

فارسی

ناله از جگر خیزد

(آغزی آچق ایران دلبری .

(آغزیله قوش طوتسه ینه بیلیمز .

[وهبیء سنبل زاده - لطفیه - در احوال

ملاحدهء زمان]

« قلب درویشه طوقمه حذرایت »

« فقرادر دیو حسن نظرایت »

« چون اوله جذبه سی من عندالله »

« ایتمه مجذوبه حقارتله نكاه »

« ییلورز آغزی ایله قوش قاپه مز »

« آدمی ییقسه ده آنلریا په مز »

« آغزینک اوچلوسنی آلدی . »

[عطایی - خسه - در صفت ساقی]

« نه در مطربا دائم اول هوی و های »

« مکر آغزک اوچلوسنی آلدی نای »

[سامی - بیت مفرد]

« دهن یاره دیدم حقه لعل یاقوت »

« آغزینک اوچلوسنی آلدی همان ایتدی سکوت »

« آغزینک صوی آقدی . »

[پرتو پاشا - غزل]

« بر رتبه آقدی آغزی صوی ذوقه زاهدک »

« صاندم بونغاز ایچنده کی شیطان آقندیسی »

« آغزینک قاشخی دکدر . »

[عطایی - خسه - احتراز از بادیه نوشی]

« ساغر زرین جم کامکار »

« قاشغیمی آغزک ای نابکار »

فارسی

- مرغ ابن انجیر نیست •
 (ترجمه سی) بو انجیرك قوشی دكلدر •
) آغزینه بر پارق بال چالدى •

[واصف - غزل]

- « اصلى يوقدر ييلورم وعده بوس دهنك »
 « نافله بال چالوب آغزیمه يلاندردی بنی »
) آغزینی آچشكه ارمود آغزینه دوشسون •

فرانسجه

Il attend que les allouettes lui tombent
toutes roties dans le bec.

- (ترجمه سی) طویغار قوشلری کباب اولدیغی
 حالده آغزینه دوشسون دیو بکلور •
) آغزینی پویرازه آچار •
) آغزینی خیره آچ •
) آغزی وار دیلی یوق •
) آغستوسده صویه کیرسه بالطه کسمز بوز اولور •
) اغلادرسه مولام بر کون کولدير •
) آغلامه اولو ایچون اغلا دلی ایچون •

- » آغلامه اولو ایچون اغلا دیری ایچون .
 » آغلامیان چوجوغه ممه ویرمزلر .

فارسی

[بیت]

- « تانکرید کودکی حلوا فروش »
 « بهر بخشایش کجا آید بجوش »
 » آغلاهی کوزلم اغلا نه کلور وار نه کیدر .
 (موزوندِر)

- » آفتاب کی اکلندی .
 » آقار صومردار طوماز .
 » آق آقچه قاره کون ایچوندِر .

[فغانی - غزل]

- « فغانی یاشوکی توك روز هجر زلفنده »
 « آع آقچه قاره کونیچون دینور مثلدِر بو »

فارسی

- زر سفید از برای روز سیاهبست .
 » آق ایله قاره بی سجدی .
 » آقچه سی آق اولانک باقه یوزین قاره سنه .
 (موزوندِر)

(آقچه لی) .

- ﴿ آخچه لی آدمدن طاغلقورقار .
 ﴿ آخچه نك كندیكنه باقه ایشك بتدیكنه باق .
 ﴿ آخچه نك یوزی صیماقدر .
 ﴿ آق دکره قبودان مصره سلطان .
 ﴿ آقشام ایسه یات صباح ایسه کیت .
 ﴿ آقشام قول صباح صاول .
 ﴿ آقشامك خیرندن صباحی شری یکدر .
 ﴿ آق قویونی کورن ایچی طولویاغ صاتور .
 ﴿ آقکرمانلی یم قویرامام .
 ﴿ آق کوپك قاره کوپك ایکبسیده کوپکدر .
 ﴿ آقک آدی قاره نك دادی .
 ﴿ آقندی به کورک چکر .
 ﴿ آقه جق قان طمارده طورماز .
 ﴿ آکلادیلشه کوره ویرر فتوایی .

[بیت]

« نقل و تقریر کوره دعوایی »

« شیخ الاسلام ویرر فتوایی »

شاهی

فرانسوزجه

On juge d'après ce qu'on entend.

(ترجه سی) ایشیدلدیکنه کوره حکم

اولنور .

» آکلایانه سیوری سیکک سازدر آکلایانه طاول
زورنا آزددر .

» آل اللهم قولکی ضبط ایت دلیکی .

» آلائی کچیرر .

» آلت ایشلر ال اوکنور .

فارسی

اسباب کار کند صاحبش لاف زند .

» آل تقیه ویر کلاه .

» آلتون آدی باقر اولدی .

[وهبی سنبل زاده - غزل]

» آلتون آدین قزل باقر ایلر بولورسه کر »

» صاری بک اوغلی کیبی فرومایه بکلیکی »

» آلتون الی بچاق کسمز .

» آلتون پاس طوماز .

» آلتونک قیمتی صراف ییلور .

(آلتونی)

« آلتونی صرافه صور جوهری قیومجی به :

فارسی

[مصرع]

- قدر زر زر کر شناسد قدر جوهر جوهری
- « آلتی اولور یدی اولور هپ اللهک دیدیکی اولور »

فارسی

[بیت]

- خدا کشتی آنجا که خواهد برد
- اکر ناخدا جامه برتن درد
- « آلتی قوال اوستی ششخانه »
- « آل جنکیز اویونی »
- « آچاق اشکه کیم اولسه بنز »

فارسی

- چوب نرم را مور میخورد

فرانسوز

Sur la peau d'une brebis on écrit ce que
l'on veut.

(ترجہ سی) دیشی قیونک دریسنه استنیلان

شی یازیلور •

فرانسزجہ

On frappe toujours sur plus faible que soi.

(ترجہ سی) دائما کندیسندن ضعیف

اولانہ اورورل •

﴿ آخاق اوچان یوجہ قونار یوجہ اوچان آخاق

قونار •

﴿ آخاق یرده تپہ جک کندیسنی طاغ صانور •

﴿ آخاق یرده یاتمه سیل آلور یوکسک یرده یاتمه

یل آلور •

﴿ آلدادیم دین آلدانور •

﴿ آلدی فیتی •

﴿ آلس اوغلی ویرشدر •

﴿ آکشکه ویرشم ترخاته که بولغور آشم •

﴿ آل قران باش کسن •

﴿ آل قشاغی بی کیر آخوره یارہ سی اولان قوجونور •

﴿ آل کلاہکی ایواللہی دخی ایچندہدر •

﴿ آل کلم ویرکلم •

(آل)

﴿ آل کوملکدر کیزلنمز .

﴿ آل کیدمکه آلهیم .

﴿ آلمدم ویرم کورمدم بیلم .

[شانی زاده - تاریخ - جلد اول

صحیفه ۵۴]

« بعض اسرار داد و ستاد کنندون

تفحص و استقصا اولند بجه سر یہود کبی

کتیم و اخفا ایدرک » آلمادم ویرم کورمدم

بیلم « صورتلرینی ایما ایلدیکندن ماعدا »

﴿ آله مظلومک آهینی چیقار آهسته آهسته .

﴿ آکنک طہاری چاتلامش .

فارسی

• چشم دریده است .

عربی

• خلیع العذار .

﴿ آکنک قاره یازیسی .

[عطایی - خسه - خاقان چین]

« کیم بقر طالع مولوده ولی »

« قوتلو کون چاق طوغشندن بللی »

« چین پیشانی ایله ابروسی »

« آلنك اوله قاره یازوسی »

» آلنی قارشلادی .

» آلنی آچق یوزی آق .

[عطایی - خسه - احتراز از نفس اماره]

« مرد اودر کیم اوله اهل مذاق »

« کل کبی هم آلنی آچق یوزی آق »

» آلور مېسن عقیده بی مسکی بهاسنه .

(مصرع مشهور)

» آله جق ایله ویره جك توکمنز .

» آله مدك حاجی بابا دیز .

» آلینده یازیلان کوریلور .

[علوی - غزل]

« اول الف قد باشمه بزم چکر سه راضیم »

« علویا هر دمده باشه یازیلان یازو کلور »

» آماسیه نك بارداغی بری اولماز سنه بر داخی .

» آنا بابا کونی .

(عطایی)

[عطایی - خجسه - حاتم طایی]

« ایتدیلر صکره ندامتله فغان »

« انا بابا کونی ایدی اوزمان »

• (آناسندن امیدکی سود بورندن کلدی •

[فاضل - زانا نامه - فذلکه منظومه]

« امیدیکم سود آنه دن مهد ایچره »

« کلدی بورندن اینان بوکره »

• فرانسزجه •

Il a sué sang et eau.

• (ترجمه سی) قان و صوترلدی •

• (آناسنک قارنده طقوز آی اون کون نصل

طورمش •

• فرانسزجه •

Paris n'a pas été bâti dans un jour.

• (ترجمه سی) پارس برکون ایچنده یاپلامشدر •

• (آناسنک نکاحنی استر •

• (آناسنه باق قزین آل کلارینه باق بزین آل •

• (آناسنه باق قزین آل •

• (آناسنی آغلاندی •

[عزت منلا - قصیده - برای اجد

خورشید پاشا]

« آنار آغلده رق او یله قلیچ چالدک کیم »

« یمدی اوز تمور اوغلندن اوسیقی اعجام »

« آنا قوزیسی .

« آنالی قوزی قنالی قوزی .

« آنی بوزار سنی یازارم .

« آو اولندی دلی اولندی .

« آواره لك یری میخانه در .

« آوجنی یاله سون .

[واصف - جوابنامهٔ پسندیده از دهان

دختر]

« درت استبوی کیجده ویرمیه قاباله »

« ایشلرمیم اویومیوب آوجکی یاله »

« ایواردم اویناق اولدم ایسه باق شو پوستاله »

« قویور الیمی طومه بنی قاچ جانم خاله »

« اون بش یاشنده کندیمه براویناش آرهیم »

« آوجی کوپکی کبی یلر اوکاز .

« آیاصوفیه ده دینور سلطان اجدده زکات ویرر .

(آیاغنده)

﴿ آياغنده طونی یوق باشنه فسلکن طاقار .

[مصرع]

(اياغنده طونی یوق فسلکن استر باشنه)

شناسی

﴿ آياغنگ آکته قارپوز قپوغی قویدی .

﴿ آياغنه ایپ طاقدی .

[عزت منلا - غزل]

« بومثلدر سوریدر لر کوپکی اولدرنه »

« شمیدین پای رقیب سکه برایپ طاقه لم »

﴿ آياغنه صیجاق صومی دوکه لم .

﴿ آياغی اوزنکوده .

فارسی

• پادر رکاب شده .

﴿ آياغی صویه ایردی .

﴿ آياغیله قناره یه کلدی .

فارسی

• بیای خود بسلاخ خانه آمدی .

﴿ آياغی یانمش ایت کبی یلر .

﴿ آياغی یرمی باصار زلفکه بردار اولانک •
(مصرع)

﴿ آياغی یره باصمبور •
﴿ آياق قابلرینی چو یردم •
﴿ آياقلی کتبخانه •

فرانسجه

Il est une bibliothèque vivante.

• (ترجمه سی) کتبخانهٔ ذی حیات •
﴿ آی آیدین حساب بللی •
﴿ آی ایشغنده جوز سیلکلمز •
﴿ آیدین عباسیدر قیصه کس •
﴿ آی کورد کسه یرام ایت •
﴿ آی کورمش یلدزه مداهنه سی یوق •
﴿ آیک صوگ چارشنبه سی کینه یارار کینه یاراماز •
﴿ آینه یه ده زیب زیب پاره یه ده زیب زیب •
﴿ آبواز قصاب هپ یر حساب •
﴿ آبواینه صیغماش برده قویروغنه قالبور باغلامش •

فارسی

• موش بسوراخ نمیرفت جاروب بدم بست •

(آبو)

- ﴿ آیو پوستیمی آتیورسن بزه .
 ﴿ آیونک قرق حکایه سی وارمش هپبسی اخلاط
 اوزرینه .

فقهه

آ

- ﴿ ابه نك اوركه سی .
 ﴿ ات ایله طرناق آره سنه کیرلز .
 فرانسزجه

Entre l'arbre et l'écorce, il ne faut pas mettre le doigt.

(ترجمه سی) اناج ایله قبق آره سنه یارمق

صوقه ملیدر .

﴿ ات ایله طرناقدر آره یره کیرن قیماقدر .

﴿ ات طرناقدن آیرلماز .

﴿ ات قانلی کرک یکیت جانلی کرک .

﴿ اتکری طوتشدی .

[منیف - قصیده - درستایش ابراهیم

پاشا]

« صائمک شفق کوروب تف قهرین سپهردن »

« تاب ندامت ایله طوتشدی اتکری »

- اتمک چیکشمینجه یوتماز .
- اتمکچی چتله سنه دوندی .
- اتمکدن قاشق اولور اما هر یوغوردک حفته دکل .
- اتمک بیوکی خیرک چوغندن اولور .
- اتمکنه یاغ سورلدی .

فارسی

- نانش بروغن افتاده .
- (ترجمه سی) اتمکی یاغه دوشمش .
- اتمکنی طاشدن چیقار .
- اتمکنی کندنی یین یوکنی کندنی قالدیر .
- اتمکه پاپا صویه بوآ دیر .
- ات نه قدر آریق اولسه اتمک اوستنده یاراشور .
- اجلسز قول اولماز .
- اجل کلدی جهاته باش آغریسی بهانه .
- (موزوند)
- اجل کلدی باش آغریسی بهانه .
- (موزوند)
- اجلنه صوصامش .
- اجله چاره اولماز .

فرانسوزجه

Il y a remède à tout hors à la mort.

(ترجه سی) اجلدن بشقه هر شېئه علاج

واردر .

- » اجنیلر ایچنده طوب اوینایور .
- » اجنی یه کلاهی ترس کیدیرر .
- » احدك اوکوزی کبی نه باقارسن .
- » اخفشك کچېسی کبی نه سویلسه لر باشنی صاللار .

[عزت علی پاشا - غزل]

« باق مراییلری اللهی سورسهك زاهد »

« باشنی صالده کویا بز اخفش کورینور »

[خاتم - غزل ردیف]

« ابن جنی یه باشن صالسه ریاسیله ینه »

« بزم رندانه صوفی بز اخفش کورینور »

[منیف - غزل]

« هم ایدر طغنه تحمل هم اولور سر جنبان »

« زاهده خرمی دیسم یا بز اخفشمی دیسم »

» ار اوغلی اوچه قدر .

» ار اولده باش یار .

» ار اولان آمکنی طاشدن چیقار .

[سامی - بیت]

« طفل حکا که دیدم چکمه فقر یانی وار »

« ار اولان آمکی طاشدن چیقار دیدی او یار »

» ار اولور آدی قالور .

[عطایی - خسه - تربیت خدام و اولاد]

« صوکنه سکه ارشادی قالور »

« بو مثلدر ار اولور آدی قالور »

» ار طوغری به حق طوغری به .

فارسی

راستی از تو ظفر از کرد کار .

» ار کلک نفسی بر در قادی نککی طقوزدر .

» ار لقمه سی ار قور صاغنده قالماز .

» ارلک اون ایسه طقوزی حیلدر .

[عطایی - خسه - داستان آرش

صاحب کان]

« حسن عمل همتله بویه در »

« ارلک اون ایسه طقوزی حیلدر »

» ارم آلان جانم آلان .

» ارمنیدن دونه صکره دن کورمه .

فرانسجه

Il n'y a rien qui soit plus orgueilleux qu'un riche qui a été gueux.

(ترجمه سی) کدا ایکن زنکینلمش اولاندن

زیاده متکبر یوقدر .

» ارمنی کبی غماز .

» ارمنی کلینی کبی قیریدر .

» ارنلر حاضره قیلش دعا ی . (موزوند)

» ارنلرک صاغی صولی اولماز .

» اره اینانه صویه طبانه .

» اسر اما یا غماز .

» اسر یك دونهك چولی اکری کرک .

» اسکی اون چوالیدر اوردجه توزار .

» اسکی پاموقدن بز اولماز کوتودمردن قلیچ اولماز .

» اسکی حمام اسکی طاس .

» اسکی دفترلی قارشیدر .

[واصف - غزل ردیف]

» شمدی قید ایتمزل اما وقت اولور ایندکلرک »

» یوقلنور خطک کلنجه اسکی دفترل کبی »

- » اسکی دوست دشمن اولماز یکبسندن وفا کلز .
- » اسکی سپور کهی دامه آتارلر .
- » اسکی صمانلری قارشیدیرر .
- » اسکی کوتوک .

[واصف - غزل]

- » مضمون نو البت بولسور لوح دلنده «
- » واصف نقدر اولسه ینه اسکی کوتکدر «
- » اسکی کوز آغریسی .
- » اسکی یه اعتبار اولیدی بت بازار ینه نوریاناردی .
- » اسمایی اوستنه صچراتدی .
- [وهبی سنبل زاده - لطفیه - در علم وفق]
- » اولور اولماز ایشه اسماء چکمه «
- » صدمه قهر مسما چکمه «

- » اشک آریسی کبی بال یایماز .
- » اشکدن دوشمک آتدن دوشمکدن تهلهکیدر .
- » اشکسز اخوره دوندی .
- » اشک طاغده اولور ضرری اوه کلور .
- » اشک قارپوز قابوغی کوردی .

[اشك ايله تلکی حکایه سندن مفرز بیت]

« اشك افراط نشاطندن آ کردی دیر ایکن »

« صانکه قار پوز قبوغی کوردی یا خود تازه دیکن »

شمسی

» اشك قوجامغله طاوله باشی اولماز .

» اشك آ کرمازی اولماز .

» اشك اولومی صودندر .

» اشك جانی یا نتیجه آتدن یوروک اولور .

» اشك سمی کسندینه یوک کلز .

» اشك قویروغنی غلبه لقمده کسنجه کیمی اوزون

دیر کیمی قیصه .

» اشك قویروغنی کبی نه اوزار نه قیصه لور .

» اشکی اول صاع قازغه باغله صکره تکر یه

اصمارله .

» اشکی اول باغله صکره تکر یه اصمارله .

» اشکه کوچی یتمز سمیرنی دوکر .

فارسی

زورش بخر نمیرسد پیلان می چسپد .

» اشکی دوکونه چاغ مشلر یا اودون اکسک

یا صو دیمش .

فارسی

خر را بعروسی خوانده اند مکر آب و هیرم
لازم آمده است .

[شیخ نظامی - اسکندر نامه]

« خر انرا کسی در عروسی نخواند »

« مکر آن زمان آب و هیرم نماند »

« افندیك نظری آته تیماردر .

فرانسجه

L'œil du fermier vaut fumier.

(ترجمه سی) چفتلاك صاحبك نظری

کوبره دکر .

فرانسجه

L'œil du maître engraisse le cheval.

(ترجمه سی) صاحبك نظری آتی سمیرلدر .

« افندی بی افندی ایدن اتباعبسیدر .

« املك لاسه املك .

« اكه دن بیچلمز .

(فارسی)

فارسی

- هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت .
- ﴿اکنجی یاغور استر یولجی قوراق .
- ﴿اکنی بللی ایتمز .
- ﴿اگری آغاج یایم هر کوردیکم دایم .
- ﴿اگری اوتور طوغری سویله .
- ﴿اگری قپونک اگری سیدر محله نک طوغری سیدر .

فارسی

- مارتا راست نشود بسوراخ نمیرود .
- (ترجمه سی) ییلان طوغری نیجه دلیکنه
- کیرمز
- ﴿اگری کی طوغری سفر
- ﴿اکنجه قوری کستاه .
- ﴿اکیلن باش کسلز .
- ﴿اکسه کده بوزه پیشیریم .
- ﴿ال اغزیله قوش طوتماز .
- ﴿ال الدن اوستوندر عرشه چیقنجه یه قدر .

فارسی .

- دست بر بالای دست

» ال الك آینه سیدر .

[شریف - غزل]

« چونکه آینه سیدر بر برینک دیرلر خلق »

« ایتدیکی وضعی کورر هر کشی آخردن بق »

» ال البله ییلان طوتار .

» ال الی یویار ایکی ال یوزی یویار .

» ال او پمکله آغز آشماز .

» ال اوزادیلان یره ایاق اوزادلاز .

» ال ایپله قیویه اینلز .

» ال ایچون آغلایان ایکی کوزدن چیقار .

» ال ایچون قیوقازان الك ابتدا کندی دوشر .

[عطایی - خسه - منع طعن و مذمت خلق]

« قازدوغی قویویه دوشر خشماک »

« چوغن ایدر کندی تفنکی هلاک »

عربی

من حفر بئرا لایخه فقد وقع فیه .

فرانسجه

Le mal qu'on fait à autrui retombe sur soi.

(ترجمه سی)

(ترجمه سی) آخره ایدیلن فنالق ایدنه عائد

• اولور •

» ال ایچون یانمه ناره یاق چوبوغکی صفاکی آره •

» ال ایله النیمان اللی ییل طورر •

» ال ایله کلن دوکون بیرامدر •

عربی

• اذا عامت البلیة فطابت •

» الدن چیقان اله کیرمز •

» الدن کلن خیری دریغ ایتمه •

» الدن کلن اوکون اولماز اوده وقتنده بولماز •

» الدن کلن اولوش اولماز اولسه دخی وقتنده کلز •

[عاصم - قاموس ترجمه سی - رزق ماده سی]

• (الرزق) رانك كسريله • • • • •

و بعضا جوفه واصل اولان غداء و قوتده

استعمال اولنور که بو که فارسیده روزی

و ترکیده اولوش دینور نته که ترك پیننده

مشدر که ایلدن کلان اولوش اولمز

اولسدهده وقتنده کلز دیرلر «

» الدن وفا زهردن شفا •

» الده عادت بزده بدعتی •

» الده کی یاره یاره سزه دیوار دلیکی کبی در .
 [عاصم - قاموس ترجمه سی - دبر ماده سی]
 » (الدبر) کتف وزنده صرتی یاغراولان
 طواره دینور و منه المثل هان علی الاملس
 مالافی الدبر یعنی صرتی صاغ اولان دابه یه
 یاغراولان دابه نک حالی آسان کلور غیرده کی
 یاره یاره سزه دیوار دلیکی کبیدر مثلیله
 یگمال در برکسه احباب واصحابنک گرفتار
 اولدیغی محنته مبالات و اهتمام ایلدیکی
 صورتده ضرب اولنور » .

» ال عارفدر تیز طویار .

» ال عاری دشمن غیرتی .

» النی کورسه مرتهک صانور .

فرانسوزجه

Il ne sait ni A ni B,

• (ترجمه سی) نه النی ییلور نه بایی .

» الک آتدیغی طاش اوزاق دوشر .

» الک آجیبسی اله کیچی کلور . الله الده کی .

» الک آغزی طوربه دکلکه چکوب بوزه سن .

(الک)

﴿الك آغزینه باقان آج قالور .

فرانسزجه

Qui s'attend à l'écuëlle d'autrui dîne souvent
par cœur.

(ترجمه سی) غیرینک چوربا طاسنی بکلین

• اخشام طعامنی از بردن ایدر .

﴿الك ايله قويمديغك شېئنه طوقمه .

﴿الك ايله وير اياغك ايله آره .

﴿الك ترازوسی یوقدر .

﴿الك دردی اله یالان کلور . ﴿الله ده کی

﴿الك درلو طعامندن بزم ترخانه مز یکدر .

(مصرع)

﴿الك عینی سویلین سنککنی ده سویلر .

فارسی

[بیت]

• هر که عیب دکران پیش تو آورد شمرد

• بیکمان عیب تو پیش دکران خواهد برد

﴿الك کچدیکی کوپریدن سنده کیچ .

﴿الله امداد ایلسون طوپ چکن بارگیرره .

- ﴾ الله امهال ايدر اهمال ايتمز .
 ﴾ الله بر قېوي قاپارسه بېك قېوي آچار .

فارسی

- بېك در بسته صد در باز کرده .
 (ترجمه سی) بر قېو قېانور یوز قېو آچیلور .
 ﴾ الله بيله قولنك قاره سنی یوزینه اورماز .
 ﴾ الله دین محروم قالماز .
 ﴾ الله سودیکنه درد ویرر .
 ﴾ الله صاغ کوزی صول کوزه محتاج ایتمسون .

فارسی

- چشم راست محتاج چشم چپ نشود .
 (ترجمه سی) صاغ کوز صول کوزه محتاج
 اولیه .

فارسی

- دست راست بدست چپ محتاج نشود .
 (ترجمه سی) صاغ ال صول اله محتاج اولیه .
 ﴾ الله صبرلی قولنی سور .
 ﴾ الله طقوزده ویردیکنی سکرده آلماز .

﴿ الله قرداشی قرداش یاراتمش کبسه سنی آیری
یاراتمش .

﴿ الله قولنك كوتوره جکی قدر ویرر .

فرانسزجه

A brebis tondue Dieu mesure le vent.

(ترجه سی) تویی قیر پلمش قیونه کوره حق تعالی

روزکاری موازنه ایدر .

﴿ اللهك اولدرمدیکنی کسه اولدیره مز .

﴿ اللهك ایشنه قارشلماز .

﴿ اللهك یلیدیکی قولدن صاقلانماز .

﴿ الله نه ویرر که قول کورتورمز .

[شیخ غالب - حسن و عشق - ملالت کردن

عشق از بلای دوری]

• « هجران کبی موت عمره سورمز »

• « الله نه ویرر که قول کورتورمز »

﴿ الله ویرنجه کیمک اوغلی کیمک قزی دیمز .

﴿ الله هر کسک کوکلنه کوره ویرر .

﴿ الله عاصی اولق استرسهك وصی اول .

[وهبی سنبل زاده - لطفیه - در منع وصایت
و وکالت و کفالت]

« نه - دیء وصایت ایله »

« نه وکالت نه کفالت ایله »

« الیکه مال یتیمی آله »

« نار سوزان بحیمه طالمه »

» الماس تراش برداق لطیف اولور .

» الماسی چاموره آتمش ینه الماس ینه الماس .

» المی ایمان بکمی ایمان .

» المی صالاسم اللبسی باشمی صالاسم تللبسی کلور .

» الندن کلنی آرقه سنه قویمسون .

» الله کچ اوسته دن آیاغنه چابوق دینچی یکدر .

» الله صودو که مز .

[عزت منلا - قصیده - برای مفتی زاده

اسعد پاشا]

» دو که مز صو الله چشمه مهر رخشان »

» ویره مز دلبرمک دسته ناهید لکن »

[پرتو افندی - غزل]

» بو آب و تاب که واردر جمال پاککده »

» الیکه صو قویه مز آفتابه خورشید »

- » انه خنا قویسون .
- » اله ایدن سکاوه ایدر .
- » اله ایکنه صوقق استین اک ابتدا چوالدیزی
کندینه صوقه لیدر .
- » اله ویرر تلغینی کندی یوتار صالحی .
- فرانسزجه

Il fait chaire de médecin.

- (ترجمه سی) حکیم درسی ویرر .
- » ال یاره سی او کیلور دیل یاره سی او کلام .
- عربی
- جراحات السنان لها التیام .
- ولا يلتام ما جرح اللسان .
- » الی آحق .

فارسی

- فراخ آستین است .
- (ترجمه سی) ککبش یکلیدر .
- » الی ایرمن کوچی یتمز .

[عطای - خسه - صحبت دهم]

« تیر پر زوری وارز کار ایتز »

« الی ایرمز اکا کوچی یتز »

» الی ایشده کوزی اویناشده .

» الی بایراقلی .

» ال یومروغنی یمین کندی یومروغنی بوز طاغنک

آرمودی صائور .

» امانته خیانت اولماز .

» امانه قلیج اولماز .

» امر ایله فندق قبوغنک ایچنه کیریم .

[عطای - خسه - ستایش کذاری حضرت

پادشاه اسلام]

« اوردی لب فتنه یه مهر امان »

« قوز قابنه قویدی جهانی همان »

» امکی صاغدیج امکنه دوندی .

» امه سمه یاره ماز .

» امیر ایله ارمنی بللی دکل .

» امیرک ایتی کبی ترتر تتر .

» او آله قومشو آل .

- ﴿ اوده کی بازارلق چارشویه اویماز •
- ﴿ اوّل حساب صکره قصاب •
- ﴿ اوّل دوشون صکره سویله •

فارسی

- اوّل اندیشه وانکههی گفتار •
- ﴿ اوّل زجت چکن صکره راحت ایدر •
- ﴿ اوّل طعام صکره کلام •

فارسی

- اوّل طعام آخر کلام •
- ﴿ اوّل فغان قورتیلور •
- ﴿ اوّل کورش صکره بیلش •
- ﴿ اولنه اویاپانه الله یارد مجیدر •
- ﴿ اومکله یول آلتماز •
- ﴿ اوه کلن دلبردندر •
- ﴿ اویاپ اویقمه •
- ﴿ اویکی دیوار یکی الکم سنی نزهیه آصهیم •

عربی

- کل جدید لذیذ •

(ترجمه سی) هریکی طابلیسدر .

فرانسزجه

Tout nouveau tout beau.

(ترجمه سی) هریکی کوزلدر .

» او ییقلانک اوی اولماز .

» ای ابدال ای درویش اچقه ایله بترهرایش .

[بیت]

« شمعی آلتونله بترکن هرایش »

« اچقه ایلرمی دعای درویش »

شمسی

» ایام رئیس .

» ای عاشق محنت زده بولدقچه بوکارسن .

» ایوب او یونجاغیمی بو .

» ایوب صبری .

کسره ثقیله

۱

» استانبولک یانغینی اولسه اولک اشیکی آلتوندن

اولوردی .

» اصران ایت دیشنی کوسترمز .

(اصرغان)

» اصغرغان ایله طهارت اولماز .

» اصلانمشك ياغموردن پرواسی اولماز .

[عطایی - خسه - ظهور - محاب]

» طورمشم بیک کان اولورسه کشاد »

» تیر بارانه هرچه بادا باد »

» اوومه قاچق بوزاز و کریاندن »

» اصلنان غم چکر می باراندن »

فرانسجه

Qui n'a rien, ne perd rien.

(ترجمه سی) هیچ بر شئی اولیان هیچ

بر شی غایب ایتمز .

فرانسجه

Les malheureux n'ont rien à perdre.

(ترجمه سی) بیچاره لک غائب اید . جک بر شئی

بو قدر .

» اصمارله حج قبول اولماز .

» اظهاری کوچ اضماری کوچ .

کسره خفیفه

۱

» احتمالدر پادشاهم بلکه دریا طوتشه . (موزوند)

- • •
- ﴿ اذعانته طورپ صیقه یم • • • ﴾
- [واصف - تخمبس - با اصطلاحات زنان
در وادی نصیح و پند از دهان والده]
- « های باری یوری یوردامکه کوله یم براز »
- « طورب صیقه یم ظرافتکه فوص چوغه بوناز »
- ﴿ استدیکنی سویلین استدیکنی ایشیدر • • • ﴾
- ﴿ استبنک بر یوزی قاره و برمینک ایکی یوزی • • • ﴾
- ﴿ اسقندیل ایدر • • • ﴾
- ﴿ اشته قلیج اشته میدان • • • ﴾

فارسی

- اینک شمشیر فرنگی اینک زمین پلنگی •
- ﴿ اشکلی بازار معده بی بوزار • • • ﴾
- ﴿ اکرتی (عاریتی) آته بنن تیز اینز • • • ﴾
- [نابی - غزل ردیف]
- « عجبی قطره آرام ایتمسه ابر بهار اوزره »
- « بینلر تیز نزول ایلر سمند مستعار اوزره »
- ﴿ امام اوندن آش اولو کوزندن یاش • • • ﴾
- ﴿ امام صوبی • • • ﴾
- ﴿ امام فزی کبی دوندکجه دوزر • • • ﴾

- » امامك اوينه بقلوا كتمش سكا نه .
 » امامه حق دكسونده كيم اولورسه اولسون .
 » انجولى چاوشى مات ايندن تركلردندر .
 » انسان ~~لله~~ آدم و كشي .
 » انسان احسان قوليدر .
 (بو مثلك مالى عرييدن آلمهد .)

عربي

- الانسان عبيد الاحسان .
 » انسان اقرارندن حيوان يولارندن طوتيلور .
 » انسان انسانك شيطانيدر .

[بيت]

- » آدمك خلقتيدر نفساني «
 » آدمك آدم اولور شيطاني «
 • شمشي .

- » انسان انسانه لازم اولور .
 » انسان خطاسز اولماز .
 » انسان سويلشه سويلشه حيوان قوقلاشه
 قوقلاشه .
 » انسان طاشدن پك كلدن ناز كدر .

» انسان گاه اولور طاغی قالدیرر گاه اولور طاری بی
قالدیره ماز .

» انسانک اتی یئزدریسی کیلمز طاتلی دیلندن بشقه
نه سی وار .

» انسانک آدی چیقمه دن جائی چیقمه سی خیرلیدر .

» انسانک آلاجه سی ایچنده در حیوانک آلاجه سی
طبشنده در .

» انسانک کوتوسی اولماز مکر که زوکورت اوله .

» انسانک کوزینی بر آوج طوپراق طویورر .

[وهی سنبلازه - لطفیه - در منع خست]

« مال ایسه آدمی ایتمز اغنا »

« اوله کلمیچک قلبه غنا »

« چشم حرصی طویورر خاگ انجیق »

« موت ایدر چرکن انک پالک انجیق »

» انسان نسیاندن خالی دکلدر .

(بو مثلك مالی عریدن آلمه در .)

عربی

• الانسان مریکب عن النسیان

» انسان یا کلمغله عالم اولور .

(انصاف دینک یار یسیدر .
(بو مثلاًک مالی عربیدن آلمه در .)

عربی

الانصاف نصف الدین .

فارسی

انصاف بالای طاعتست .
(انکلیز آرمه سی کی دوناندی .
(ان الله مع الصابرين . (آیه)
(ایپ اوجی ویردی .
(ایپ ایپ الله سیوری کلاه .
(ایپدن قازقدن قورتمش .
(ایپدن قوشاق قوشاندی .
(ایپ طاقدی .

[عزت مثلاً - حکایت]

« دیردیکم اور افندی هیچ باقه »
« جوهر اشک چشمه ایپ طاقه »
(ایپک اوجنی قاچردی .

فارسی

سر کلافه را کم کرده است .

فارسی

سر رشته از دست رفت .

» ایلیکی بازاره چقیدی .

[فاضل - زنانه - در بیان حال زنان

استانبول]

« قیلدک هیچ آياغ آلتنه نگاه »

« بنی فردایه می صالدک ایواه »

« بزی اوردکی بنه دیواره »

« چقیدی ایلیکمز بازاره »

[نابی - غزل]

« کلسه میزان جمال اورته به ای یوسف حسن »

« قتی چوق کسه لک ایلیکی بازاره چیقار »

» ایپنی سوروکلر .

» ایپه اون سردی .

» ایپی صاپی یوق .

فرانسزجه

Il n'y a ni rime ni raison.

• (ترجمه سی) نه، قافیه وار نه مال

» ایپی قیردی ::

(فرانسزجه)

فرانسوزی

Il a rompu la paille avec quelqu'un.

• (ترجمہ سی) بریسیلہ صمانی قیردی •

» ایپیلہ قیویہ اینلز •

» ایت اورور کروان کوچر •

[علوی - غزل]

» کچسہ قیوکن اهل دل ایلر فغان حسود •

» جانا مشدر ایت اورر کاربان کچر •

فارسی

• سک نالد و کاروان کذر •

» ایت ایتہ بیورمش ایت ده قویروغنه بیورمش •

[سامی - بیت مفرد]

» خدمت یاری رقیبان بر برینه دیسلر •

» کویا ایت ایتہ وایت قویروغنه امر ایدر •

» ایتده وفا اولور عورتده وفا اوللز •

فارسی

• از اسب وزن و شمشیر وفاداری کہ دید •

فارسی

• وفاداری از سک باید آموخت •

فارسی

وفا از زن نخواه .

﴿ ایت دیشی طوموز دریسی .

[فاضل - زنانامه - دریان زنان افرنجیان]

« بوده حقك نه كوزل برایشیدر »

« اشته خنزیردریسی ایت دیشیدر »

فارسی

پوست خر دندان سك .

فارسی

كوشت خر دندان سك .

﴿ ایتدیکی خیر اورکیتدیکی قوری باغیه دکز .

﴿ ایت سوری اچہ قازان .

. [سامی - بیت مفرد]

« بیله سورر ایت رقیبی قنده کتسه اولنکار »

« ایت سوری اچہ قزان پندینه ایتمش اعتبار »

﴿ ایتك ایاغنه طاش طوقمغله نه اولور .

﴿ ایتك ایاغنی طاشدغنی صاقنیورسن .

﴿ ایتك چاقشیری اولماز .

﴿ ائمه بوله دنیاسی .

فارسی

• دنیا مکافات خانه است .

﴿ ایت بملکله قوجار .

﴿ ایچدک اوزم صوینی دوکدک یوزک صوینی .

﴿ ایچ دیدیلرسه چشمه بی قوروت دیمدیلر یا .

﴿ ایچریسی چفید چارشوسیدر .

﴿ ایچنه صچان دوشسه باشی یاریلور .

[وهبی سنبلزاده - لطفیه - دراتصاف اصناف

بعدم انصاف]

« نه روا عرضی اولان تجاره »

« ضم ایدوب حیلہ بی کسب و کاره »

« چکهرک فائده فکریله زیان »

« خلق ایچنده اوله پک حالی یمان »

« عاقبت الحق ایدوب پایه سنی »

« کدی یه یوکلده سرمایه سنی »

« صکره دکاننه دوشسه قاره »

« یاریلوب باشی اوله صد پاره »

﴿ ایر لکجه ار .

- » ایرته به فالان آرقه به قالور .
 » ایریشور منزل مقصودینه آهسته کیدن .
 (مصرع مشهور)
 » ایش اعتقاده باغلبدر .
 » هر ایش .
 » ایش ایچنده ایش وار .

فارسی

- زیر کاسه نیم کاسه است .
 » ایش ایشدن کچدی .
 » ایشدن آرتماز دیشدن آرتار .
 [وهی سنبل زاده - لطفیه - در مهمانوازی]
 « دائما مطعم اولان منع اولور »
 « مکرم اولمیزی او کیم مکرم اولور »
 « دیشدن ارتردیمه دن اصل مرام »
 « ایلکدر ققرا بی اطعام »

فارسی

- از بن دندان
 (ترجمه سی) دیش دینندن
 » ایشسزلك كوجلرك ياباسيدر .

» ایشک ابوسی آلتی آیده چیقار .

فارسی

ذیر آی و درست آی .

» ایشک یوقسه شاهد اول پاره ک چوقسه کفیل اول .

» ایشکد بکجه ایشیلار .

» ایشلین تیمور پاس طومار .

» ایشن ییلن اشن ییلن آشن ییلن فقیر اولماز .

» ایشنک جلادیدر .

فرانسجه

Il est du bois dont on les fait.

• (ترجه سی) استعمال اولنان تخته دندر .

» ایشی آلتون اولدی .

[عطایی - خسه - تعریف معراج]

» لطفی اکسیرینه مقرون اولدی »

» مشترینک ایشی آلتون اولدی »

» ایشیتک کورمک کبی دکلدیر .

فارسی

شنیدن کی بود مانند دیدن :

(موزوند)

- « ایکی دلی یه بر اوصلو قویمشسر .
 « ایکیسنی بر قزغانه قویسه لر قاینمازلر .
 « ایکی صو بر آملک یرینی طوتار .
 « ایکی قارپوز بر قولتغه صیغماز .

[عزت منلا - حکایت شخص حاضر جواب]

در مجلس دوانقی [

- « بتمکنسه مرادیکز اهالی »
 « طاعون یرینه یتر بووالی »
 « طاعون اوله همده ظلم جانسوز »
 « بر قولتغه صغمز ایکی قارپوز »

فارسی

یکدست و دو هندوانه .

فرانسوزجه

Qui poursuit deux lièvres à la fois n'en prend aucun.

(ترجمه سی) ایکی طاوشانی بردن قوغالیان

هیچ بریسنی طوتهماز .

« ایکی قامچی بر قویروق هر کس کندی باشنه
 بو یروق .

(ایکی)

- ﴿ ایکی قبله یه طاپانده دین اولماز •
- ﴿ ایکی قبودان بر کمی بی باتیرر •
- ﴿ ایکی قلیج بر قینه کیرمز •
- ﴿ ایکی کدی بر ارسلانه بسدر •
- ﴿ ایکی کشی دیندن چیقارسه بر کشی جانندن چیقار •
- ﴿ ایکی کشی لاقردی ایدرکن اوچجیسی سن اوله •
- ﴿ ایکی کوپک بر کمکی پابلاشاماز •
- ﴿ ایکی کوکل بر اونجه صمانلق سیران اولور •
- ﴿ ایکی لاقردی بی بر یره کتیره مز •

[عزت منلا - غزل]

« ایکی لاقردی بی بر آره یه کتورمه محال »

« دهان شکوه کشاده زبان تفسیده »

- ﴿ ایکی یاشنده کی صپا کندی کیدر صویه •
- ﴿ ایکی یاقه سی بر یره کلز •
- ﴿ ایکنه ایله قیوقازار •
- ﴿ ایکنه آتسه ک یره دوشمز •
- ﴿ ایکنه دلیکنندن هندستانی سیرایدیر •
- ﴿ ایکنه دن ایپلکه وارنجه •
- ﴿ ایکنه یمش کوپک کبی درت یاننه سالار •

» ایکنه بی اول کندیکه صنوق صکره چوالدیزی اله .

» اله ایکنه .

» ایلچی به زوال اولماز .

[وهبی سنبلزاده - غزل مسمط]

» ای شاه اقلیم جمال »

» چون ایلچی به یوقدر زوال »

» وهبی ایدر فکر وصال »

» امریک نه اول فرزانه به »

» ایلک اوران اوچیدر .

» ایلک بازار بازاردر .

» ایلک کبی .

» اینامه دوستکه صمان طولدیرر پوستکه .

» اینجه الر صیق دوقور .

» ابو ایش التی ایده بتر .

» ابوایله قونشان چوالنه اون طولدیرر .

» ابو دوست قاره کونده بللی اولور .

» ایو سویلرسهک ایو ایشیدیرسن کوتو سویلرسهک

» کوتو ایشیدیرسن .

» ابو کون دوستی .

فارسی

یار نو بهار .

« ایولک ایت دکزه آت بالقی بیلزسه خالق بیلور .

[اخلاق علائی - کتاب ثانی - علم تدبیر منزل -

باب سادس - تدبیر مدن - فصل ثانی محبت

بیاننده در - صحیفه ۹۳]

« آدمی نقدر کفران نعمله متهم و قضای

حقوقده سست ایسه اول جود کریم

و منان رحیم خزان جود و رجندن جزال

یسور که نطالق قدرت ادمیاندن بیرون

و خیال تصور عالم و عالیاندن افزون

اولور . (مصرع)

(که گفته اند نکویی کن و در آب انداز)

و ترکیده دیرلر ایلوکی ایت صویه آت بالقی

بیلزسه خالق بیلور »

فارسی

[بیت]

« تونیکی میکن و در دجله انداز »

« که ایزد در پیاپا دهد باز »

﴿ ایولک بیلین آدم آدم صایلاز .

﴿ ایولک ضایع اولماز .

﴿ ایولک غریبدر .

﴿ ایولکه ایولک اولسیدی قاره اوکوزه چچاق

اولمازدی .

﴿ ایولکه ایولک هر کشبنک کاری کلکه ایولک

ار کشبنک کاری .

عربی

• اتق شر من احسنت الیه .

(ترجمه سی) ایولک ایتدیگ کسنه نک

• شرندن صاقن .

﴿ ایولکه کلک اوله کلش اوله کیدر .

﴿ ایو نصیحت ویریلور اما ایو ادب ویرلز .

﴿ ایویالان بویالان فیلی یوتدی بوییلان .

• ا ا و ضمه ثقیله مبسوطه

• ﴿ اردوده صاری چزمه لی محمد اغا .

• ﴿ او بر صاغناقلی یاغمورایدی کلدی کچدی .

(اوتوردیغی)

» اوتوردیغی یرده اوت بتمز .

فارسی

هر کجا باد آنجا بر باد .

[شانی زاده - تاریخ - جلد اول - صفحه ۸۱]

» امنای دولتک آنجیق مرادی مومی الیهک

آستانه دن طرد و ابعادی اولغله حقنده

(هر کجا باد آنجا بر باد) مضمونی ایراد اولندی

» اوجاغک ابریکنه باقه توتونک طوغری

چیقشنه باق .

[واصف - مخمس]

» اوله مادام ارنلر قپوسی جلوه کهم

» باب مولی به چقار طوغری بنم شاه رهم

» طوغریدر حقه اوزم دکه کچ اولسون کلهم

» اورمه اورمه یوزیمه کثرت جرم و کنهم

» بنده بویله قبول ایتدی ارنلر شاهی

» اوجاغنه انجیر دیکدی .

[فاضل - دفتر عشق - در بیان صفت صاحب

عشق]

» دلبرایسه ایشنی صاغ ایلر

«عشقنی قابله افراغ ایلر»

«قالیه جاذبه شوقه اثر»

«عشقک اوجاغنه انجیر دیگر»

«بوکا عاشق دیه‌م زانیدر»

«بوهمان فتنه شیطانیدر»

[خاتم - بیت مفرد]

«انجیرمی دکدی صوفی وصالک اوجاغنه»

«من بعد کسه کیرمدی یارک قوجاغنه»

[قصیده دن مفرزیت]

«بتیجه میوه فضل بهار عمرده»

«دیگلدی باغ جهاند اوجاغنه انجیر»

شناسی

» اوجاق ایچدن طوتشور .

» اوجاملر بارداق اولدی .

» اوراسن ساقی کلچهره‌نک ابرامی ییلور .

(مصرع نابی)

» اورتاقلق اوکوزدن بوزاغی یکدر .

فارسی

» دیک شراکت بجوش نیاید .

(اورته)

- ﴿اورته شمعدانی کبی میدانده طورر :
 ﴿اوردوده صاری چزمه لی محمد اغا .
 ﴿اورمان بالطه لیور .
 ﴿اورمان طاشلا یور .
 ﴿اوروسپنک طقوزدر طونی سکزی نی اله کیدرر
 برنی کندی کیر .
 ﴿اوغلان آلدی او یونه کندی چوبان آلدی
 قویونه کندی .
 ﴿اوغلان دایی به قز خاله به چکر .
 ﴿اوق منزلن آلدی .
 ﴿اوق میداننده بخور یاقبور .
 ﴿اوقنی آتدی یایی آصدی .

[فاضل - دفتر عشق - چرکه پرداخته چنکانه]

- « براغوب لنگری آویزه ایدر »
 « بز دیرکلی قزل المایه کیدر »
 « یار اوقن آتدیده یاین یاصندی »
 « قوکشو قاپوسنه قندیل آصدی »
 ﴿اوقو دیدم اوقومدی واردی بویله اولدی .

» او قومہ جانمہ دکدی .

» اوق یایدن چیسقدی .

» اوکدق حاجی بی دوه اوستنده . ییلان صوقار .

فارسی

• محنت زده را از هر طرف سنک آید .

• (ترجمہ سی) محنت زده بہ ہر طرفدن طاش کلور .

• » اوکہ بتمہ قپومدن کتمہ .

• » اولان اولدی طور بہ طولدی .

• » اولدی اولہ جق قیرلدی نیجق .

• » اولسہ ایلہ بولسہ بی بریرہ اکسہ لریل ایلہ یوف بتر .

فارسی

[بیت]

• « اکر را بامکر تزویج کردند »

• « از ایشان بچہ شد کاشکی نام »

• » اولور اما نہ دن صکرہ .

• » اولہ جغہ چارہ یوقدر .

• » اولہ جق اولور .

• » اون بشنده کی قز یا اردہ کرک یا یردہ .

- » او نسخه نك ازده صوينی ايچ .
 » او ياپراغی قاپه يه لم .
 » او ينامه سنی بتلين قز یرم طار ديمش . یرینی
 بوللا تمش لر يکم طار ديمش .

فارسی

- شيخ را كه هنر نيست خانقاه تنگست .
 » او يونك صفای بتدی .
 [عطایي - خسه - داستان گفتن - محابی زاده]
 « كام الوب اول ايكي ملكردن »
 « ذوقی آشوردیلر فلكرردن »
 « لعبده باز خط بی بدلی »
 « كلدی بتدی بو او يونك صقلی »

أو ضمه ثقيله مقبوضه

- » اوتانانك اوغلی قزی اولماش .

عربی

• الحياء يمنع الرزق

فرانسوزجه

Jamais honteux n'eut belle amie.

(ترجمہ سی) اوتانغاج اصلا محبوبہ صاحبی
اولماز .

» اوتانغہ بازار معدہ بی بوزار .

» اشکلی

» اوجنی بولده یاغہ بالہ ویر .

» اوجوز اتک یخنبسی طاتلی اولور .

» اوچان قوشدن امداد اومار .

» اوچقوری کبندیلکندن .

» اوردم طویماز .

» اور دیمہ دن اولدیرر .

» اور عبالی یه .

» اوزاقدن طاوولک سسی خوش کلور .

[نابی - خیریہ - مطلب دغدغہ پاشایی]

» اولہ پاشالق ایچون آوازہ »

» طبل و سوزنا ایله کیرمه ناره »

» بغلمہ طنطنہء طبلہ کوکل »

» دوردن خوش کلور آواز دهل »

فارسی

آواز دهل شنیدن از دور خوش است .

(ترجمہ سی)

(ترجہ سی) طاول سمنی اوزاقدن ایشیتک

خوشدر .

﴿ اوزاقدن مرجبا ای آیو قرداش . (مصرع)

[شانی زاده - تاریخ - جلد اول - صحیفه ۴۷]

« وقاضی قریه سی مسیره لزدن (ع)

(اوزاقدن مرجبا ای آیو قرداش)

خواسنجه »

﴿ اوزاق یری اورغان ایله اوچمه .

﴿ اوزون بویلو اوزون صقاللی احق اولور .

[عطایی - نجمه - صحبت سزدهم]

« دیمش ارباب خرد القصه »

« بوی اوزون اولانک عقلی قصه »

فارسی

• ریش دراز و سر کوچک نشان احق است .

﴿ اوزونجه اوه پنایری کبی اوزادی .

﴿ اوزون چارشونک آلت طرفنده بری بریلان سویلمش

• یوقاروسنه چیقمش کندی اینانمش .

﴿ اوسته خرسز او صاحبنی باصدیور .

[نوعی - غزل]

- « قهر دهر ایله اولوب طوطی غرابه همنشین »
 « یننه دعوایی غراب ایلر غرابت بونده در »
 ﴿ اوسته مک آدی خضر المکن کلن بودر .
 ﴿ اوغری اول حرامی اول طوغریلغی الدن براقه .

فارسی

- راه بزن راه خدا هم بین

فارسی

- دزد باش و مرد باش
 ﴿ اولو سوزی دکلین اولویه قالدور .
 ﴿ اولولرک سوزی یره دوشمز دنیا طور دجه
 ﴿ اوممادیغک دلیکدن تلکی چیقار .
 ﴿ اوممادیغک طاش باش یارار .
 ﴿ اومه اومه دوندن مومه .
 ﴿ اون چوالی کبی اوردجه توزار .
 ﴿ اوتنی الهدی الکنی آصدی .

فارسی

- آرد بیختم و پرویزن آویختم

- (ترجمه سی) اونی الہ دم الکی آصدم .
 ﴿ اونیودورل سنی بیچاره همان سن اوله .
 (مصرع)
 ﴿ اویقوا اولک قرداشیدر .

فارسی

- خواب برادر مرگ است .
 ﴿ اویوز دیواره سورینور .
 ﴿ اویویان کوپکی اویاندرمه .
 ﴿ اویویان ییلانک قویروغنه باصمه .

اُ ضمه خفیفه مبسوطه

- ﴿ اوته سنده کاور کوی یوق یا .
 ﴿ اوته سی چیماز سوقاق .
 ﴿ اودنج کوله کوله کیدر اغلایه اغلایه کلور .
 ﴿ اوفکه ایله قالقان زیان ایله اوتورر .
 ﴿ اوفکه بالدن طاتلیدر .
 ﴿ اوفکه طوپوغنه چیقدی .

فارسی

- صفرا بنسرش زده .

(ترجمه سی) صفرا باشندہ آوردی .

فرانسزجہ

La moutarde lui monta au nez.

(ترجمه سی) خردل بوزنہ چپقدی .

» اوکسز چوجوق کوبکنی کندی کسر .

[واصف - جوابنامہ پستیدہ از دہان دختر]

» کندی کسر کوبکنی اوکسوزاولان صاول .

» یا کشق قارشہ در در ایدوب قالہ یممی طول .

» ایش ایدہ یمکہ سا کہ کوروب صاچلریکی بول .

» قومشو قاپوسن آچوب المله اصول اصول .

» اون بش یاشندہ کندیمہ براویناش آرہیم .

» اوکسز کورمی مکر یا کله .

» اوکسزک قازنی طویماز .

» اوکسزہ آجیر چوق اما اتمک ویرر یوق .

» اوکسزی دوکشلروای آرقہ م دیمش .

» اوکوز آلتشدہ بوزاغی آرار .

» اوکوز اوکندیرہیہ باقار کبی یان یان باقار .

» اوکوز اولدی اورتاقلق ایرلدی .

» اوکوزہ بوینوزی یوک دکلدیر .

(اوکریمکہ)

- ﴿ او کر نمکه عار اولماز .
 ﴿ او کنه باقه صو کنه باق .
 ﴿ اولدیکنه باقازده قوز اناجندن تابوت اسستر .
 ﴿ اولم ايله اوج آلتماز .
 ﴿ اولم بر دوه درکه هر قپویه چوکر .
 ﴿ اولم دیرم بزم ایچوندر .
 ﴿ اولمش اشکک نعلنی سوکر .

فارسی

- نعل از خر مرده میکند .
 ﴿ اوله اشکم اوله یاز کلوب یونجه بتجهیه قدر .
 ﴿ اوله اشکم اوله یاز کلوب یونجه برسین .
 ﴿ اولنک مالی دخی برابر اولور .

فارسی

- مال مرده پس مرده .
 ﴿ اولویه کونلک طارتان کسه دن خیر کلز .

ضمه خفیفه مقبوضه اُ اُو

- ﴿ امت محمد التمش ايله یتمش آره سسنده کیدر .

- ﴿ امید ایله قناعت ایدن آجلقدن اولور .
 ﴿ اوچ نال (نعل) ایله بر آته قالدی .
 ﴿ اورومسنی بیلین کویک سوری به قورد کنیرر .
 ﴿ اوزدک اوزدک قویروغنه کلدک .
 ﴿ اوزم بر برینه باقه رق قرارر .

فازسی

آلوجه بالوجه نکرد رنگ بر آرد .

فرانسجه

On ne peut rester longtemps dans la boutique
d'un parfumeur sans en emporter l'odeur.

(ترجه سی) قوقو آلمقسزین مسک یا غبسنک

دکانده چوق طورلماز .

- ﴿ اوزم چوپسز اولماز .
 ﴿ اوزمک چوپي وار ارمودک صابی وار .
 ﴿ اوزمی به ده باغنی صورمه .

[عطایی - خسه - صحبت چل]

« قوجه ابلیس ایسه اصلن دیدی »

« یمشن بی آغجن صورمه دیدی »

(فارسی)

فارسی

انکور بخور باغ را مپرس .

» اوزنکی پارلادان

[واصف - قصیده - درستایش سلطان سلیم

ثالث]

» عفواید رسه وضع گستاخانه می شاعر زه

» براوزنکی پارلادایمکه قاشسون کوزلری

» اوستنه آت سوردی .

[پرتوافندی - غزل]

» چوق چوق نیاز بوس رخایت آت سوراوستنه

» فی الواقع اوپله در قبه کوز بر زیاده جک

[پرتو پاشا - غزل]

» آت سورمه پکده اوستنه شاهم فتاده نیک

» قالمز پیاده اول دخی بر کون فرسلنور

» اوستنه توز قوندرماز .

[پرتوافندی - غزل]

» ایتمسه ده هر نقدر خاطر زارم مغیر

» بن او مرأت رخک اوستنه قوندرم توز

» اون لازم دکل اون لازم .

الف ایله

با

-)) بایاسنك كچه لك قاوغنه نور اینسون .
)) بایاسی اوغلنه بر باغ باغشلامش صكره اوغلی
 بایاسنه بر صالحم اوزم ویرمش .
)) باباك نه دن اولدی طمله دن .
)) بابامك آدی خضر المدين كن بودر .
)) بابامك اوله جكنی بیلیدم طوز ایله دكشدیرردم
 دیمش .
)) بابا همت اوغل خدمت .
)) باب توكلدن آیرله .
)) باب رضادن آیرله .
)) باجاق قدر بویی وار دزلو درلو خویی وار .
)) باد هوا سرکه بالدن طاتلیدر .

فارسی

سرکه مفت از غسل شیرین تر است .

(فارسی)

فارسی

- شراب مفتی قاضی خورد .
 (ترجمه سی) باد هوا شرابی یاخود مقتبتک
 • شرابی قاضی ایچر .
 • باروت ایله آتشک اویونی اولماز .
 [فاضل - زنانامه - صفت زنان ارمنی]
 • اشته باروت ایله آتش اویونی «
 • قورده اصمربله در بو قیونی «
 • باش اولده اشک باشی اول .

فرانسجه

Il vaut mieux être cheval que charrette.

- (ترجمه سی) عربله اولقدن آت اولوق اولادر .
 • باش کسیلور بورك ایچنده قول قیریلور یک
 ایچنده .
 • باش کدنبجه ایاق پایدار اولماز .
 • باشنده قواق یلی اسر .
 [عطایی - خسته - داستان عشق یزد جرد
 ابن بهرام کور]
 • بر بویی سروه هوادار بکر «

« شمدی باشنده قواق ییلی اسر »

[پرتوافندی - غزل]

« بوخاکه میلی کورد کده مرحت صاندم »

« مکر باشنده اوسروک قواق ییلی وارايمش »

[فاضل - چنکی نامه - دزبان ماهیت چنکیان]

« نه چیمکدر ییلورز تازه فدان »

« چوق فلز آشلدیلر اکا جهان »

« قوری اغاجه بولا شدرم قان »

« اشته باشنده قواق ییلری وار »

» باش نزهیه کیدرسه ایاقده اورایه کیدر .

» باشنه تللر طاقنسون .

[مصرع]

« باشنه تللر طاقنسون دوش اولان کبسوره »

» باشنه چلنک طاقارم .

» باشنی اوده طوتان غلبه لقهده فالباغن غیب ایدر .

[شفیعنامه - بیت]

« اوله زن کیمی مقیم خانه »

« مرد ایسک سنده قارش یارانه »

» باشنی خرقه یه چکدی .

- » باشنی طاشدن طاشه اوردی .
 [عطایی - خسه - داستان گفتن ملاعلی]
 « غرق اولوب چشمدن آقن یاشه »
 « باشنی اوردی طاشدن طاشه »
 » باشنی میدانه قویدی .

فرانسجه

Il en mettrait la main au feu.

- (ترجمه سی) الی آتسه صوقار .
 » باشه کلز ایش اولماز .
 » باشه کلمینجه بیلنمز .
 » باشه کلن چکیلور .
 » باشه یازیلان کلور .
 » آ لینده .

[علوی - غزل]

- » اول الف قد باشمه برمد چکرسه راضیم »
 » علویا هر دمده باشه یازیلان یازو کلور »
 » باشی کوزی صدقه سی .
 » باشی کوکه ایردی .

[سروری ثانی - بهاریه]

- » پرجم دلبره بکزر دیه نی سنبل باغ »

« کو که ایردی باشی کورا که اولان انعامی »

[نوعی - غزل]

« بالین فقری مسند خرشیده ویرمیه »

« باشی ایرشسه کوکله اهل فنالک »

» باصقبسز تخته بی ال آلور ال آلمازسه یل آلور .

» باص مهری تمسکله اصنافی دولاندر .

(موزوندر)

» باصمه قالب .

» باغبان بر کل ایچون بیک خاره خدمتکار اولور .

(مصرع مشهور)

» باغرینه طاش باصدی ؛

[پرتو پاشا - بیت]

« ایشکنده کیجه لر بغریمه طاش قورز »

« یوزیمز یوق ایسه ده خدمته باش قورز »

» باقان کوزه یساغ اولماز .

» باقلورسه باغ اولور باقمازسه طاغ اولور .

» باقهلم آینه دوران نه صورت کوسرر .

[مصرع باقی]

(فارسی)

فارسی

- تا خود فلک از پرده چه آرد بیرون .
 ﴿ بال آله حق چپکی بولدی .
 ﴿ بال اولدیغی برده سیکک ده بولنور .
 ﴿ بال بال دیمکله آغز طاتلی اولماز .

[سامی - بیت مفرد]

- « یال و بال یاری اکه ائمه ییهوده رفت »
 « بال دیمکله آغزکی طاتلی اولور صائمه عبث »

فرانسوزجه

Les belles promesses ne valent pas la vérité.

- (ترجمه سی) کوزل وعدلر حقیقته دکنز .
 ﴿ بالجی قزی دها طاتلی .
 ﴿ بالچینک وار بال طاسی اودون یاریجینک وار
 بالطه سی .
 ﴿ بال دوکده یاله .
 ﴿ بالده بر بهاسی ده بر .

[خاتم - بیت مفرد]

- « عسلله لعنی تبدیل ایدرسه بقال آل »
 « او طفل عشوه نما بالده بهاسیده بال »

﴿ بال طوتان پارمغنی یالار .

فرانسزجه

Qui entreprend une affaire en tire le profit.

(ترجمه سی) برایشی طوتان فائده سنی کورر .

﴿ بالطه دكدك اغاج اولماز .

﴿ بالطه بی آصدی .

[خاتم - غزل]

« بالطه آصمش مه نوکار که کردونه »

« یکی باشند ینه سامانسر دوران اولسون »

[واصف - قصیدهٔ رمضانیه]

« گفتکولره اولوب بالطه زن دشمن کیف »

« وسط راهه دخی یتدن اول مسخریان »

﴿ بالطه بی طاشه اوردی .

﴿ بالی باشند آولانور .

﴿ بالی باشند قوقار .

﴿ بالی قواغه چیقجه .

فرانسزجه

Quand les poules auront des dents.

(ترجمه سی)

(ترجمه سی) طاوکلر دیش چیقارنجه .

فرانسوزجه

Lorsqu'une mule engendrera.

(ترجمه سی) دیشی قاطر طوغورنجه .

﴿ بالق کبی بر بر نی بر .

﴿ يوك بالق

﴿ بال یاماز آری به بکرز .

﴿ بالی اولان بال یزمی .

﴿ بالی به آروسنی صورمه .

﴿ اوزمی

﴿ بام تنه باصدی . .

﴿ بایرام

﴿ بایقوشك قسمتی آیاغنه کلور .

قچه ایله

ب

﴿ بخت اولینجه باشده نه قوریده بتر نه یاشده .

[عطایی - خسه - صفت روزا شدن]

« صبحی کوردم . غم زیاد ایتدم »

« دلبر سینه چاککی یاد ایتدم »

« چونکه اولمایه طالع یاور »
 « قره کونلویه صبحدین نه طوغر » .

فارسی

بخت چو بر کشت پالوده دندان بشکند .
)) بخشش آتک دیشنه باقلماز .

فرانسجه

A cheval donné on ne regarde pas à la bride.

(ترجه سی) بخش اولنان آتک دیزکینه باقلماز .
)) بربره صورمشلر تراشم آقی قاره می اوککه
 دوشرسه کوررسن دیمش .
)) بسله دن قادین اولماز کل اغاجندن اودون اولماز .
)) بسله قارغه بی کوزیکی اویسون .

فرانسجه

C'est un serpent que j'ai rechauffé dans mon sein.

(ترجه سی) بو برییلاندر که سینه مده ایصتدم .
)) بسله سزایشه شیطان قارشور .
)) بش پارمق بر دکلدور .

فارسی

پنج انکشت برابر نیست .

- » بش پاره یه بر قاز آله سنده لاقردی یه قارس .
 » بعد خراب البصره :
 » بغداد کی دیار اولماز انا کی یار اولماز .
 » بغداد والبستک دوه لری یانمش طاغلرده کی آیولر
 نه دیمه .

- » بقال بر مشتری ایچون دکان آجاز .
 » بکارلق کی سلطانلق اولماز . . .
 [فاضل زاننامه - در صدد غائله امر نکاح]

» عارفه محض تجرد لازم
 » ذات عبسی کی اولسون قائم
 » بو تجرد ایسه سلطانقدر
 » عارفه مایه عرفانقدر

- » بکری مصطفی .
 » بکله صباحه یقین .

فرانسوزجه

Attendez-moi sous l'orme.

- (ترجمه سی) بنی قره اغاجک التده بکله یکر .
 » بکدن کلن بکدر .
 » بکله اینامه صویه طیانمه کج کونه اینامه
 قاری سوزینه الدامه یوروک آته طیانمه .

» بکله اینانمه صویه طبانمه .

[علوی - بیت]

» عشاقه کوزلردن هیچ بوسه عطا اولمز »

» دللرده مثلدر بو بکلرده وفا اولمز »

[خاتم - غزل]

» بکاسافی خجاری در پی اولمز نشوه کور یوخسه »

» سنک می دیدیکک اب روانه اعتماد اولمز »

» بکک چشمه دن صو ایچمه .

» بکم سنده پک پاشامسن .

» بکمین قزینی ویرمسون .

» بکا آغز طنوره سیمی چالیورسن .

» بکا بندن اولور هر نه اولورسه .

» باشم راحت بولور دیلم طورورسه .

(بیت)

» بکا فائده سی اولیان کوز چیقسون .

» بکزه یه بکزه یه یاز بکزه یه بکزه یه قیش اولور .

» بلا طور واردم دیمز .

» بلکه آلتی اوستندن ابو چیقار .

» بن استرکن بر بنه جک الله ویردی بر کوتوره جک .

» بن اولد کدنصره طاش طاش اوستنه قالمسون .

[عطایی - خسه - صحبت بیست و یکم]

« سنک و خاکه قویه جقسن چون باش »

« قالمسون صکره به طاش اوستنه طاش »

» بن چکه یم جفایی اللر سورسون صفایی .

» بن اولدم سنجلین سنده اولورسن بنجلین .

» بن خادم دیرم او اوغلدن اوشاقدن نه وار دیر .

» بندن اوزاق اولسونده استرسه جهنمه دیرک اولسون .

» بن دیرم بیرام هفته سی او دیر منقل تختد سی .

فارسی

• من میگویم آسمان او میگوید ریسمان .

» بن دیمک شیطان ایشیدر .

» بن شاهمی بوقدر سورم .

» بنلک شیطانہ یاقشور .

[بیت]

« مسکندر یاراشان انسانہ »

« چونکہ بنلک یاقشور شیطانہ »

شاهی .

- ﴿ بئلكه لعنت شیطان .
 • ﴿ بیرام هفته سی منقل تخته سی .
 • ﴿ بیرامده بورج اودینه رمضان قیصه کلور .

کسره خفیفه ایله

ب

- ﴿ بتلی بقله نك كور الیجیسی اولور .
 • ﴿ بتمز ایشك اناسنی اویقو آغلادیر .
 • ﴿ بر آغزدن چیقان بر اوردویه یایلور .

عربی

- کل سر جاوز الاثنین شاع .
 • (ترجمه سی) ایکی اولك دیشنی تجاوز ایدن
 • هر بر سر شایع اولور .
 • ﴿ بر اچمه ایله طقوز قبه لی حمام یاپار .

فرانسجه

Il fait des châteaux en Espagne.

- (ترجمه سی) اسپانیاده سرایلر بنا ایدر .
 • ﴿ بر الك شماته سی چیقماز .

فارسی

يك دست هرگز صدا ندهد .

(فارسی)

فارسی

- صدا ز یکدست بر نیاید .
 « بر انسانی طایق ایچون کندیسبله یول
 آرقه داشلغی ایتلیدر .
 « بر اورمغله اغاج دوشمز .
 « بر اوق ایله ایکی قوش اورماز .
 « بر ایاغی چقورده .

[نابی - غزل]

- « طورمز سیاه رویلغه یننه مشق ایدر »
 « بیچاره خامه نک بر ایاغی چقورده در »
 « بر ایچم صو .

[عطایی - خسه - منلا بذری]

- « حوض ایچنده اوسیتن خوبان »
 « هربری بر ایچم صوایدی همان »

[سروری ثانی - بیت]

- « آتشین در رخ خویکرده جانان اما »
 « آنان بوسه لطافتده بر ایچم صودر »
 [حشمت - غزل]

- « عالم اب لطافتده بر ایچم صودر »

« رند دریاکش بزم میه آب رودر »

[عزت علی پاشا - تاریخ چشمه]

« عجب بناسی کوزل طرحی پاک دلجودر »

« بو چشمه سار لطافتده بر ایچم صودر »

فرانسزجه

C'est aussi facile que d'avaler un verre d'eau.

(ترجمه سی) بر باردق صوی ایچمک قدر

قولایدر .

» برایشدر اولدی غیری نه چاره . (مصرع)

» بر بابا طقوز اوغلی بسار طقوز اوغل بر بابایی

بسلیه من .

» بر باشه بر کوز یتر .

» بر بالطه یه صاپ اولور .

» بر بت ینکی وار .

» بر بولود ایله قېش اولماز .

» بر پاره ایچون طقوز تاغلاق قیلار .

» بر پاره ایچون ییلدزه کند اتار .

فرانسوزجه

Il tire le diable par la queue.

(ترجه سی) شیطانی قویروغندن چکر.

» بر پره ایچون بر یوغان یاقار .

[فاضل - دفتر عشق - ذکر نقاره زن شاهلوند]

» کرچه اول مهلکه دن دور اولدم »

» جور و آلامه مغدور اولدم »

» بکزه دی بوروش نادانی »

» یاققه بر بت ایچون یورغانی »

» بر چیچکدر که قوقلایانک بورنی دوشر .

» بر چیچکله یاز اولماز .

[واصف - قصیده شتایه]

» زینت سبز اوله رق قالدی همان بر شمشیر »

» بر چیچکله یاز اولورمی بو مثلدر فرضا »

[عزت منلا - غزل]

» کوکل برداغ ایله فخر ایله داغ اوستنه داغ اور »

» مثلدر کلشن عالمده بر ککله بهار اولمز »

[خاتم - تاریخ ولادت خیرالدین بک]

» بر چیچکله یاز اولو دیردم اولیدی نو بهار »

» تک همان آسوده مرکان اولسون چشم حسود »

انسزجه

Une hirondelle ne fait pas le printemps.

(ترجمه سی) بر قیرلا نفع یاز پیدا ایتدرمن .

فرانسزجه

Une exception ne fait pas la règle.

(ترجمه سی) بر استثنا قاعده تشکیل ایلز .

» بردالده طورماز .

» بردن بره کلن دولتده خیر یوقدر .

فارسی

دولت تیزرا بقای نیست .

» بر دیکش قالدی .

[غزت منلا - قصیده - برای سر اطبا]

« سوزن فکرم ایله جامه دیگرکن عقله »

« بر دیکش قالدی اوله ثوب دماغم مختل »

» بر دیلم اتمکه در .

» بر دینده طورماز .

» بر ساقز چکندی .

[ندیم - غزل]

« کرم اولوب اوغلوک بزه بر بوسه اقرار ایلش »

« دون قز كده چكندی ای پیرمی اول ساقزی »
 » بر سورچن آتک باشی کسلز .

[شیخ غالب - حسن و عشق - سبب تألیف]

« لازمی برافی مدح و توصیف »

« بوکاری اکا کیم ابتدی تکلیف »

« عفو ایلله لم که بلکه بیلز »

« بر سورچن آتک باشی کسلز »

» بر سوز سویلر که درهمنی بین کوپک قودورر .

» بر سویله ایکی ایشبت .

» بر شمعی که حق یاقه جهان اوفلسه سونمز .

(مصرع مشهور)

» بر طاش ایله ایکی قوش اورلماز .

» بر عبام وار آتارم زرده اولسه یاتارم .

» بر فنجان قهوه نك قرق ییل حتی وار :

» بر قاریله بر قوجه دیر دیر ایدر هر کیجه .

» بر قاشق صویک ایچنده بوغغق استر .

» بر قیوی بند ایدر سه بیك قیوایلر کشاد

حضرت الله افندی فاتح الابوابدر .

(بیت مشهور)

» بر قدح می کشی بنک جمله حجابن کوتورر .
(مصرع)

» بر قرارده بر الله .

» بر قوز ایچون طاش آتماز .

» بر قولاغندن کیرر بر قولاغندن چیقار .

» بر قویروقلی ییلدز که قرق ییلده بر طوغار .

[خاتم - غزل ردیف]

« کلب غریب دنبه نهان کیبی صوفیان »

« قویروقلی ییلدز اولسه ده نا طیلسان اولور »

» بر قویوندن ایکی دری چیقماز .

» بر کوتونک یدی محله یه ضرری واردر .

» بر کوچک صو کورینور اشکمه نسبت دریا .

(مصرع)

» بر کور اوغلی بر ایواز .

» بر کوملک سندن زیاده اسکیتشدیر .

» بر کونلک رزق ایچون ایکی کون چباله ملیدر .

» بر مشتری ایچون دکان آچماز .

» بر موم آلدده دردیکه یان .

فارسی

- غم خود خور که تو لاغر نشوی .
 » بر یار بیقله نیجه بر یار یاپلاز .
 » بری اگر بری بچر .
 » بری یر بری باقار قیامت آندن قوپار .
 » برینی یر برینه نشان قور .
 » بزلبلی دینجه بازار صاولور .
 » بلور کبی .
 » بیک ایشچی یه بر باشچی لازمدر .
 » بیک ایشبت بر سویله .
 » بیک تاسه بر بورج اوده مز .
 » بیک ترک بر طورپ .
 » بیکک یاریسی بشبوز .
 » بیک نصیحتدن بر مصیت یکدر .
 » بیلسمده بیلک الویرمز بکا .
 (مصرع)
 » بیلنور قدر عبا موسم باران اولسه .
 (مصرع مشهور)

بو ضمه ثقيله مبسوطه ايله

-) بودور طاق هر کون پليج .
) بورج ابو کونه قالماز .
) بورج بنم قساوت سنگمي .
) بورجسز آدم يوقسول بکدن يکدر .
) بورجک يوغبسه کفيل اول ايشک يوغبسه شاهد
 اول .

-) بورجلو اولز بکزي صارار .
) بورج ويرمکه توکنور يول کتمکه .
) بورج يکيتک قامچيسيدر .
) بوریده پيشرو اولماز .

[عطايي - خسه - نفخه رابع عشر - منع

اصطلاح گفتن]

- « اولدی قبه زورنه کبي بی مال »
 « غنه نجويد ملع مقال »
 « بوزمه اصول سخنی ما حصل »
 « پيشرو اولز بوریده وآز کل »
) بوستان اويونگی کبي دوزمه .
) بوستان قورقولنی .

- ﴿ بوش ایتنه منزل اولماز .
 ﴿ بوش بوکردن اورلدی .
 ﴿ بوش چوال طورماز .
 ﴿ بوش طوزبه ایله آت طوتماز .
 ﴿ بوش کزنک بوش قالفه سی .
 ﴿ بوش لاقردی قارین طویورماز .
 ﴿ بول بول بین بل بل باقار .
 ﴿ بویاجی کوپی دکل یا همان طالدیروب چیقاره سن .
 ﴿ بویمه کوره بوی بولدم خویمه کوره خوی بولدم .
 ﴿ بوینک اوچلوسنی آلدی .
 ﴿ بوینه کوره بچلمش قفتاندر .

بو ضمه ثقیله مقبوضه ایله

﴿ بو بر دمردن لبلیدر چیککننه عشق اولسون .

[بیت]

« عشق کیم قلبه غدادر نه یتورنه یوتیلور »

« بزدمر لبلیدر چککننه عشق اولسون »

شاهی

- » بو بر کیدشدرکه احتمال عودتی یوقدر .
 » بو پر هیز نه بو لحانه ترشېسی نه .
 » بورندن قیل آلدرماس .
 » بورتی شبشدر .
 » بورنی بیودی .

[خاتم - نعت]

« مسک رومی کبی چیقدی قخوسی ازهارک »
 « ینه بورنی بیودی کلشنه زنبق طاش آتار »

- » بورنی قاف طاغندن بیوک .
 » بورنی قاف طاغنده .
 » بوز اوستنه یازی یازار .

فارسی

نقش بر آب .

- » بوز کبی صوغودی .
 » بوسودادن واز کچ .
 » بوجماغه قارمی طیانور .
 » بو قدر قصور قاضی قیزنده ده بولنور .
 » بوقلون کبی رنکدن رنکه کیرر .

- » بوكلش یمان كلشدر .
- » بوكون بكا ايسه یارین سكا .
- [عطابی - خسه - در وصف حصار]
- « جوان بوگونه ایدرل ادا »
- « بوكون باكه ايسه او یارین سكا »
- » بوكونکی ایشکی یارینه براقه .
- » بوكونکی طاوق یارینکی قازدن ایودر .
- » بوكونکی یومورطه یارینکی طاوقدن ایودر .

فرانسجه

Un tiens vaut mieux que deux tu l'auras.

(ترجه سی) الكده اولان بر مالك اوله جفك

ایکدن خیرلیدر .

- » بولدجه بوکار .
- » بولماز هند قاشی دکل یا .
- » بونده چاکمی چالنیور .

[واصف - مخمس]

- « سنکله هر زمان اغیار اشته صالنیور »
- « نهائی ذوقه کیدوب خانه سنده قالنیور »
- « کیه نه سویلسم ای شوخ او کافر النیور »

« نه ویرمش اله میور بونده چانمی چالنیور »
 « صوچم ندرای افندم آباشمک تاجی »

بُ بُو ضمه خفیفه مبسوطه ایله

» بویله افندینک بویله اولور خدمتکاری .
 فرانسه

Tel maître tel valet.

(ترجه سی) بویله افندی بویله خدمتکار .
 » بویله ایام غمک بویله اولور نوروزی .
 (مصرع)
 » بویله دعانک بویله اولور آمینی .

فارسی

همین مرده همین کورستان .

فارسی

همین چاه همین ریسمان .

بُ بُو ضمه خفیفه مقبوضه ایله

» بیرجیدن صور قیرلانغجک ضررینی .
 » بلبلاک چکدیککی دیلی بلاسیدر .

(فارسی)

فارسی

طوطی ز زبانِ خویش تن در بند افتاد .
 ﴿ بلبله قفس زنداندر .

﴿ بلبل قفسه قویمشارآه و ظم دیمش .

فارسی

[بیت]

« بود قلعه زندان مردان و بس »

« بدان سان که زندان بلبل قفس »

﴿ بیوک باشک بیوک آغریسی اولور .

[نابی - خیریه - مطلب دغدغه پاشایی]

« جاه سرشاردن اوله ممنون »

« دردك اولور پیودجکه افزون »

﴿ بیوک بالق کچوک بالغی یر .

عربی

السمک الكبير يأكل الصغير .

[شانی زاده - تاریخ - جلد اول - صحیفه ۱۵۶]

« وقوی ضعیفه غلبه ایدرك (السمک الكبير

یأكل الصغير) مثلی مثلی نمایان »

» یوکدن کوچولاش .

فارسی

• در غورکی مویر شده .

» بیوک لقمه به بیوک سوز سویله .

» بیوکی دوک که کوچک ده عبرت السبون .

الف ایله

پا

» پابوج بولورسه بیرام ایدر .

» پابوجک آلتینمی آلورسن اوستینمی .

» پابوجنی انه ویردم .

» پابوجی یوکه اوقوت کنیدیکی .

» پابوجی دامه آتلدی .

» پادشاه اولسه کده ار کشی نیتنه دیرلر .

[مصرع]

• پادشاه اولسه کده دیرلر ار کشی نیتنه .

» پادشاهک امری اوچ کون سورر .

(پادشاهک)

- ﴿ پادشاهك دخی آرقه سندن قلیج صالارلر .
 ﴿ پادشاهم یازك یاز اولسون قېشك قېش دیمشله .
 ﴿ پارمق حسابمی کوستریور .
 ﴿ پاره استمه بندن بوز کی صوغورم سندن .
 ﴿ پاره سنی عزیز ایدن کندیسنی ذلیل ایدر .
 ﴿ پاره نك یوزی صیجا قدر .
 ﴿ پاره بی دکره آتدی .
 ﴿ پاره بی ویرن چالار دودکی .
 ﴿ پاشا دو کونتیسی کی کیرودن کلور .
 ﴿ پاصدرمه سنی چیقاردیلر .
 ﴿ پاموق ایپلکیله باغلادی .

فتحه ایله

پ

- ﴿ پرده سی صیرق .
 [وهیء سنبلزاده - لطفیه - در حیا واستغنا]
 « پرده سی صیرق اولاندر منکوب »
 « ستر ایدر عرضنی مرد محبوب »

عربی

خلیج العذار .

﴿ پریمی آلقاق .

- » پك قارشدرمه التندن چاپان اوغلی چيقار .
 » پك قورجالامه سيولجه يي چبان ايدرسن .
 » پنجشنبه نك كلشي چارشنبه دن بلليدر .
 » پياسه پرنجه كيدر كن اوده كي بلغوردن اولدي .
 » دماطة .
 » پيزين صو بولور .

كسره خفيفه ايله

پ

- » پشتوك طقوزي پاتلايور .
 » پشمش آشه صوغوق صوقا قادي .
 [سامي - بيت]
 « جكرم پشدي ديو كوزياشن ايتدم اظهار »
 « صوقومه پشمش آشه ديدى اوشوخ غدار »
 [واصف - قصيده شتايه]
 « نيليم قادي صوغوق صويني پشمش آشه »
 « كلدي اوزات شريفه او منافق سيما »
 » پشمش كله كي صيريدر .
 » پرنجك طاشني وار آيقلاه .

- » برنجی سو کوتورمز .
 » پلاودن دوتنك قاشغی قیرلسون .
 » پلاوی یین قاشغنی یاننده طاشیر .

پ کسره ثقیله ایله

- » پچاغی قیتده بولدی .
 . فارسی .
 . دست بکاسه یافت .
 » پچاق کیکه طیاندی .

فارسی

- کارد باستخوان رسید

[شانی زاده - تاریخ - جلد اول - صحیفه ۲۹۳]

» همان نیم جانله قالمش - لرایدی پس کارد
 باستخوان رسید مثلنك مثلی نمایان اولوب »

- » پچاق کندی قیننی کسمز .
 » پچاق یارهسی اوکیلور دیل یارهسی اوکلماز .
 . ال یارهسی

ضمهٔ ثقیلهٔ مبسوطه ايله پو

» پوستی سردی .

ضمهٔ ثقیلهٔ مقبوضه ايله پو

» پوصله یی شاشردی .

فرانسزجه

Il a perdu la tramontane.

(ترجه سی) شمال ییلدزینی غائب ایتدی .

ضمهٔ خفیفهٔ مقبوضه ايله پو

» پوستکلی بلا .

[واصل - شرقی مربع]

« اولدی فکر کاکلک ای مه لقا »

« عاشقک باشنده پوستکلی بلا »

« شوق رویکله اولوب طلعتما »

« طوغدی برج حسن و آنک اولکری »

(ت)

الف ایله

تا

» تاتار باباسن صاتار .

» تاتارك قلاغوزه احتیاجی یوقدر .

» تازینک طوپال اولدیغی طوشانك قولاغنه دکش .

» تازی به طوت طوشانه قاج .

[واصف - قصیده شتاییه]

» که شکاره چیقہ لم دائرة کھساره »

» دیهلم طازی به طوت طوشانه قاج اما »

» تاقیه دوشدی کل آچلدی .

» تاقیه قاپدی .

[خاتم - نعت]

» تاقیه قیقمی نجه اولور باغده کورسون خورشید »

» برکون آنیده فلاك ژاله نك آهیلہ طوتار »

[وهبی سنبلزاده - لطفیه - در احوال ملاحدہ]

[زمان]

» تاقیه قایقمی روشن دن اکاه »

» سکه صورتله ایدہ خلقه کلاه »

﴿ تاقیه قالبه طار کلدی .

ت ققحه ایله

- ﴿ تبه شیره پینز باقشلی .
 ﴿ تپدک کیچه سیور یلتدک کلاه .
 ﴿ تجر به بی کوکه چکمه مشلریا .
 ﴿ ترازو دیلی کبی ایکی طرفه آقار .
 ﴿ ترازو وار طارتی وار هر یر شپٹک وقتی وار .
 ﴿ ترزی کندی دیکشنی دیکه مز .
 ﴿ ترزی به کوچ دیمشله ایکنه م باشمده دیمش .
 ﴿ ترسانه اموری اولدی :

[سروری ئانی - غزل]

« او قلیونجی جوانک شمدی ترسانه اموری وش »
 « یوکدر دلدہ فکر قد بالاسی سرنلردن »

- ﴿ تره جی به تره صاتماز .
 ﴿ تره یاغندن قیل چکر کبی .

فارسی

مورا از ماست میکشد .

(تسبیح)

- » تسبیح بوجکی کبی بوزلش .
 » تقدیر خدا قوهٔ بازوایله دوغمز .
 (مصرع مشهور)

عربی

- الانسان یدبر والتقدیر یغیر .
 » تقدیرده یازیلان تدیرده بوزلماز .
 » تقیه . ~~تقیه~~ تقیه .
 » تقدیرک یاپدیغنی تدیر بوزاماز .
 » تک کورکله مهتابه چیقار .
 » تکلیف جهنده اولور .
 » تکه قارتبسی .
 » تکه دن سود چیقار .
 » تکیه یه قربان کلدی .

[شفیقنامه - بیت]

« خشبته هربری بر بیم جان »

« تکیه یه قربان ایدی گویا همان »

[وهبی * سنبلزاده - لطفیه - در احوال ملاحده]

[زمان]

« کورسه لر بر کوزل اوغلان کلیور »

« دیه لر تکیه یه قربان کلیور »

- » تکیه یی بکلین چوربایی ایچر .
 » تکریدن قورقان قولدن قورقاز .
 » تل قیردی .

[خاتم - غزل]

- » حذر کیم تل قرر وادیلرنده زلف صنتورک »
 » ایکی تللی خطکله بغله عشاق رنجورک »
 » تللی بیک کبی هر کون کینور .
 » تمام بوینه کوره بچلمش ققتانیدر .

[نابی - جوابنامه برای مکتوب سائیس معهود]

- » خنزیر لفظی تمام بویکه بچلمش ققتانکدر »
 » تمجید پلاوی کبی ایصیدر ایصیدر یر .
 » تنبل قدرتم یوقدر دیر .
 » تنبله ایش پیورکه سکا عقل او کرتسون .
 » تجره یوارلاندی قباغنی بولدی .

[عطایی - خسه - داستان کرفتاری ملکشاہ]

و تدبیر نظام الملك

- » سیر ایدن دیه سپهرک طباغن »
 » شمدی بولدی دخی چوملک قباغن »

عربی

وافق شن طبقه .

• (ترجہ سی) قریہ یامہ یہ اویغون کلدی •

فرانسزجہ

Qui se ressemble s'assemble.

• (ترجہ سی) پرپرلینہ مشابہ اولانر برلشورل •

• توکلینک کبسی باعاماز •

تِ کسرۂ ثقیلہ ایلہ •

• تراش اولسونده باشنه سورسون •

تِ کسرۂ خفیفہ ایلہ

• تلکی تلکیلکنی ییلدیرنجہ یہ قدر پوستی الدن کیدر •

• تلکینک کزوب کله جکی کورجکی دکانیدر •

[وہبی سنبلزادہ - لطفیہ - در احتراز

از حیلہ کاران و خاٹان]

» جیلہ ارباب حیل مدبر اولور »

» حیلہ سی پک چوغہ وارمز طویلور »

» یوغیکن دلکی کبی حیلہ کذار »

» ینہ پوستی صویلور آخرکار »

فارسی

آخر کذر پوست بدباغ خانه است .

فرانسجه

Tous les renards se trouvent chez le pelletier.

(ترجه سی) تلکیر کورجکی دکاننده بولشورل .

» تلکی وارد رباش کسر قوردک آدی یماندر .

» تیز بن تیز اینز .

» تیز رفتار اولانک پاینه دامن طولاشور .

(مصرع مشهور)

» تیز کیدن تیز یورولور .

» تیمارخانه جینک کوزی کور اولسون سنی

کورمدیکچون .

» تیمار سپاهسی زو کورتلدجکه اسکی دفتری

یوقلادر .

» تیمور طاونده دو کولور .

» دمر طاونده .

تُ تو ضمه خفیفه ایله

» ترک آته بنتجه کندیسنی بک اولدم صانور .

(ترجیه بی)

- ﴿ تركه بي غيب ايتدي .
 ﴿ ترك دانشمند اولور آدم اولماز .
 ﴿ ترك طوسون چونكه طوغدي انادن اوکود
 آلدی اشکيله دانادن .
 ﴿ ترك عقی صکره دن کلور .
 فارسی

عقل روستائی از پس میرسد .

فارسی

- روستائی را عقل از پس سر میرسد .
 ﴿ ترك نه یلور بیرامی لاق لاق ایچر آیرانی .
 ﴿ تركه بکلک ویرمشلر ابتدا باباسنی اولدرمش .
 [عطایی - خسه - صحبت پنجم - جد و جهد
 ایله اکتساب فضائل]

« سرفراز اتمسه علمک تاجی »

« ترك آصلق اولور معراجی »

- ﴿ تركه بورجلو اوله یا دوکونده استر یا بیرامده .
 ﴿ توکور دیکنی یالاماز .

عربی

الکریم اذا وعد وفی .

ثاُ الف ايله

﴿ ثابت قدم اوله ليدر هر ايشده .

ثَ ققمه ايله

﴿ تعلیمی کوکی کبی ایچندن قاینار .
﴿ ثوابدن قاچکه کناهه کیرمه سن .

ثُ ضمه خفیفه مقبوضه ايله

﴿ ثبوت بولیان سوز حقنده آغز آچه .

جاُ الف ايله

﴿ جامع نه قدر بیوک اولسه ینه امام بیلدیکنی اوقور .
﴿ جماعت نه قدر چوق اولسه ینه امام بیلدیکنی اوقور .
﴿ جامع طورر کن مسجدده نماز قلمناز .
﴿ جامع یقلمش سده محراب یرنده در .

[وهیء سنبلزاده - غزل]

« خط آور اولسه ده ابروسیدر پرستشگاه »

« یقلسه جامع حسنی یرنده در محراب »

» جان بوغازدن کلور .

» جان جانك يولداشیدر .

» جان جانہ باش باشه .

» جان چکشمه دنسه اولمك بکدر .

[بیت مفرز]

« جان چکشمکدن ایسه جانمی ویرسم باری »

« جان فدا ایله برایشمی سو بجه یاری »

شناسی

» جان چیقما بجه خوی چیقماز .

» خوی جانك آلتده در .

[وهیء سنبلزاده - لطفیه - عدم اسایش]

[اهل جاه]

« کیدیچک صکره الندن فرصت »

« ایدر اظهار ندامت قت قت »

« لیک فرصت ینه کیرسه انه »

« نام احبابی آلمان دیلنه »

« طوتر البت ینه اسکی صوینی »

« چیقسه ده جانی دکشمزخوینی »

» جان کتمه ییجه جانان اله کیرمز .

[محبی - غزل]

« جان ویرمیجک دردله جانان اله کیرمز »

« جان آنی در لیک اول انسان اله کیرمز »

» جانی یانان اشک آتدن یوروک اولور .

[سامی - بیت]

« بنده سن کچسه نوله دادارینه غماز خر »

« بو مثدر جانی آجیان اشک آتی کچر »

» جاهل اولان کسه وقتسنز خروس کیدر .

» جاهلک صوفیسی شیطانک مسخره سیدر .

فتحه ایله

ج

» جزایر دایسی کبی قورلدی .

» جزای عملکدر چک .

» جفایی چکمین عاشق صفانک قدرینی بیلمز .

(مصرع مشهور)

فارسی

نوش خواهی نیش خواهد چشید .

(جاذبی)

- ﴿ جاذی الاولی بیلورم . (جمادی الاولی) ﴾
 ﴿ جنابتدن کرامت او ملماز . ﴾
 ﴿ جنت جائمه منت . ﴾

[بیت]

« زاهدك حقه دعادن غرضی جشدر »
 « دنیوی نعمت ایسه جائنه ده مندر »
 شمس

- ﴿ جهد ایله صبحان تخته بی در . ﴾
 ﴿ جهنم کوتوکی . ﴾
 ﴿ جهنمه کبرسه یوزی قیرارماز . ﴾
 ﴿ جینده بیک دیش وار . ﴾

کسره خفیفه ایله

ج جی

- ﴿ جن ایله شیطان بر دکلدز . ﴾
 ﴿ جن طوتانه بر نسخه یتر . ﴾
 ﴿ جنس جنسه چکر . ﴾

فارسی

[بیت]

کبوتر با کبوتر باز با باز .
 کند هم جنس با هم جنس پرواز .

عربی

الجنس الى الجنس یمیل .

• (ترجمه سی) جنس جنسه میل ایدر .

• جن کی عقلی وار .

• جهانده یار اول بار اوله .

• جیجی مامه طاتلی کلدی .

• جیم قارنده بر نقطه .

جو ضمۀ خفیفۀ مبسوطه ایله

• جو مرد ایله نکسک خرجی بردر .

فارسی

• خرج ممسک دو چندان .

ج ضمۀ خفیفۀ مقبوضه ایله

• جمله نك مقصودی بر اما روایت مختلف .

(مصرع مشهور)

• جهوره مخالفت فوه خطادندر .

الف ايله

جا

- ﴿ چاپاق سېلر .
 ﴿ چاپاق سېلر كن كوز چيقارر .
 ﴿ چابوق پارلايان چابوق شوز .
 ﴿ چابوق ويرن ايكي ويرر .
 ﴿ چاتال چتال .
 ﴿ چارشنبه قاري سي .
 ﴿ چارشنبه نك كلشندن پنجشنبه بلليدر .
 ﴿ چاغر قره جه اوغلان چاغر طاش يرنده آغر .
 ﴿ چاقر كيف .

[واصف - شرقى مربع]

- « زخم آچقايچون سېنه عشاقه صد صيف »
 « چكمش ينه چشمان سيه مستك ايكي سيف »
 « شهباز نگاهك كي سن داخي چاقر كيف »
 « كو كصويه كل اي چشم كبود عالم آب ايت »
 ﴿ چاكي چالنيور .
 ﴿ چاكنه اوت طيقدي .

[عزت منلا - مرثیہ خورشید پاشا]
 « نیجہ بیک دیری یی قوب چاکرینہ اوت طیقدی »
 « سیقنی ایتدی چلیپا عنق اعدایہ »

فارسی

• دھلش دریدہ شد

فرانسزجہ

Il a rabattu son caquet.

• (ترجمہ سی) لقلقیاتی باصدیردی

• ﴿ چالہ الک قپوسنی چالارلر قپوکی ﴾

فارسی

• پردہ مردم مدر تا پردہ ات ماند بجای

فارسی

• انکشت بدر کسی نرنی تادر تو مشت نکوبند

عربی

• من دق دق

فرانسزجہ

La tricherie revient à son maître.

• (ترجمہ سی) دوبارہ جلیق صاحبہ عائدا ولور

(چالہ دن)

-)) چالہ دن اوینار .
)) چام اغاجی کبی اوپ اوزون .
)) چاموردن چیقاردی .
)) چاموره یاتده قالبکه باق .
)) چای قوشی ایاغندن طوتیلور .
)) چایه وارمه دن چرآنمه .
)) چایی کچنجه یه قدر کچی یه عبدالرحن چایی دیرلر .
)) چایی کوزمه دن پاچه لری صیوار .

فرانسوزجه

Il ne faut pas prôner les fêtes avant qu'elles ne soient venues.

(ترجه سی) بیرام کله دن اطرا ایتمه ملیدر .

قچه ایله

چ

-)) چتال قازق یره چاقماز .
)) چشم انصاف کبی کامله میزان اولز .
)) کشی نقصاتی بیلک کبی عرفان اولز .
 (بیت مشهور)
)) چشمه یه کیدنک دستبسی قیریلور .

فرانسزجہ

Tant va la cruche à l'eau, qu'à la fin elle se casse.

(ترجہ سی) دستی صویہ کیدہ کیدہ نہایت

قیریلور .

» چکر کہ بر صحرار ایکی صحرار اوچنچیسندہ

الہ کیرر .

» چکشمہ نیچہ پکشمز .

» چکہ زنی پچاق آچیور .

» چلیک کی قتی .

» چنکی اولوسی چالغی ایلہ قالقار .

» چویر قاز یا غسون .

کسرۂ ثقیلہ ایلہ

چ چ

» چق چق ایدن نالچہ در ایش بتورن اچہ در .

» چنارجغک بال قباغی اوقہ یہ اور .

» چیقما دق جانده امید وار .

[عونی یعنی سلطان محمد فاتح - غزل]

» آستانندہ ہنکاری کورمسم یاس ایتزم

» بو مثل مشہور در کم چقمقدق جاندن امید

فرانسوزجه

Il y a remède à tout sauf à la mort.

(ترجه سی) اجلدن بشقه هر شېئه چاره
واردر .

کسره خفیفه ایله

چ چِی

» چرکفه طاش آتمه اوستکه صحرار .

» چزمه دن بوزمه قاطر .

» چنکانه اوسته سی .

» چنکانه چالار کرد اوینار .

» چنکانه دوکونی .

[فاضل - دفتر عشق - چرکه پرداخته چنکانه]

» کیریشوب بر برینه نکبتلر »

» قاریشق ارکک ایله عورتلر »

» خلقه چنکانه دوکونی اول »

» بوسبب اولدی مکر ضرب مثل »

» چوی چوی بی سوکر .

فرانسوزجه

Un clou chasse l'autre.

(ترجه سی) برچوی دیگرچوی بی دفع ایدر .

- » چویسنز تخته بی روزگار آلور .
 » چیک یمدمکه قارنم آغریسون .

چو ضمه ثقیله مبسوطه ایله

- » چوبان ارمغانی چام ساقزی .
 فارسی

• ارمغان مور پای ملخ باشد .

فارسی

• برک سبزیست تحفه درویش .

» چوبان اعتقادی .

» چوبان اولان قویون کوتمک اوغل بابانک خوین
 کوتمک کرکدر .

» چوبانسز قویونی قورد قاپار .

» چوبان کوپکی کبی نه یرنه یدیرر .

» چوبانک کوکلی اولنجه تکه دن یاغ چبقارر .

» چوبانه یاغ قیغوسی کچی یه جان قورقوسی .

فارسی

• بزرا غم جان است و قصاب را غم پیه .

(چوجوغک)

- » چوجوغك يديكي حلال كيديكي حرامدر .
- » چوجوغه ايش يوران آردنجه كندی كيدر .
- » چوجوق ايله يوله چيقمه .
- » چوجوقدن آل خبری .
- » چوجوقلر باشی دلی عمر .
- » چوغی كندی آزی قالدی .

فارسی

- پرش رفته و كش مانده .
- » چوق آچمله صوغوق آلورسن .
- » چوق آرپه آتی چاتلادر .
- » چوق الی ایشده كور آزالی آشده كور .
- » چوق بیلن چوق یا كلور .
- » چوق چبالایان چوق یورولور .
- » چوق سویله عارسزاولور آز ویرمه خرسزاولور .
- » چوق سویلین چوق یا كلور .

[عطایی - خسه - اخلاص عمل]

» تجربه اهلی بونی بویله ییلور »

» کیمکه چوق سویلیه اول چوق یا كلور »

» چوق قارشدرمه چپان اوغلی چبقار .

- » چوق قارنبجه دوهی اولدر .
 » چوق قوجاقلایان آز دوشیر .

فرانسجه

Il ne faut pas courir deux lièvres à la fois.

(ترجه سی) ایکی طاوشانی بردن تعقیب
 ایتمه ملیدر .

- » چوق قویونک چوق قوزیسی اولور .
 » چوق کولن چوق آغلار .
 » چوقلغه طاری صاچماز .
 » چوق ناز عاشق اوصاندیرر .
 » چوقه سنی کیمد کسه کارینی قوشاندق .
 » چوق یاشایان چوق بیلز چوق کزن چوق بیلور .

[مصرع]

بیلز افندی چوق یاشایان چوق کزن بیلور .

چ چو ضمه ثقيله مقبوضه ایله

- » چقوره دوشمش چیقمه ماز پر پر ایدر اوچه ماز .
 » چوبوق کوتو آرقه داشدن ایودر .

چو ضمه خفیفه مقبوضه ایله

» چوروك باقلانك كور ایجیسی اولور .

» بئلی

» چوروك بنا مل طوماز .

» چوروك نخته یه باصدی .

» ح

ح الف ایله

» حاجی حاجی اولماز کتمکله مکله یه دده دده اولماز

کتمکله تکله یه (تکیه)

» حاجی حاجی بی مکله ده بولور .

فارسی

» حاجی حاجی را در مکله بیند .

» حاجی صاندیغمزك خاچی قولتوغنده چیقدی .

» حاجی مکله ده درویش تکیه ده یاقبشور .

» حاجی یاتماز .

» حایمه دن حلوا دیه جکنی یلورم .

» حار اورر خرمن صاوورر .

- » حاضر مزارك اولوسی .
 » حاضر یمكه طاغیر طیانماز .
 » حاکسنز حکیمسنز مملکتده طورمه .
 » حالنه باقازده حسن طاغنه اودونه کیدر .

قچه ایله

ح

- » حبه یی قبه ایدر .
 [عطایی - خسه - صحبت دوازدهم - ظلم حکام]
 « کنبد چرخده مانند هلال »
 « باغبان بولدر اول تا که کمال »
 « تربیت چوق قبه قور انسانی »
 « حبه یی قبه ایدر بستانی »
 [پرتو پاشا - بیت]
 « حبه یی قبه ایلم چو فلک »
 « نوله اول مه جمال وار دلد »
 » حبه یوتدی .
 » حج سنه سی کبی اوزادی .
 » حرام حلالدن طاتیلدر .
 » حرام حلال ویر اللههم قولک طورمازیر اللههم .

(حرامدن)

» حرامدن کلن حرامه کیدر .

» حرامزاده بازار بوزار حلالزاده بازار یاپار .

» حلالزاده .

[خاتم - بیت مفرد]

» جناب شیخی تصرفدن آلقومش باده »

» حلالزاده پیارایش بوزار حرامزاده »

» حرامیزاده نك كوزی یاشلی اولور .

[عطایی - خجسه - داستان سادس - داستان

گفتن منلا لعلی]

» زجته کیرمه دویبق اطوارك »

» کوزی یاشلی اولور دغلکارك »

» حسد ایدن محروم قالور .

[مصرع مشهور]

» حسد قلب عدو لطفله زائل اولماز »

فارسی

حسود هرگز نیاسود .

(ترجمه سی) حسود اصلا راحت ایتمز .

عربی

الحاسد محروم .

فرانسوزجه

Les envieux mourront, mais non jamais l'envie.

(ترجمه سی) حاسد لر فوت اولور لر لکن حسد

زائل اولماز .

» حق دید کدنصکره آقان صولر طورز .

» حق سوز آجیدر .

عربی

الحق مر .

» (ترجمه سی) طوغری اجیدر .

» حق سوز مجنون دخی راضی اولور .

(موزوندلر)

» حق طوغریده در .

» حق قرآن قفسی .

» حکیمسز حاکمسز مملکتده طورمه .

» حکیم کیم باشنه کلن .

» حلاج منصور .

» حلالزاده بازار یاپار حرامزاده بازار بوزار .

» حرامزاده

[واصف - جوابنامهٔ پسندیده از دهان دختر]

«چیقرق مثال در لایه جاغیکه هی اوزان»

«کیر دستکاهه طوقو یزک پاره جق قزان»

«پازاری دیر لر آبو حرام زاده در بوزان»

«صاتوب صاویده نیسه صحن تنجره قزان»

«اون بش یاشنده کندیمه براویناش آرهیم»

﴿ حلال مال ضایع اولماز .

﴿ حلب اوراده یسه آرشون بوراده در .

[منشآت عاکف پاشا - حلب والیسنه مکتوب]

«صوب صوابنمای دستوریلرینه منسوج

دستگاه قدم اولان کالای زر کشتار

خلوص و خصوصیت بند کانه مضمیر

عاجزانه مه نسبتله پیوده اندازه تمخص

و تمیز اولق مناسبتیه خامه تر زبان ضروب

ترکیه دن (حلب آمده ایسه آرشون بونده)

مثلی ایراد و اتیان ایلسه نابجا اولیه جغی

نزد سامیلرنده بدیهی و اشکار اولقدن ناشی»

[سلیمان فہیم - تضمین]

«مالک اولدم بوراده بن هنر ممتاز»

«اشته میدان سخن کتمیه لم شیراز»

« حلبانده ايسه بونده بولنور اندازه »

« اشته ميدان سخن کتیهلم شیرازه »

» حلواجی کاغدی .

[منیف - غزل]

« امید بوسه لی بر طفل نورسک »

« ابتدی صحیفه دلی حلواجی کاغدی »

» حلوا دیمسنی ده یلورم حالوا دیمسنی ده یلورم .

» جامه کیرن ترلر .

» حیوان انسان .

» حیوان اولور سمری قالور انسان اولور اثری قالور .

 آت اولور , ار اولور .

» حیوانده آریقلق انسانده زو کورتک عیدر .

» حیوانک آلاجه سی طبشنده اولور انسانک

آلاجه سی ایچنده اولور .

 انسانک آلاجه سی .

کسره خفیفه ایله

جی

» حیلہ ایله ایش کورن محنت ایله جان ویرر .

(موزوندر)

(حیلہ)

- ﴿ حيله ايله پينز کبسي يورومز .
 ﴿ حيله کارک کوزی یاشلی اولور .
 ﴿ حرامیزاده .
 ﴿ حيله کارک مومی یاتسویه قدر یانار .

ح
 ضمه ثقیله مبسوطه ايله

- ﴿ حقه باز چشمه سی کبی همان آقار .
 ﴿ حقه نك آلتنه کتدی .

حو
 ضمه ثقیله مقبوضه ايله

- ﴿ حوری کبی کوزل .

ح
 ضمه خفیفه مبسوطه ايله

- ﴿ حکم غالبکدر .

عربی

- الحکم للغالب

عربی

- الحکم لمن غلب

• فرانسزجه .

La raison du plus fort est toujours la meilleure.

• (ترجه سی) اقوانك ادعاسی دائماً اعلادر .

(فرانسزجه سی مصرع مشهوردر)

• ﴿ حکم قره قوشی .

— خ —

الف ایله

خا

• ﴿ خاطر ایچون چیک طاق ییله ينور .

• ﴿ خام آرمود .

• ﴿ خام آرمود کبی بوغازه صاپلانور .

• ﴿ خام تیمور دوکلز .

• ﴿ دمر طاونده .

• ﴿ خام سوز صاحبکدر .

• ﴿ خام سوز قلب ایچه صاحبکدر .

• ﴿ خانجینک عربی غائب اولمش کیمک قیدنده .

• ﴿ خان قبوسندن تکلتي آثار کبی .

• ﴿ خانم ایکنه سی .

[فاضل - دفتر عشق - فقرهٔ سلیمان]

« خانم ایکناسی کی بر تندر »

« دله هر بر مره سی سوزندر »

« خانم قیارسه قضا اولور خلائق قیارسه صوچ
اولور »

« خانه آله کندیکه همسایه آل »

(موزوند)

« خواجه حق تگری حق »

[وهی سنبلزاده - لطفیه - در تعظیم استاد]

« خواجه که ایله بغایت تعظیم »

« حق استاد عجب امر عظیم »

« حرف پر نکتہ من علمی »

« آکله در قیلدیغنی بنده سنی »

« قید محندن اولور آزاده »

« دائماً قوللق ایدن استاده »

« خواجهیه هرکیم ایدرسه آزار »

« کورمدک اولدیغنی بر خوردار »

« طالبه خیر دمای : استاد »

« دو جهانده سبب نیل مراد »

﴿ خواجه حق کورمش .

﴿ خواجه لر کاغدی ترسندن اوقورلر .

[عطایی - خسه - نفخه حادی عشر]

« اوله صقین غیبت ایله نکته ور »

« کاغدی اردندن اوقور خواجه لر »

﴿ خواجه نصرالدین .

[سروری ثانی - بیت]

« دلك آدی اوقوندجه نوله رحت اوقورلر سه »

« جهاتی خواجه نصرالدین قدر آتاری کولدردی »

[نابی - غزل]

« روی زردم پسته لب بسته سن خندان ایدر »

« زعفران نوع نباتك خواجه نصرالدیندر »

﴿ خواجه نصرالدینك تربه سی کی .

﴿ خواجه نك اوردیغی یرده کل بتر .

[واصف - تخمیس - با اصطلاحات زنان]

در وادی نصیح و پند از دهان والده]

« شبنم مثال آغله ای کلنهال تر »

« خواجه قادینك اوردیغی یرده کل بتر »

« اوقومش اولکه دوکیه قلفهك دخی بتر »

« حیل از قاله منلا خانم کلبی یتریتر »

« اوله صوقاق سپور که سی قادین قادینجق اول »

» خاین آدم قورقاق اولور .

عربی

الخان خائف .

» خاین خاینه یاردم ایدر طوغری طوغری به .

فتحه ایله

خ

» خرمن صوکی درویشلر کدر .

(موزوند)

» خسته یه دوشک صورلماز .

» خسته بی بوزه عاشقی سوزه یوللامه ملیدر .

» خصم خصمه غزل اوقوماز .

» خصمدن صاقن قارنجه ایسه ده .

» خصمک بروسه یه کندی .

» خصمک قارنجه ایسه ده کندیکی مردانه طوت .

» خطا بندن عطا سندن .

[علوی - بیت]

« کاهم بیادم ایلرسم نوله شفقت رجا سندن »

« بنم دولتو سلطانم خطا بندن عطا سندن »

[و اصف - قصیده شتابیه]
 « باقه نقصانه شوکتلو کرامتکارم »
 « بو مثل بنده خطا ایلر ایه شاه عطا »
 » خطاسز انسان اولماز .

» خطاسز لاقردی اولماز :
 » خطیب قلیچی کی کوسترش ایچوندر .

[هجودن مفرز بیت]
 « الکده کی قلم کدن دیمکه قان داملر »
 « او برنمایش ایچوندر مثال سیف خطیب »
 شناسی

» خلایق دن قادی ن اولان قورنه یی د لر طاسله
 کوله دن مؤذن اولان مناره یی یقار سسله .
 » خسی بالغی قربان اولور قانیده وار جانیده وار .
 » خور (خیر) ایشنه قارشمه .
 » خورسزه یتشم دی .
 » خیر دیله اشکه خیر کلسون باشکه .

خ کسره ثقیله ایله

» خرسزاودن اولورسه بولنسی مشکل اولور .

﴿ خرسزك آرزغينلغى صوباشنك اهمالندندر .

فارسی

بسیاری دزدان از مسامحه شكنه است .

[شانی زاده - تاریخ - جلد اول - ص ۳۵۳]

« بقیه سنك برازی ولایتاری طرفلرینه

وبر صنفی دخی اختفا اختیار ایلکله

(بسیاری دزدان از مسامحه شكنه است)

مئلک مثلی آشکار اولدی .

﴿ خرسزه ایپ مجرمه زندان کرک .

﴿ خرسزه خرسز بولداشدر .

﴿ خرسزه قپو باجه اولماز .

﴿ خنجهله بورونسز بری برندن اوغورسز .

﴿ خیار اچه سیله آلنان اشکک اولومی صودندر .

کسره خفیفه ایله

خ

﴿ خدمت اوکرمین افندیلاک ایتمز .

(خدمت لفظی دال مهمله ایله عربیدر ترکیده

ایسه زاء معجه ایله اوقونور)

﴿ خدمتکاردر افندیسنک یوزینی آغاردان .

خُ خُو ضمهٌ ثقیلهٌ مبسوطه ايله

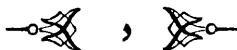
- » خروس اولمش کوزی سو پرنیلیکده قالمش .
» خروس چوق اولان یرده صباح کیچ اولور .

فارسی

- خانه که دوکد بانو باشد خالک تازانو باشد .
» خوجه خواجه .
» خوروز خروس .
» خوشابک یاغی کسلدی .

خُ خُو ضمهٌ ثقیلهٌ مقبوضه ايله

- » خنکار دو کونده عاشق اولدم یا .
» خنکارک آتی بکا باقدی .
» خوی جانک التسه در .
» جان چیقما ییجه .

الف ايله

دا

- » دادا عمش قودور مشدن بتردر .

» دام اردنده اشك بولمشده ارککنی دیشبسنی آرایور •
 » دامدن دوشسه کدی کبی درت ایانغی اوسسته
 دوشر •

» دامدن دوشن دامدن دوشنک حالتدن بیلور •
 » دامله به دامله به کول اولور •

فارسی

[مصرع]

« قطره قطره جمع گردد وانگهی دریا شود »

فارسی

[بیت]

« اندک اندک بهم شود بسیار »

« دانه دانه است غله در انبار »

عربی

« و قطر علی قطر اذا اتفقت نهر »

« و نهر الی نهر اذا اجتمعت بحر »

فرانسوزجه

Les petits ruisseaux font les grandes rivières.

(ترجہ سی) چکوک آقار صور یسوک چایلر

تشکیل ایدر .

- » دانشان طاعی آشمش دانشمیان یولی شاشمش .
» دانشق دوکشی .

فارسی

جنک زرکری .

- » دایم کیم کاور کیم بلای دکدر .

قمحه ایله

د

- » دباغ سودیکی دری بی پردن یرہ اورور .

- » دخل ایدن دینزی باری مسلمان اولسه .

(مصرع مشہور)

- » دردینی صاقلایان درمان بولہ ماز .

- » درویش اولان دلریش اولور .

- » درویش پارہ یلہ بترہر ایش .

ای ابدال

- » درویش شیخنہ بابا ہمت دیمش شیخی دہ اوغل

خدمت دیمش .

- » درویشک فکری نہ ایسہ ذکر کی دخی اودر .

(درہ دن)

» دره دن تپه دن لاقردی ایدر .

» دستورسز باغه کیرلز .

» دستی بی قران ده بر صوبی کتیرن ده بر .

[عزت منلا - غزل]

» بر در بو بزمگاه حاقنده آن و این »

» دستی قران دلیله قلاطون خم نشین »

» دعواجیک بروسه به کندی .

[واصف - جوابنامه پسنیدیده از دهان دختر]

» دیدیقودیه کچدی بتون یازایله قشم »

» دعواجی کندی بروسه به یوق غیری هیچ ایشم »

» یاپشیدی قالدی بر برینه ایکی آپشم »

» چیقمرذن اول ابو آقز یکر می یاش دیشم »

» اون بش یاشنده کندیمه بر اویناش آرهیم »

» دعواجیک قاضی اولورسه یارد مجیک الله اولسون .

» دعواسنی بیلمینه شاهد اوله .

» دعوته اجابت لازمدر .

» دفترده اسمی اوقونماز .

[علوی - بیت]

» ازادن دفتر عشاقه خود دعاوی بی قیدایتدک »

» ندندر پادشاهم شمدی اولوق خارج از دفتر »

- » د کرمن دوزر اما صوبی نره دن .
 » د کرمنک اوننده دکل اوننده در .
 » د کرمنه کلن نوبته قائل اولور .

فارسی

• آسیا بنوبت

» د کز آتشه می یاندی

[خاتم - غزل - ردیف]

« آتشنورسه جام ایله دریا دل اولسه ده »

« صوفی د کز طوتشدی دیسک بی کمان اولور »

» د کز بر پادشاهدر که سوز د کله مز .

» د کزدن بر آوج صو .

» د کزدن کچوب چایده بوغلدی .

» د کزده کی بالق بازار اولماز .

» د کزه دوشن ییلانه صاریلور .

عربی

• الغریق یتشبث بکل حشیش

» د کزه صو کوتورر .

[نابی - قصیده - در تهنیت صدارت رامی]

[محمد پاشا]

« مدح ایچون سا که قصیده دیمه نک فرقی وار »

« ایله کدن بر ایچم صوی نثار سر یم »

» دگری یاقه مازسه مده جیوزلادریم یا .

» دلی آلاجه بی سور .

» دلی بال قباغندن اولماز یا .

» دلی دلیدن خوشلاتور امام اولودن .

» دلی دلی بی سور :

» دلیدن اوصولو خبر .

[وهبی سنبلزاده - لطفیه - در منع حوادث]

» اصلی یوق سوزلری مجنون سویلر »

» صورمه هر بر دلیدن اوصولو خبر »

» یاغلی کسبتلی مداهنلردن »

» پهلوانسن چکه ییلسک دامن »

فارسی

سخن راست از دیوانه بشنو .

» دلی دوران سورر عقلای وقت بکلر .

» دلی فشنگ .

» دلی قز اوده قالماز .

- » دلی قزدو کون ایتش کندی باش صدره کچمش .
 » دلی قسمی کندی سویلر کندی ایشیدر .
 » دلیک بیوک یامه کوچک .

عربی

- اتسع الخرق علی الراقع .
 (ترجه سی) دلیک یامه یه ککش کلدی .
 [عاصم - قاموس ترجمه سی - خرق ماده سی]
 » (الخرق) خرق وزنده برنسنه یی یروب
 یرتمق معناسته در شارحک بیاننه
 کوره خرق اسم اوله رق دخی استعمال
 اولنور که یرتغه دینور ومنه المثل اتسع الخرق
 علی الراقع لسانمزده دخی دلیک بیوک یامه
 کوچک مثلی زبانزده در «
 » دلیکلی طاش یرده قالماز .

فرانسجه

- Il ne manque pas de chapeau à qui a bonne tête.
 (ترجه سی) باشی یرنده اولان ایچون شابقه
 اکسک اولماز .

- » دلیلسز جنته بیله کیرلر .

» دینک سوزی قلمه کلمز .

[واصف - غزل]

» عرضحالن نیله نحریر ایلسون کوکلم سکا «

» بو مشدر که قلم دیوانه یه بیگانه در «

فارسی

• دیوانه را قلم نیست .

» دینک یورکی آغزنده در عاقلک دلی یورکنده در .

» دلی نیرحالی عقلای نیرمالی .

» دلی یه پوستکی صابدر یورسن .

» دلی یه طاش آکه .

[شانی زاده - تاریخ - جلد اول - صحیفه ۱۲۱]

» اول قوم ملامدن دلی یه طاش اندرمق

مقوله سی «

[عارف - غزل]

» عشق اهلی یانکده یا کیلوب کوهکنی یاد «

» مجنونه طاش آکدرمه کبی بر دلیکدر «

فرانسوزجه

Il ne faut pas parler de corde dans la maison d'un pendu.

(ترجمه سی) آصلمشک اونده ایپ لاقر دیسی

ایتمه ملیدر .

- » دلی به کوره هر کون بیرام .
 » دم بو دم .

فارسی

- غنیمت دان دمی تا یکدمت هست .
 » دمر آفاق .
 » دمر باش .
 » دمر طاونده دوکلور .
 » دمر طاونده یاراشور .

فارسی

- آهن سرد کوفتن فائده ندارد .

فرانسوز

Il faut battre le fer quand il est chaud.

- (ترجمه سی) دمری قیزغین ایکن دوکه لیدر .
 » دمر یالایوب آتش پوسکورور .
 » دملراو دملرایدی زمان اول زمان ایدی .
 » دواسز درد اولماز . (مصرع مشهور)
 » دولت ایاغنه طولاشور .

[نابی - غزل]

« سوردکده یار صورت بالینه رو دیدم »

« عاجزلک نصیبی کلورمش ایاغنه »

فرانسجه

Le bien lui vient en dormant.

• (ترجه سی) اویقوده ایکن خیره نائل اولور •

» دولتی به دوقن کچ فقرادن صاقن کچ •

» دولت منصبی برکو کرچینلکدر قونان کوچر •

» دولته کوره کوجلاک یوقدر •

» دولته یارانمش یوقدر •

» دوه بر اچده دوه بیک اچده •

» دوه بونوز آرارکن قولاقدن اولمش •

» دوه جی ایله کوروشن قپوسنی بیوک آچار •

» دوه دن بیوک فیل وار •

{ ترکیب آنجه - مشاق العشاق المشتاق -

حکایه فردی]

• اول انا ایسه خنکار صاغ اولسون دست

بر بالای دست مقالی کوشزدیکز دکل ایسه

(دوه دن بیوک فیل وار) مثلی کوش

ایتمدیکز می صباح دیوانه وار دیوانه وارهین

-)) دوه دوه یرینه چوکر .
)) دوه ده قولاق .
)) دوه سی حاجی .
)) دوه قوشی کبی یو که کلنجه قوشم دیر اوچغه
 کلنجه دوهیم دیر .
)) دوه کعبه به کتمکله حاجی اولماز .

فارسی

[بیت]

« خر عبسی اگر بمکه رود »

« کشته آید هنوز خر باشد »

)) دوه کبی بر طوغری یری یوق .

)) دوهیه اوت لازمه بوینی اوزادر .

فارسی

• شتر که علف میخواهد کردن دراز میکند .

)) دوهیه خندق آتلاتدی .

)) دوهیه صنعتی صورمشلر قرازلقدر دیمش یاقبشور

النه ایاغنه یا .

)) دوهیه صورمشلر اینشی سورسن یوقسه یوقوشی

يوك اولدقدن صكره ايگېسنى ده شيطان
آلسون ديمش .

- » دوه يى كوردكى بدن اولسون .
» دوه يى ياردن اوچوران بر طوتام اوتدر .
» دها چليك چوماق اوينار .

كسره ثقيله ايله

- » درآل ددهك دودكى كې اوتمه .
» ديزديغك ديزديغى طبش قيونك مانداى .

كسره خفيفه ايله

- » درهمنى يين كوپك قودورر .
» دلبرده وفا اولماز .

۴

[عزت منلا - غزل]

- » افسانه كلور باكه دو كوب سوكه سى يارك »
» دلبرده وفا اولمه ضرب مثلجه »
[پرتو افندى - غزل]

- » اولور مشهور عالم دلربار بيوفاقله »
» سنكناى پر جفا ظاهرده ايله شهرتك يوقدر »

[نابی - غزل]

« مشهور در که ماه رخان سپهر حسن »

« بالطبع بیوفا اولور اما که هپ دکل »

» دلبر قسمی غمازی سور .

[پرتو پاشا - غزل ردیف]

« نه دیرسم واز کچمن غمزه دن اول چشم پر کولر »

« مثلدر فتنه جولر الفت غمازدن کچمن »

» دمیاط پر نجیدر چوق صوقال دیرر .

» دمیاطه پر نجه کیدر کن اوده کی بولغوردن اولدی .

» پیاسه .

[عاصم - قاموس ترجمه سی - نعامه ماده سی]

« (النعامه) سحابه وزنده دوه قوشنه دینور

..... شمعی مزبوره بو حالی کورد کده

حیران ونادم و پشیمان اولوب قالدی پیاسه پر نجه

کیدر کن اوده کی بلغوردن چقدی »

فارسی

خر رفت رسن برد .

(دیلمن)

» دیسنز کبله بوش انبار ها اولچ ها اولچ .

» دینه طاری اگر .

» دیش پیلر .

[واصف - قصیده - رمضانیه]

» کورد بجه هلال فلکی کرسنه چشمان »

» سر سفره چرخ اوزره صاتور پاره نادر »

» قرص مهه بودیش بله یش وارا یکن آنده »

» مه در او دکل نان دیوکل ارسک اینادر »

[وهبی سنبلزاده - لطفیه - در احوال ملاحده »

زمان]

» اکثری دیش بله یوب قربانه »

» کوز دیگر نذره بقرا حسانه »

» دیشک اغریدیغی بره دیل دو قنور .

» دیشنی صایدیرر .

» دیشی قوشدر یو وایی یاپان .

» دیشی کوپک قویروغنی صاللامینجه ارکک کوپک

آردینه دوشمز .

» دیکندن کل بتر کلدن دیکن .

» دکینه آکلایانه .

- » دېل آدمی بیان ایدر .
 » دېلدن کلن الدن کلسه هر فقرا پادشاه اولور .
 » دېلده نیاز الدهه پیاز .
 » دېل قلیچدن کسکیندر .
 » دېلاک کمیکي یوق نزه یه چویرسک اورایه دوزر .
 » دېلده توی بتدی .

فارسی

- زبانم موی بر آورد .
 (ترجمه سی) دېلم توی چیقاردی .

فارسی

- زبانم کبود شد .
 (ترجمه سی) دېلم کوکردی .
 » دینجی عالمده بر اولسه شکرله بسلرلر .

[فطنت - غزل]

۱. « دیدی دلبرایلمزدم بوسهٔ لعلم دریغ »
 « قندایله بسلردم اولسیدی اکر جرار بر »
 » دینجینک چاناغندن پاره چالار .
 » دینجینک یوزی قاره طوربه سی طولودر .

فارسی

کدا رویش سیاه است اما تو بره اش
پر است .

» دیلنجی به پر خیار ویرمشلر اگری دیه بکنمش .
» دیلنی اشك آریسی صوقسون .

[فاضل - زنانامه - صفت زنان ارمنی]

« حیه دن هیچ نه زمان بال آقسون »

« دیلنی اشك آریسی صوقسون »

« قومقبو یانغینی اولدی مشند »

« سرکزك قلیاغی یاندی بمدد »

» دیلنی طوتان باشنی قورتارر .

عربی

سلامة الانسان فی حفظ اللسان .

عربی

۲

من صمت نیجا .

» دینسزك حقندن ایمانسز کلور .

(موزوندرا)

» دیوان آتی .

﴿ دیورک دینجیسی کی ابرام ایدر . ﴾

دو ضمه ثقیله مبسوطه ایله

﴿ دوست آغلادر دشمن کولدر . ﴾

[وهبی سنبلازه - لطفیه - احتراز از حیلہ کاران
و خائن]

« يك خطر در ابو فهم ایله که سنن »

« کورینه دوست یوزندن دشمن »

« دشمنی دوست اولور صامه صاقن »

« عرض اخلاصنه الدامه صاقن »

عربی

• صدیقك من صدقك لا من صدقك •

﴿ دوست ایله یه ایچ آالش ویرش ایتمه •

﴿ دوست باشه باقار دشمن ایاغه •

﴿ دوست بریشیل یاپراق •

﴿ دوست یك ایسه آزدر دشمن برایسه چوقدر •

فارسی

هزار دوست کم است يك دشمن بسیار

است •

(فارسی)

فارسی

[بیت]

« دوستی را هزار دوست کم است »

« دشمنی را یکی بود بسیار »

» دوستدن ضرر کلز .

فارسی

• هرچه ازدوست میرسد خوبست .

» دوست قرا کونده بللی اولور .

فارسی

• یار نیک را در روز بد باید شناخت .

» دوستلخی بوز اوستنه یازو یازمه کیدر .

» دوستلق قنطارله آالش ویرش مثقال له .

فارسی

• یاری یاریست حساب حساب :

» دوستکی مدح ایدرسک برازیره جگ یزینی قوی .

» دوستنه چوق واران اکشی بوز کورر .

ضمه ثقیله مقبوضه ایله

دو

» دیولدی شکرلی حلقه .

دُ دُ
ضمه خفیفه مبسوطه ایله

- » درت اوحنی صالیو یردی .
» درت پاره لق موم الده درد که یان .
» درت کوزله باقار .
» درت یاتی دکز آلدی .
» دوکه صوایله دکرمن دوغز .
» دوعه دولاب کبی ایکی یوزلو .

دُ دُ
ضمه خفیفه مقبوضه ایله

- » دشمن خصم .
» دشمن دشمنك حالندن ییلمز .
» دشمن دشمنه غزل او قوماز .
» دشمن خصم
» دشمن قارنجه ایسه کندیکی مردانه بیل .
» دشمنه فرضت ویرمه .
» دشمنی زبون ایدن مدارادر .
» دنیا بر قرارده طورماز .
[نابی - قصیده عزلیه - در ثنا خوانی مصاحب
مصطفی پاشا]
» اولسه آراسته بر دم ینه بر چیده اولور »

« برقرار اوزره دکل دور طرب کردش جام »

فارسی

• دنیا دایم یک قرار نیست •

فارسی

• دنیای فانی بریک قرار نماند •

» دنیا بر یاغلی قویر و قدریه یلنه عشق اولسون •

» دنیا توکنور دشمن توکنمز •

» دنیا قزغان بز کفچه •

» دنیا کافره جتدر •

» دنیانک اوجی اوزون •

» دنیانک تحملی یوق •

» دنیانک قاج بوجاق اولدیغنی بیلمز •

» دنیا یقلسه قیدنده دکل •

[نائی - غزل]

« احسنت اول کدای بجمال بدوشه کیم »

« بایسه جهان ایچنده حصیری بولنیه »

» دنیا ییقلش او آلتنده قالمش •

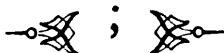
» دور طبان •

[نابی - غزل]

« خدا کو ستر مسون یوخسه مذاق وصلی تلخ ایلر »

«مجر بدر رقیبک میمنت یو قدر قدومنده»

- » دوش او یقودن صکره کلور .
- » دوشدک ایسه طوپراغه صارل .
- » دوشده کورسم خیره یورم .
- » دوشدیکک یردن قالدق .
- » دوشمنز قانقماز بر الله .
- » دوشنک دوستی اولماز .
- » دوشونمده دن سویله .
- » اول دوشون اول دوشون .
- » دوکون اوینی بیلمز چناق چوملک طاشیر .
- » دوکونده زورنایه جامده قورنایه مائل اولور .
- » دوکونده فاطمه جغی کیم ییلور .
- » دوکون فضوللغی ایدیور .
- » دون جن اولوبده بو کون آدم چارنیور .
- » دون قباق اولدی بو کون اطرافه بویون اوزادیور .
- » دونکیندن بو کون کوزاسن .
- » دونکی کوله لکنه باقه بو کونکی افندیلکنه باق .

فتحه ايله

ذَ

- » ذلیل آدم طمعکار اولور .
- » ذوقی خارینه دکز .
- » ذوقی درت اوستنه .

کسره خفیفه ايله

ذِ

- » ذهنته بال قباغی .

الف ايله

رَا

- » راحت استین صاغر کور دلسز اولمه لیدر .
- » رافده شکر وار اما سکا کوره دکل .

فتحه ايله

رَ

- » رغبت کوزل ايله زنکینه در .
- » رقیب اولسونده نه یوزدن اولورسه اولسون .

رو ضمه ثقيله مقبوضه ايله

- » روزگار اسمينجه ياپراق قلداماز .
 » روزگارک اوکنه دوشن يا کيلور .
 » روزگار مقاطعه سندن پکنور .
 » روزگار توکورن يوزينه توکورر .
 فرانسوزجه

Il crache en l'air, cela lui retombe sur le nez.

(ترجمه سی) هوايه توکورر توکورديکی
 بورنک اوستنه دوشر .

ز فتحه ايله

- » زبانی قلقلی .
 » زجت چکن راحت بولور .
 » زجتسز بال یئز .

فارسی

رنج بکش تا بکنجی برسی .

(فارسی)

فارسی

[مصرع]

نا برده رنج کنج مبسر نمیشود .

فرانسوزجه

On ne peut cueillir la rose sans se piquer les doigts.

(ترجمه سی) پار مقلرینی آجیتقسزین کل

قوپارلز .

﴿ زحتسز بر شی اولماز .

﴿ زحتك نقطه سی قالفجه رحمت اولور .

﴿ زعفران کی صاری .

﴿ زمان زمانه اویماز .

فرانسوزجه

Les jours se suivent mais ne se ressemblent pas.

(ترجمه سی) کونلر تعاقب ایلرلر لکن بر برینه

بکزه مزلر .

﴿ زمان سکا اویمازسه سن زمانه اوی .

فارسی

زمانه با تو نسازد تو با زمانه بساز .

[بیت]

« سر زمانه کیتی بریده باد بکاز »

« زمانه با تو نسازد تو با زمانه بساز »

» زمان صمان صتار .

» زمان صمان صتار صمان زمان صتار .

» زمانه اویمق کرک .

» زنکین عربیه سنی طاغدن آشیرر زو کورد

اوواده بولنی شاشیرر .

» زنکینک کوکلی اولنجدهیه قدر فقراک جانی چیقار .

» زنکینک مالیه زو کورد اکلنور .

» زنکینه مال ویرن دکزه صو کوتورر .

» زهردن شفا حبه دن وفا کلز .

» زیئون یاغی کبی صویک اوستنه چیقار .

» زید ایچون عمروه خطاب اولماز .

کسره ثقیله ایله

زِ زِی

» زروه تاویل کوتورمز .

﴿ زیر دلی مور کراکه .

﴿ زیغت بدی .

زُ زُو ضمه ثقیله مبسوطه ایله

﴿ نفاق سوقاق .

﴿ زور او یونی بوزار .

﴿ زور ایله کوزلک اولماز .

[نابی - غزل]

« دکلدر حسن مادرزاد محتاج زروزیور »

« تکلف حسنه ده رهیاب اولور سه دلیسند اولمز »

﴿ زوره بکرك بورچی وار .

﴿ زوره طاغلر طیانمز .

زُو ضمه ثقیله مقبوضه ایله

﴿ زور ناجینک قارشوسنده لیون یر .

﴿ زور ناده پیشرو اولماز .

﴿ بوریده .

زُ زُو ضمه خفیفه مبسوطه ایله

﴿ زلف یاره دو قوندی .

[منیف - غزل]

« زلف یاره طوقندی کیبی صبا »
 « صد هزار آفتاب وار د . »
 « زو کورد اولوب دوشونمکدنسه او یوز اولوب
 قاشمق یکدر . »
 « زو کورد لک آدینی ظریفک قویمش لر . »
 « زو کورده مال قاپدرمش کی تلاش ایدر . »

الف ایله

سا

« سازینه بلبل قونار . . »
 [وهبی سنبلزاده - لطفیه - در علم موسیقی]
 « اولیجق شمع حقیقت اکاه »
 « ایشیدر نیجه صدای جانکاه »
 « شوقیله ولوله لی اوازه »
 « بلبلک قوندیغی چوقدر سازه »
 « طبع انسان نیجه ایلر که قرار »
 « حظ ایدر اشتر اشکسته مهار »

« سالیجی تعلیمی . »

فتحہ ایلہ

س

- ﴿ سببسنز کیمسه بی دشمن ایدنه .
 ﴿ سبیلخانہ باردانی کبی دیزلدیلر .
 ﴿ سپتده پاموق یوق .
 ﴿ سجادہ نک درت اوجنی ده براقش .
 ﴿ سرچه دن بشقه قوش زیرکدن بشقه یوقوش
 بیلز .
 ﴿ سرچه دن قورقان طاری اکز .
 ﴿ سرچه کبی بر دالده طورماز .
 ﴿ سرچه به چوبوق بره در .

فارسی

- درخانہ مور شبنمی طوفان است .
 ﴿ سرچه بی قوشدمی صایارسن .
 ﴿ سرخوشک مکتوبی میخانہ ده اوقونور .
 ﴿ سرمایہ بی کدی به یوکلندی .

[وهی سنبلزاده - لطفیه - دراتصاف اصناف

بعدم انصاف]

« نه روا عرضی اولان تجاره »

« ضم ایدوب حیلہ بی کسب و کاره »

- چڪه رك فائده فكريه زيان •
- خلق ايجنده اوله بك حالى يمان •
- عاقبت الحق ايدوب پايه سنى •
- كدى به يوكلده سرمايه سنى •

فارسی

• زادو بود خود را بر باد داد •

- سر وير سر ويرمز •
- سر ويروب سر ويرمه مى •
- سعدى درويشى كى طوكدى قالدى •
- سكا الويرن بكا بول بيله كلور •
- سكا پشمش سه بكا قوتارلش •
- سكسار كى بوغار •
- سل سيل •
- سلام پاره كلام پاره •
- سلامت انسان حفظ لسان ايله در •
- ديلنى طوتان •

عربى

• سلامة الانسان فى حفظ اللسان •

- ﴿ سمری دویردی .
 ﴿ سن افندی بن افندی آتی کیم بیمار ایدر .
 (موزوند)
 ﴿ سندن دولتی ایله طوشمه .
 ﴿ سنده یلده امامک اوقومش اولدیغنی .
 ﴿ سن دیمه نیجه دکرمنده غوغا اولماز .
 ﴿ سن سن بن بن .
 ﴿ سن قزان سن یه .
 ﴿ سن کیدرکن بن کلوردم .
 ﴿ سوسنی سونی خا کله یکسان ایسه
 سومه سنی سومینی مصره سلطان ایسه .
 ﴿ سونک قولی یم سومینک سلطانی .
 [بیت]

« کوکلك عشق و وفادر شرف وعنوانی »
 « سونک بن قولی یم سومینک سلطانی »
 شناسی

س کسره ثقیله ایله

﴿ سرکی دوستکه دوستکی دشمنکه آچه .

سِ کسرۂ خفیفه ایلہ

- » سپاهی به صاغ سوز تیارندن یکدر .
 » سکه و خطبه پادشاهک ایکی دلیلدر .
 » سکه بی مرمره قازدی .

[سامی - بیت]

- » آهم تمام اوسنکده ایلدی اثر
 » صد افرین که سکه سنی قازدی مرمره »

[نابی - غزل]

- » لعل و یاقوته قزار سکه بی مرمره دکل
 » نایا هر کیم اولور نام نکو قیدنده
 » سیکک آولار .

فرانسزجه

Il attrape des mouches.

- (ترجه سی) سیکک طوتار .
 » سیکک پکمزجی بی طانور .
 » سیکک مردار دکل معده بولاندریر .

فارسی

- » مکس چیزنی نیست اما دل بهم میزند .

(سیل)

﴿ سبیل او کندن کوتوک قاپدی .

﴿ سبیل کیدر قوم قالور .

[واصف - قصیده * شتاییه]

« سبیل کیدر قوم قالور آخر بو کا عالم دیرلر »

« ایله عاشق افتاده کی اغیاره فدا »

﴿ سیولجه بی قورجالادجه چیان ایدر .

سو ضمه ثقیله * مبسوطه ایله

﴿ سوخته (سوفتا) نك يتاغنى قبودن طېشارو آتمش

بنی ضمنا استثقالدر بو دیمش .

﴿ سوقاق سپور کهسی .

[واصف - تخمبس - با اصطلاحات زنان

دروادی * نصیح و پند از دهان والده - نقرات]

« اولمه صوقاقی سپور کهسی قادین قادنجق اول »

س سو ضمه ثقیله * مقبوضه ایله

﴿ سلطان فاطمه ییلدن قاله .

﴿ سورنا زورنا .

سُو

ضمه خفیفه مبسوطه ایله

- ﴿ سوز ایاغه دوشدی .
 ﴿ سوز بر الله بر .
 ﴿ سوز یکی بال ایله کسدم .
 ﴿ سوز ینک اریدر .
 ﴿ سویلدیکی لاقردی برانجیر چکردکی دولدیرمز .
 ﴿ سویلمکدن سویلمک یکدر .
 ﴿ سویلمه دن سوز اوزار .
 ﴿ سویلمدک سوز اولماز .

فارسی

- سخنی هر چه بود کفته اند .
 ﴿ سویلیدن دکلین عارف کرک
 (موزوند)
 ﴿ سویلینه باقه سویلدنه باق .
 ﴿ سویلیه سویلیه دیلمده توی بتدی .
 دیلمده .

سُ سُو ضِمَّةٌ خَفِيفَةٌ مَقْبُوضَةٌ اِیْلَه

﴿ سکوت اقراردن کلور .

[باقی - غزل] .

« اول صندن باقبا بر بوسه دعوا قبل یوری »

« سولترسه اوپ همان آغزین سکوت اقراردر »

[خاتم - نعت]

« اعتراف اهلنه سر محفل رأفدر بو »

« اعتبار ایله اولور آنده سکوتك اقرار »

﴿ سکوت ایتک کبی نادانه عالمده جواب اولماز .

(مصرع مشهور)

[منیف - بیت مفرد]

« ترك دعوی ایله دعوا مزی اثبات ایدرز »

« لب خاموش ایله بز خصمزا سكات ایدرز »

عربی

جواب الاحق سکوت .

فرانسوزجه

A sottie demande point de réponse.

(ترجمه سی) سؤال احقانه به جواب یوقدر .

- (سکوتی موسقی برینه کچر .
 (سوروب کیت دیمشلریا کور کچ دیمشلر .
 (سوریدن آریلان قوزی بی قورد قاپار .
 — ش —

شا الف ایله

- (شاپ ایله شکر بر دکدر .
 (شاپچی چیفیدی قدر زنکین .
 (شاپ دیعه دن شاپه اوتوردی .
 (شاپه اوتورمش حاجی کبسی کبی شاپلادی .
 (شاعره لازم اولان بر سوز بر سازدر .
 [بیت مفرد]

« بنده وار حسن بیان برده دل افغانساز »
 « واقعا لازم اولور شاعره بر سوز بر ساز »
 شمس

ش ققحه ایله

- (شجاعت عرض ایدرکن مرد قبطی سرقتن سویلر .
 (مصرع راغب)

(شجاعت)

« شجاعت قیافت ایله دکلدر .

« شریعت ظاهره در .

« شریعتک کسدیکی پارمق آجیماز .

[بیت مفرد]

« اولدیغیچون قلیجی حق شرعک »

« آجیماز کسدیکی پارمق شرعک »

شاهی

« شیخ اوچاز مریدی اوچوردر .

« شیخ کرامتی کننددن منقول .

[نابی - قطعه]

« عصرده زندیق سیما شیخلر »

« مستجاب الدعوه لکله لاف آتر »

« غیبدن منصب ویرر طالبلره »

« الدایوب خلقی ولایتلر صاتر »

[نابی - حکایه منظومه]

« سینه درویشه ویروب می خروش »

« باشلدی اولماغه کرامت فروش »

« لیک ایدوب احداغا اعتقاد »

« دیدی نوله ایلیه لم انقیاد »

• [مصرع]

« بزم شیخ کراماتی اولور منقول کنندن »

شما

• شیخ مریدینه موم مقراضی اول دیمش •

• شیطان قولاغنه قورشون •

• شیطان عذابده کرک •

• شیطان چاریغی ترس کیدیر •

شی کسره ثقیله ایله

• شیق شیق ایدن نالچه در ایش بترن اچه در •

ش شی کسره خفیفه ایله

• شمدی رغبت کوزل ایله زنکینه •

• شمدی میون آنک قپوسنده اوینار •

فارسی

آب در جوی تست •

[عاصم - برهان قاطع ترجمه سی - آب ماده سی]

« آب در جوی تست شمدی رواج و رونق

واقبال سنک طرفکده وحل و عقد و رتق

(و فتق)

و فتق سنك يد كده در ديه جك پرده ضرب

اول نور عوام تركي بيلرنده بومعنا شمدي ميون

سرك قپوده اوينا يورايله تعبير اولتور

» شيشمان ايدك قني سنك صارقالك زنكين ايدك

قني سنك پارتالك .

» شېشه بي ديشندن يالار .

فارسي

سودا كر پير در شېشه ميخورد .

— ❧ — ص — ❧ —

الف ايله

صا

» صابونك لكه سي وار (فلانك) لكه سي يوق .

» صاپسز باليه كي باتار .

» صاچي آقي قاره مي اوكنه دوشرسه كورر .

لله بربره .

» صاچي اوزون عقلي قصه . لله قارينك .

» صاحبسز تخته بي ال آكور ان المازسه يل آكور .

» صاحبي قائل اولور دلال قائل اولماز .

فارسی

- صاحب خود را در پس خر نمیتوان دید .
)) صادق دوست اقریادن یکدر .
)) صارمساغی کلین ایتشالر قرق کون قوقوسی
 چیقمامش .
)) صاری صقاللی ماوی کوزلودن خیر کلز .
)) صاغ اوکوزه چوروك صمان ضرر ایتمز .
)) صاغ اوکوزه چوروك صبان نیلسون .
)) صاغاناقلی یاغمور تیز پجر .
)) صاغ ایاق قابی دکلدز .
)) صاغدن صاغه صالی کونی بیرام .
)) صاغرایچون ایکی کره قامت اولماز .
)) صاغرایشیتمز اویدیرر .
)) صاغرایله سویلشمک کوجدر .
)) صاغلق وارلقدن یکدر .
)) صاقله صمانی کلور زمانی .

فارسی

[بیت]

- نکه دار کاید زمانی بکار .
 اگرچه بود در جهان رأس مار .

- ﴿ صاقلان کوزه چوب دوشر .
 ﴿ صاللان قوجه اوغلان بالطه قزه .
 ﴿ صاندیغمز قوطی قباغی چیقدی .
 ﴿ صانکه بیوک طاغلری اویرآتمش .
 ﴿ صایلی کون تیز کچر .

فتحه ایله

ص

- ﴿ صباح اوله خبری کله .
 ﴿ صباحکی ییه جککی بو کوندن دوشونه .
 ﴿ صبرایله قوروق حلوا اولور دود یا پراغی اطلس .

[آذری - نقش خیال]

- « تازه قوروق صبر ایله حلوا اولور »
 « برك درخت اطلس و دیبا اولور »

عربی

- الصبر مفتاح الفرج .
 (ترجمه سی) صبر نجاتك اناختاریدر .

فرانسوزجه

Avec du temps et de la patience on vient à bout de tout.

- (ترجمه موزونه سی) زمان و صبر ایله هر شئیته
 دسترس اولنور .

﴿ صبر شاذلق اناختاریدر .

[نابی - خیریه - در بیان فرح صبر و شکیب]

• « اولکه حکمته شکرلیدیالر »

• « صبر مفتاح فرجدر دیدیلر »

فارسی

• صبر مفتاح کارهاست

﴿ صبرك صوی سلامندر .

عربی

• من صبر ظفر .

﴿ صبرلی قولنی الله سور .

﴿ صدقه ویرنک عمری اوزون اولور .

عربی

• الصدقة ترد البلاء وتزید العمر .

﴿ صقال ایله نه اولور کچیدهده وار .

﴿ صقال باشه قربان اولسون .

﴿ صقالنه کولدی .

﴿ صقالنی دکرمنده می آغارتمش .

فارسی

از کرد آسیا ریش خود را سفید کرده است .

فارسی

ریش را با سیا سفید کرد .

صقالی بشقه سنك النده در .

فارسی

ریشه ریشش بدست دیگر است .

صقصقان عقلای .

صمان آلتدن صو یوریدر .

فارسی

آب زیر گاه .

صمانی بین طور به سنی برابر طاشیر .

صنعت الده التون بلزکدر .

[بیت]

الده التون بلزکدر صنعت «

» که ویر اهلته فیض ا و رفعت «

شمسی

فارسی

- حرفت مرد زینت مرد است .
)) صنعتی استاددن او کرین او کرمنز .

ص کسرهٔ ثقیله ایله

-)) صچان دوشسه باشی یاریلور .

للچه ایچنه .

-)) صچان دلیکی بیک آلتونه .

-)) صچان دلیکی بیک پارهیه .

فارسی

سوراخ فار بهزار دینار .

[شانی زاده - تاریخ - جلد اول - صفحه ۹۰]

« لکن مخافت مهابت مستند صدارتله سوراخ

فار بهزار دینار مفاد نیجه مار سرما دیده

کبی مختفی و پنهان اولدیلر »

ص صو ضمهٔ ثقیلهٔ مبسوطه ایله

-)) صکره کلن قپویی قاپار .

(صکره)

- (صکره کلن کیم ایسه قپوینی او قپار .
 (صورمه کش-بَنک اصلی عزتندن بلایدر
 آغزی اگری کوزی شاشی اکسه سندن بلایدر .
 (بیت مشهور)
 (صورہ صورہ کعبہ بولنور .

فارسی

- . پرسان پرسان بکعبہ بتوان رفت .
 (صوفیدر صوغان یمز بولسه قبوغنی قویماز .
 (صوقاق ~~لله~~ س-وقاق .
 (صوک پشیمانلق اله کیرمز .
 [وهی سنبلزاده - لطیفه - اتصاف اصناف بعدم
 انصاف]

- « عیدر عاقله مغبون اولق »
 « صوک پشیمانلغه مقرون اولق »
 (صوکه قالان طوکه قالور .
 (صولده کی صفر کی زائددر .
 [عطایی - خسه - نفحة تاسعه - سخا و کرم]
 « بولدوغی صفرالیدی مغبون ایدر »
 « یاننه بر حبه قوسه اون ایدر »

[عطایی - خسه - اظهار شوق و غرام بنظم

جواهر انتظام]

« کلدک ایسه صکره نوله جله دن »

« صفر دکلمی الفی الف ایدن »

» صولنه طاول چالار .

[عطایی - خسه - نفحه سابع عشر - داستان

جلاق]

« فاسد ایدی فکری کبی مشربی »

« کاسد ایدی کاری کبی مذهبی »

« زله خیالیه ووروب آلمده »

« صولاغنه طورمه طاول چالده »

فرانسزجه

Il prend la chose au rebours.

• (ترجمه سی) ایشی ترسنه طوتار .

» صویغون ویرمش ابداله دوندی .

[واصف - قصیده شتاییه]

« دوندی صویغون ویرن ابداله نهال کلر »

« الی بوکرنده قالب بیلن ایلر خولیا »

» صوی صویدن آل سودی ماندره دن .

(صو)

ضمه ثقیله مقبوضه ایله -

صو

﴿ صو آقدیغی یره اینز .

[خاتم - تاریخ چشمه محسن زاده عبدالله پاشا]

« مثلدر آقدیغی یردن ینه صوی آقر دیرلر »

« مبشر بر اثر در لوله مجرای اعلایه »

[خاتم - غزل]

« هر تهی مینای بخت آزرده سامان اولسون »

« که مثلدر آقدیغی یردن آقرمش ینه صو »

﴿ صو اکر سز آرسلان کبدر .

﴿ صو او یور دشمن او یوماز .

[وهبی سنبلزاده - اطفیه - احتراز از حیلہ کاران]

[و خائنان]

« دشمنی دوست اولور صاعه صاقن »

« عرض اخلاصنه الدائمہ صاقن »

« خواب خرکوشنه اوله مغرور »

« صو او یور دشمن او یومز مشهور »

[فغانی - بیت]

« سرو یاتمز کیجهلر خدمت رفتار کیچون »

« آب او یومز اکلر حسرت رخسار کیچون »

» صوبولانماينجه طورلماز .

[عطايي - خسه - داستان عاشق واصل شده]

« تسليت بولدي عاشق بيمار »

« دل آواره بولدي سمت قرار »

« طاشمسه آب بحري بولمايدي »

« صوبولماسه كر طورلمايدي »

» صوجوق كسلدي .

» صورته باقه سيرته باق .

» صوچوك سوزيوك .

» صولقارارديغي وقت .

فرانسوزجه

Entre le chien et le loup.

• (ترجمه سي) كوپك ايله قورد آره سنده .

» صوپك آقنديسند كيدر .

» صويجه كيدر .

[واصف - شرقي مربع]

« هر زمان بويله ستم سوزليكي ايشيدهم »

« بنده اولسم سكا افتاده صويجه كيدهم »

« چهره ايتسه نقدر واصفي تعيب ايدهم »

« سنده سوزدكله سك اولزمي ازاچق يراماز »

(صوينه)

» صوینه پرنج صالماز .

» صوینه ترید .

» صوینی بولدی .

» صویه صابونه دو قمتقسزین .

» صویی بارداقده کمی دیوارده سیرایتمه لیدر .

» صویی دویرمش کدی به دوندی .

[واصف - قصیده - درستایش سلطان سلیم

ثالث]

« حلمی حزب البحر خوان اولسه خروش قلزمه »

« دوندی رحیرتله سوددو کمش کدی به صرصری »

» صویی کسلش دکرمنه دوندی .

» صویی کتیرن ده بر دستی بی قیران ده پر .

» دستی بی

» صویی بومشاق .

[فاضل - زنا نامه - درینان زنان روم]

« نه قدر فائق ایسه نسوانی »

« او قدر خویسز اولور غلمانی »

« لیک غلمانی اولور اهل عناد »

« بونلر اما که ایدر عاشق شاد »

« باصلور هر نقدر سرکش ایسه »
 « صویی یو مشق نقدر آتش ایسه »

— ❧ ض ❧ —

ضَا الف ایله

- » ضابط کولر کن اصیرر .
 » ضایع اولماز میری مالیدر .
 لاسه میری مالی .

ضَ ققحه ایله

- » ضرر فائده نك قرداشیدر .
 » ضرره کولیچی اوله .
 » ضرورتنده تیم جائزدر .
 » ضروری یا موسی .

— ❧ ط ❧ —

طَا الف ایله

- » طابله کار باشنده کینی صاتار .

طاتلی دیل بردن یسلانی چیقارر .

فارسی

زبان خوش مار را از سوراخ بر آورد .

فرانسوزجه

Plus fait douceur que violence.

(ترجه سی) شدتن زیاده ملایمت ایش کورر .

فرانسوزجه

On prend plus de mouches avec du miel qu'avec du vinaigre.

(ترجه سی) سرکه دن زیاده بال ایله سیکک

طوتارلر .

طاتلی به طاتلی سو یله .

طارتیلورسهك دنككله طارتل .

طار یرده يمك یمکدن ایسه بول یرده طابق یمه سی

خیرلیدر .

طاسی طراغی طو پلادی .

[خاتم - قصیده شتاییه - در مدح سلطان

محمود اول]

« کرمابه سوز هجر ایله بزم بهاردن »

« قالدیردی کلدہ ژاله ده طاسی طراغنی »

طاش آتار .

فرانسجه

Il jette des pierres dans son jardin.

(ترجمه سی) باغچه سینه طاشلر آتار .

طاش آتوبده قولکیمی یورولدی .

طاشدن اتمکنی چیقارر .

ار اولان

طاش دیکدی .

[واصله - قصیده - درستایش سلطان سلیم

ثالث]

« طاش دیکدم منزل نظمه دویای خامه دن »

« ناولک ادراکک اشته ایاق شاهدری »

طاش طاش اوستنه قالمسون .

[عطایی - خسه - صحبت بیست و یکم]

« سنک و خا که قویه جقسن چون باش »

« قالمسون صکره یه طاش اوستنه طاش »

طاش طاشه باش باشه .

طاشمه صو ایله دکرمن نقدر دوزر .

دوکه صو

(طاشیمی)

طاشمی آندیکه قوی یورولسون .

طاشمی ویر دین ترکلدندر .

فرانسزجه

C'est un mur d'airain.

(ترجه سی) چلیکدن دیواردر .

فرانسزجه

Il est têtu comme un mulet.

(ترجه سی) قاطر کبی عنادجیدر .

طاش یاترقالدی .

[واصل - قصیده شتایه]

« بچه طوشانی طوشان قانی باده یله همان »

« طاش یاتور صید ایدم کام الهم صبح ومسا »

[شانی زاده - تاریخ - جلد اول - صحیفه ۱۰۹]

« انلردخی (ع) یتاقده اولیهلم اول غزالی »

طاش یاتور) دیهرک

طاش یرنده آغردر .

فارسی

سنگ بجای خود سنگین است .

طاش یورکلی .

فارسی

• سنکدل است •

» طاشی صیقه صوینی چیقارر •

» طاشی کدیکنه قودی •

» طاغ اوستی باغ •

• [پرتو پاشا - غزل] •

« باغله سن پهلوی ناز اوزره چیچکلی شالکی »

« سیرایدن وارسون دیسون بو حاله طاغ اوستی باغ »

• [شفیعنامه] •

« بزره طاغ اوستی باغ ایکن »

» طاغ باشندن دومان انسان باشندن یامان

اکسک اولماز •

» طاغدن کلن طاغه کیدر •

» طاغدن کلوب باغه کنی قوغدی •

[بیت]

« باغه کی سومز ایکن طاغه کینی »

« طاغه کی کلسه قوغار باغه کینی »

شناس

- (طاغ اوستنه اولور او او اوستنه اولماز .
 (طاغ طاغه قاوشماز انسان انسانه قاوشور .

فارسی

- کوه بکوه نمیرسد آدم بادم میرسد .

فرانسجه

Les montagnes ne se rencontrent pas, mais les hommes se rencontrent.

(ترجه سی) طاغلر بر برلینه قاوشماز لکن
انسانلر قاوشورلر .

- (طاغ طاوشانسز اولماز .
 (طاغلر محمد علی چاغریور .
 (طاغلی تفنکی .
 (طاغ یوریمزسه ابدال یورر .
 [عطایی - خسه - صحبت سی و چهارم -

داستان قزل ارسلان]

- « عقلی یوق کلمز آنک دیوانه »
 « خلوتندن اوله من بیکانه »
 « کوش ایدوب دیدی شه فرخ حال »
 « طاغ کلزسه یوروسون ابدال »

﴿ طالعی یار اولانک یار صارار یاره سنی . . ﴾

(مصرع مشهور)

﴿ طاوس قویروغی قویویردی . ﴾

﴿ طاوشان اویقوسی . ﴾

فارسی

• خواب خرکوش میکند .

﴿ طاوشان در یسنه قاتلاتور . ﴾

﴿ طاوشان طاغه کوشمش طاغک خبری اولمامش . ﴾

﴿ طاوق اشه اشه کوزینی چیقار . ﴾

﴿ طاوق ایاغی یمشدر ایچریسنی طرمالار . ﴾

﴿ طاوق بيله صو ایچرکن کوکه باقار . ﴾

﴿ طاول توزی . ﴾

﴿ طاول زورنا ایله برینی آرایور . ﴾

فرانسجه

Il va chercher quelqu'un avec la croix et la bannière.

(ترجمه سی) خاچ و بایراق ایله برینی آرامغه

• کیدیور .

﴿ طاولک سسی اوزاقدن خوش کلور . ﴾

﴿ لاسه اوزاقدن طاولک . ﴾

طای آت اولنجه به قدر صاحبی مات اولور .

ط ققحه ایله

طبله کار باشنده کینی ضاتار .

طرخونجی به طرخون صاتماز .

طره جی به .

طمعکار اولسه مفلس آجلغندن اولور .

طمعکار کوزینی طوپراق طوپورر .

انسانک کوزینی .

طمعکار وار ایکن مفلس آج قالماز .

طوشان طوشان .

طیاق جتشدن چیقمه در .

فارسی

چوب از بهشت آمده .

ط کسره ثقیله ایله

طراش طراش .

ط طو ضمه ثقيله مبسوطه ايله

» طقوز ابدال بر قاشقوله پکنور .

» طقوز کورک بر دکنکی .

عربی

اغز من هراوة الاعزاب .

» طقوز او کسوز ايله بر مغاره یه می قپاندی .

» طقوز آیک چارشنبه سی بریره کلدی .

» طقوزی ویرمیجه اونی قورتاره مازسن .

» طوپال اشکله کاروانه قاریشور .

» طوپان ايله کزن آق ساق اوکرنور .

» طوپک آغزینه کلدی .

» طوپه طوتلمش میونه دوندی .

» طوپ یولنه کتدی .

[فاضل - دفتر عشق - معشوق دیگر - قصه

اسماعیل]

» بویوله کله ویرنلر چوقدر »

» آه او بی رحمی طویورمش یوقدر »

» کور کی باقدی صاغ وصولنه »

» کتدی بیچاره مدد طوپ یولنه »

[شانی زاده - تاریخ - جلد اول - صفحه ۵۴]

« اموال سرقت مالی کلیا طوپ یولنه کیده جکی

هویدا اولغله »

﴿ طوغدی بوغمه کلز .

فرانسوزجه

Le vin est versé, il faut le boire.

(ترجمه سی) شراب (قدحه) بوشادلدی

[ایچلمه لیدر .

﴿ طوغری سوز آجیدر .

لله حق سوز .

﴿ طوغری سویلینی شهردن قوغارلر .

[عطایی - خسه - داستان خامس]

« دل اوچندن بو حاله قویدی بی »

« شهردن سوردی طوغری سویلینی »

﴿ طوغرینک یارد مجیسی اللهدر .

﴿ طوغمه دق چوجوغه قفتان بچلمر .

﴿ طوق آجک حالندن بیلمز .

[بیت]

« یوقسولک زنکین آچار مانسدن »

« طوق اولان بیلمز آجک حالندن »

شناسی

فرانسوزجه

Le renard est d'avis que chacun mange poule
comme lui.

(ترجمه سی) تلکینک قولنجه هرکس کندی

کبی طاوق یر .

« طوق آغلامق کوچ اولور .

« طوکز لاسه طوموز .

« طولو بارداق صوآلماز . »

« طولو دیزکین .

[واصف - قصیده رحیمه - درستایش

سلطان محمود ثانی]

« باقدم اولدم یا کیهلوب اول شهسوار عشویه »

« طولی دیزکن دلدن آکوب کندی صبر و طاقتی »

« طوموزدن قیل قوپارمق هنذر .

(فارسی)

فارسی

از خوك يك مو .

طوموز طوموزی چالماز .

طوموز کوردیکی چالار .

طوموزك بورتی قولاغنی کسمشله رینه طوموز

رینه طوموز .

فرانسجه

Un singe habillé de soie est toujours un singe.

(ترجمه سی) ایك (قاش) کیدیرلش میون

رینه میوندیر .

طوموز نه بیاور جوهرک قیتینی .

فارسی

خر چه داند قیمت نقل و نبات .

طوموزه طالانه .

ضمه ثقیله مقبوضه ایله

طو

طوتدیغی التون طویراق اولور .

فرانسجه

Il se noierait dans son crachat.

- (ترجه سی) تو کرکنده بوغیله جق •
- ﴿ طوتلیان اوغری بکدن طوغری •

فارسی

- دزد نا گرفته سلطان است •
- ﴿ طوته لم جنت ایمش آدم یوق •
- (موزوند) •
- ﴿ طورپ اکدم شالغم چیقدی •
- ﴿ طورپک صیقندن سیرکی ایودر •
- ﴿ طورنه کوزی کبی صافی •
- ﴿ طوزاتمک حقنی بیلمین عاقبت کوزدن چیقار •
- ﴿ طوزسز پلته کبی صاللانمه •
- ﴿ طوزسز چوربا کبی دادی یوق •
- ﴿ طوز کبی هر آشه کیرر •
- ﴿ طوزک آزی ده بردر چوغی ده •

فارسی

- نمک یک انکشت است •
- ﴿ طوز لایمده قوقیه سن •

[واصف - تخمبس - با اصطلاحات زنان

در وادی، نصیح و پند از دهان والدۀ

• های باری یوری یوردامکه کوله یم براز •

• طورب صیقه یم ظرافتکه فوص چوغه بوناز •

• کل طوزله یمده فوقه به سنن آ زواللی قاز •

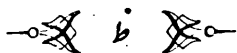
• بیک کره سا که ایتدیمی سود نینه نیاز •

• اوله صوقاق سپور که سی قادین قادیجق اول •

• طوطی سویلر اما انسان اوله ماز •

• طوطی نامه مثلی اوقودی •

• طویلدی شکرلی حلقه •

الف ایله

ظا

• ظالم ایتدیکنی بولور •

• ظاهره حکم اولتور •

عربی

الحکم للظاهر •

عربی

• الظاهر عنوان الباطن •

ظَ قَحه ايله

» ظريفك بلنده عارفك النده .

ظُ ضمه ثقيله مقبوضه ايله

» ظلم ايله بغداد ويران اولور .

» ظهوراته تابع .

ع

عَا الف ايله

» عادت طبيعت ثابته در .

(بومثلك مالى عريدن آلمه در)

عربى

العاده طبيعة الثانية .

» عارسزك يوزينه تو كور مشلر يا غور يا غيور صامش .

» عارسز نه دن عارلا تور چو كپسه ده صاللا نور .

» عارسزه او كود خيرا تمز .

» عارف اولان اكلاسون .

- (عارف ایسہ ک بر کل یتر قوقعہ .
 جمال ایسہ ک کبر باغچہ یدہ یتقمہ .
 (عارفک النده ظریفک بلندہ
 لکھ ظریفک .
 (عارفہ بر اشارت یتر .

عربی

- العارف یکفیه الاشارة .
 [شانی زادہ - تاریخ - جلد اول - صحیفہ ۱۲۵]
 " وسائر بوستانیدن ماعدا (العارف یکفیه
 الاشارة) مبتغاسنجہ .

فرانسوزہ

A bon entendeur demi mot.

- (ترجمہ سی) عارفہ یارم کلہ .
 (عارفہ بر کل یتر :

[سروری * ثانی - قطعہ]

- " کل صد برکہ بدل اولدی بواون جز دیوان
 " فصل نوروزدہ زیب آور کلزار بیان
 " تحفہ ایتسہ م آنی سلطانمہ لایقدر کیم
 " یتشور عارفہ بر کل دیمش اهل عرفان "

[منیف - تخمبس قصیدهٔ باقی]

« ساده لوحانه دوشر قید کل ومل چونکم »

« اهل تجریده عبث زیب تجمل چونکم »

« بی خزاندر چن باغ توکل چونکم »

« بوکلستانده یتر عارفه بر کل چونکم »

« تاقور فرقه بردانه کل تر خاتم »

» عارفه تعریف نه لازم .

» عاریتی آته بن نیز اینز .

» اکرتی .

» عاشق اکا دیرلر که قارده کزوب ایزنی بللی ایتمیه .

» قارده .

» عاشق اولان کوردرد .

» عاشق عالمی کندی کبی کور صانور درت طرفنی

دیوار صانور .

» عاشق کندی کور صانور .

» عاشقه بغداد اوراق دکلدرد .

[عطایی - خسه - صفت شب معراج]

» کاهکشان دجله سنه صال براق »

» چونکه دکل عاشقه بغداد اوراق »

[فاضل زاننامہ - در بیان نسوان بغداد]

« اول قزل یوزلی قزلباش قزی »

« اکا دوش ایتیمہ اللہ سزی »

« انلرہ ہرکیم اولورسہ مشتاق »

« عاشقہ صائمہ کہ بغداد اوراق »

» عاشقہ نشان درویشہ برہان .

» عاشورا بدلاسی .

» عالم اغیاردن خالی دکلدور .

» عالمہ جلاد لازم ایسہ سکانہ .

» عالمی نصل بیلورسن کندک کبی .

فتحہ ایلہ

ع

» عباس یولجیدر .

» عجلہ ایشہ شیطان قاریشور .

عربی

« العجالة من الشيطان والتأني من الرحمن .

[شانی زادہ - تاریخ - جلد اول - صحیفہ ۲۰]

« تدایرملکیہ بہ دارجریان ایدن کلام عبرت »

ارتسام (العجالة من الشيطان والتأني

من الرحمن) عبارة حقایق عبارتیں اولغلہ »

فارسی

تجیل بد است ولیکن درکار خیر نیکوست .
 (عجلہ ایلہ یورین بولدہ قالور .
 [مصرع مشہور]

» تیز رفتار اولانک پانہ دامن طو لاشور «
 (عجم قلیچی کبی ایکی طرفہ دہ چالار .
 (عجمی نعلند کرد اشکندن دکر کندینی .
 (عجمی نعلند کبی کاه نعلنہ اورر کاه پیخنہ .
 (عرب آرد کدہ .

(عرب اوغلان وارسون کلسون تخت روانی
 السون کلسون .

(عربچہ یلورمبسن اویدور اویدور سویلہ .
 (عرب صاچی کبی قارمہ قاریشق .
 [شفقتنامہ]

» مرغولہ سکینہ لرنہ موی زنکی کبی پیچ وتاب
 اضطراب طاری اولغین «

فارسی

موی زنکی .

- » عرب صرہ سیدر پکلمز .
 » عرب عربہ یوزک قارہ دیمشدر .
 » عربک قزی مصرہ قاچدی قورتیلامدی .
 » عربکیرلیر کبی بربرینہ اکرام ایدرلر .
 » عربہ ایله طاوشان آولا نماز .
 » عربہ سنی دوزہ چیقاردی .

فارسی

- خر خود را از پل گذرانید .
 » عربہ قیریلنجہ یولی کوسترن چوق اولور .
 » عرفاتده صویلش حاجی به دوندی .
 » عرفه کونی یالان سویلینک بیرام کونی یوزی قارہ
 چیقار .
 » عزیز علم یومشاق دوشکده یاتماز .
 » عسکر سز خنکار .
 » عسکر پکیر یور .
 » عسل ختان .
 » عشق ارادت کوکل سلطان .
 • (عشق لفظی عربیده اولک کسریله در
 ترکده ایسه فتحیله اوقونور)

» عشق بر دمر دن لبیدر چکننه عشق اولسون .
 لاله بو بر دمر دن .

[بیت]

» عشق کیم روحه غدادر نه نور نه یوتیاور
 » بر دمر لبیدر چکننه عشق اولسون «

شناسی

» عشقک وارا یسه طاغله دوش .
 » عقرب ایتمز اقربانت اقربایه ایتدیکین .
 (مصرع مشهور)

» عقرب کبی صوقار .

[واضف - غزل]

» مثال عقرب اوساعت صوقار کوروب اغیار »

» بنمله بریره کنسه یارم دقیقه او شوخ »

» عقل ایچون طریق بردر .

» عقلدن خارج ایش طومه .

» عقل رحمانی وار عقل شیطانی وار .

[بیت]

» عقلی کرچه کورینور شیطانی »

» ایشیدر قلبی کبی رحمانی »

شناسی

- « عقلسز باشك ز جتنی ایاق چكر .
- « عقل كشی به سرمایه در .
- « عقلی ادبی ادب سزدن او كرنور .
- [عطایی - خسه - خاتمه - تمثیل دیگر]
- « ایلار ایچنده بو مثل سویلتور »
- « عاقل ادب سزدن ادب او كرنور »
- « عقلی ایکی كره الدانماز .

فارسی

- عاقل دوباره كول نمیخورد .
- « عقلی دشمن عقلسز دوستدن یكدرد .

فارسی

- دشمن زیرك به از دوست نادان
- [فردوسی - شهنامه]
- كه دشمن كه دانا بود به زدوست
- كه نادان بود این مثل زان اوست

عربی

- عدو عاقل اولی من صدیق جاهل

[شانی زاده - تاریخ - جلد اول - صحیفہ ۵۹]

• اعانت و صداقت ظن ایدرک (عدو عاقل

اولی من صدیق جاہل) مألجہ •

﴿ عقلای مان قزانور •

﴿ عقلای نیلربالی عقلسز نیلرمالی •

﴿ عقلہ کلین باسہ کلور •

﴿ عقلہ یلکن ایتدی •

[عزت منلا - مصرع]

• کشتی نشین تمکین ایلر می عقلہ یلکن •

﴿ عقل باشدہ دکل باشدہ در •

[حفیدہ غلطات - نہایت مادہ بزر جہر]

• حادثات سنتہ نظرا جیادت رأی و تدبیر

امور دولتی کا ہو حقہ ادارہ سی کالشمس

فی وسط النهار ظاہر دیمک اولور ویا کمال

حسن و جمال بدن اولہ نوشروانہ تعریض

ایدنلرایلہ (عقل باشدہ میدر باشدہ میدر)

مباحثہ لری عقلی و نقلی حکیمانہ مدعاسنی

اثبات منقبہ لری بیان مالا یعنی اولور •

﴿ علی پاشا و برکوسی •

(علیک)

(علینک کلاهنی ولی به ولینک کلاهنی علی به
کیدر . .)

(غملسز عالم غملسز آغاچ کیدر .)

(غنقا مشرب .)

[نابی - خیریه - مطلب دغدغه پاشایی]

« صورمه آمد شد ایدن آغار »

« زعله هریری بر عنقاز »

(عورت لاله قاری .)

(عورت او یاپار عورت او یقار .)

(عورتک او کودی عورته کچر .)

(عیسز دوست آرایان دوستسز قالور .)

[مصرع]

« یارسز قانش جهانده عیسز یار استین »

(عبوقه چیقاردی .)

[واصف - مربع]

« نوش ایدن صهبای لعلک جوش ایدر میلر کبی »

« بوس ایدن غنچه دهانک دم چکر نیلر کبی »

« هر کچه شوقکله ای ماه فاک مشرب سنک »

« ناله م عبوقه چیقار آوازه هی هیلر کبی »

ع کسرۂ ثقیلہ ایلہ

﴿ عرضسزدن عرضنی صاتون آلمہ لیدر .

ع کسرۂ خفیفہ ایلہ

﴿ عبادتدہ مخفی قباحتدہ مخفی .

﴿ علم حکمنیدن دم اورر .

﴿ علم دریادر .

[نابی - خیریه - مطلع دانش انواع علوم]

• علم بر لجه بی ساحلدر •

• اندہ عالم کچن جاہلدر •

﴿ علم صاحبینی عزیز ایلر •

﴿ عمارت یاپلہ دن دینجیلر قیوی آلدیلر •

ع ضمۂ ثقیلہ مبسوطہ ایلہ

﴿ عثمانلی طاوشانی عربہ ایلہ آولار •

﴿ عثمانلی بی آت یسقار ترکی عناد •

ع ضمۂ خفیفہ مبسوطہ ایلہ

﴿ عذری قباحتدن یوک •

[بیت - مناجات دن مفرز]

« نه دیدم توبه ل اولسون بوده فعل شر در »
 « بنم عذر م کنهدن ایکی قات بد تر در »
 شناسی

فارسی

عذر بدتر ز گناه .

• عمر ترپسی •

— ❧ غ ❧ —

الف ایله

نا

• غائبه حکم اولماز .

• غافل باش دشمنه یاراشور .

فارسی

• غافل نشود عاقل •

فتحه ایله

غ

• غریب قوشك یوواسنی الله یاپار •

[بیت مفرد - پارسده نظم اولنمشدر]
 « نه غم اوچوب و طمندن بعید دوشدهسه »
 « یا پار غریب قوشك آشیاننی الله »
 شناسی

- » غریبک دعاسی مقبولدر .
- » غریبک دوستی اولماز .
- » غریبی دوکشلروای آرقهم دیمش .
- » غریب نیکیتک دیلی قیصه بویونی اکری اولور .

فارسی

غریب کوز میباشد .

عربی

- الغریب کلاعی ولوکان بصیرا .
- » غضب کلنجہ عقل کیدر .
- » غلط مشهور لفظ فصیحدن یکدر .
- » غلطہ قلہ سی قدر قبورک اولایدی ده بزملة برابر اولایدک .
- » غوغا بزم یورغانک اوستنه ایمش .
- » غوغاده قلع اودنج ویرلنز .

(غوغا)

غوغا سن بن دیمکله چبقار .

غوغا قشاغیسی .

غوغا ئك ایوسی اولماز .

غیرت ایماندندر .

غیرت دایی به دوشدی .

غُ ضمهٌ ثقیلهٌ مقبوضه ایلله

غریبده اوکونمک جامده ترکی چاخرمغه بکرز .

فارسی

لاف در غربت کذاب در آسیاست .

غول یبانی کبی آدمک یاقه سته بتر .

ف ف

فاُ الف ایلله

فائده ضرر ك قرداشیدر .

ضرر

فاطمه جعك بازارده آدی اولماز .

دوکونده فاطمه جغی

فتحہ ایله

فَ

- ﴿ فتوایی اکلا دیلشه کوره ویررل .
 ﴿ لکھ اکلا دیلشه .
 ﴿ فقیرک تسلبسی اولدر .
 ﴿ فقیرلک آتشدن کوملکدر .
 ﴿ فلک ایله ییلدزی باریشق .
 ﴿ فلک دلی مصطفایه یار اولدی .
 ﴿ فلک سله سنی یمش .

[بیت]

« یممشدم فلکک سله سنی »
 « چکممشدم دخی ال چله سنی »
 شناسی

فارسی

- سبیلی روزکار خورده است .
 ﴿ فلک کینه قانون یدیرر کینه کلک .
 ﴿ فلکک چنبرندن یکمش .
 ﴿ فلکک کرم و سردینی کورمش .
 ﴿ فلک وقت اولور آدمه الک صاندیرر .

ف کسره ثقیله ایله

- ﴿ فرصتی غنیمت بیلمله لی .
 (فرصت لفظی عربیده اولک ضمیمه در .
 ترکیده ایسه کسره ثقیله ایله اوقونور)
 ﴿ فرصتی فوت ایتک اولماز .
 ﴿ فرصتی فوت ایتمه .
 ﴿ فرصت یوقسولی .

ف کسره خفیفه ایله

- ﴿ فتیلی آلدی .
 (فتیل لفظی عربیده اولک فتحیه در . ترکیده
 ایسه کسره خفیفه ایله اوقونور)
 [واصل - شرقی مربع]
 « تام اودیه دل فتیلی آلدی امدی بی وفا »
 « هندسه یلمنی یوررسون غیری یترمی ادا »
 « برنکاه آشنایی ایتیوب ایلر جفا »
 « بویه بردایی روشلی افت دور زمان »
 ﴿ فتیلی آلورکن مومی سویندر .
 ﴿ فرقک صوکی وصالدر .

- ﴿ فرنکستاندن کیش شابقه یی .
 ﴿ فلان یرک صمونی بیوکش سکا نه .
 ﴿ فیلدن قورقم لکن زور نیادن قورقارم .

فُو ضمهٔ ثقیلهٔ مبسوطه ایله

- ﴿ فول یوق یومورطه یوق .
 ﴿ فویه سی میدانه چیقدی .

فُ ضمهٔ ثقیلهٔ مقبوضه ایله

- ﴿ فقرادن صاقن کچ دولتلی یه دوقن کچ .
 ﴿ دولتی یه .

ق ق

قا الف ایله

- ﴿ قابل شاگرد اوسته دن اوسته اولور .
 ﴿ قاپو قپو .
 ﴿ قاجانک اناسی آغلامش .
 ﴿ قاچق بندن طوتمق سندن .
 ﴿ قاچه دن قوغغه الی دکر .

[فاضل - زناننامه - در بیان خانه]

« آئندم مرغ مرا می آغه »

« قاچه دن المی دکر قوغماغه »

﴿ قارا قارا قاره .

﴿ قارا کلک قارا کلک .

﴿ قارت کاور مسلمان اولماز .

﴿ قار حلواسی کبی لذتسر .

[فاضل - زناننامه - زنان یهود]

« تن نا پاکی بیاض بهجتی یوق »

« قار حلواسی کبی لذتی یوق »

﴿ قارده کیز ایزینی بللی ایتمز .

[واصف - قصیده شتاییه]

« دل کباب اولمشیدی نار فراقکله ولیک »

« طوکه قالدیم سنی اغیار ایله کوردیم تنها »

« بیلورم قارده کیزده ایزینی کوسترمز »

« دام تزویرینه آلدانمه آنک مرغ آسا »

﴿ قارش قارش یاغ باغلار .

﴿ یورکی .

﴿ قارغه بکا سویلدی .

﴿ قارغه درنکی ﴾

فارسی

صد کلاغ را یک کلوخ کافبست

﴿ قارغدی بسله کوزیکی اویسون ﴾

﴿ بسله قارغدی ﴾

﴿ قارغدی بلبل دیه صانار ﴾

[بیت]

« قویه مم قارغدی بلبل یرینه »

« چچک آچش دیکنی کل یرینه »

شاهی

﴿ قارل یاغدی ایزل اورتلدی ﴾

فرانسجه

Bonjour lunettes, adieu fillettes.

(ترجمه سی) مرحبا كوزلك الوداع

قز جغزل

﴿ قارلی طاغلم ﴾

﴿ قارنجه قدرنجه ﴾

﴿ قارنجه نك باباسنی صورار ﴾

(قارنجه نك)

- ﴿ قارنجەك قنادلانمەسى زوالنە اشارتدر .
 ﴿ قارنە قدر چوق ياغسە يارە قالماز .
 ﴿ قارنى طوق كوزى آج .
 ﴿ قارون كې زنكىن .
 ﴿ قارە خبر تېز طويولور .
 ﴿ قارە كوز پرده دن دوشر كې دوشدى .
 ﴿ قارە كوزك ديدىكى كې سن دانە باق .
 ﴿ قارە كون آتى .

فارسی

- یار قدیم اسب زین کرده است .
 ﴿ قارەك ياننە وارمە قارە بولا شور .
 ﴿ قارە يۇمغله آغارماز .

فارسی

[بیت]

- « ز بد اصل نیبکی ندارید امید »
 « که زنکی بشستن نکردد سفید »
 ﴿ قارەبە صابون دلی یە اوکود نیلسون .
 ﴿ قاریلو جامی .

فارسی

- جام زنانه است

فرانسزجه

Cour du roi Pétaut.

• (ترجمه سی) پتو قرالنگ سرایسدر •

• قاری دوزنی •

فارسی

[مصرع]

• مکر زن ابلیس دید و بر زمین بینی کشید •

فارسی

• مکر از زنان و تلبیس از شیطان •

• قارینک صاچی اوزون عقلی قیصه در •

[فاضل - زنانامه - در بیان زنان حجاز]

• « کیردی شمشیر ایله ناز و رقصه »

• « آه اول صاچی اوزون عقلی قصه »

• قاز طاغلی •

• قاز کبی آغزینی آچوب باقار •

• قاز کلن یردن طاوق اسرکنز •

• قازمه قیوی کندک دوشرسن •

• الله ال ایچون قیو •

(قازی)

- ﴿ قازی قوز اکلار . . ﴾
 ﴿ قاسم پاشالی الی ماشانی . ﴾
 ﴿ قاسم پاشالی دینجه هپسی ایچننده در . ﴾
 ﴿ قاش ایله کوز آره سنده . ﴾
 ﴿ قاش ایله کوز غیرسی سوز . ﴾
 ﴿ قاشغی هرکس یاپاراما صاپنی اورته یرینه کتیره مز . ﴾
 ﴿ قاشقله ویرر صایله کوزینی چقارر . ﴾
 ﴿ قاشک اوسئنده کوزک وار دیمدم . ﴾
 ﴿ قاشنه جق طرناق استر . ﴾
 ﴿ قالبور اوستنه کلن . ﴾

[فاضل - دفتر عشق - معشوق دیگر - قصه]

[اسماعیل]

- « ادرنه شهرینه کتدی پدری »
 « کردی هپ آنده کی چنکانه لری »
 « قالبور اوستینه کلان قبطیدن »
 « بولدی بر دختر پاکیزه بدن »

﴿ قالب . قلب (قالب) ﴾

﴿ قان آله جق طماری بیلور . ﴾

﴿ قان ایتمه قانون ایله . . ﴾

[بیت - قصیده دن مفرز]

« حق وانصاف ایله قان ایتمه دن ایتدک قانون »

« اولدی باطل ایشی جلاد لئیک بطلال »

شاهی

» قانلیم اولسون قرداشم اولسون .

» قانی صبحاق .

فارسی

• خون کرم است .

» قانی قان ایله یومازلر قانی صوایله یویارلر .

» قایماغی بین مانده یی یاننده طاشیر .

» قاین آنا دیرلبسی .

فقحه ایله

ق

» قباق باشنده پاتلادی .

[عطایی - خسه - داستان سادس]

« دائماً بحضور اولوب جانان »

« آنی ایلردی سنک جوره نشان »

« هر چنق باشنه آتاردی طبق »

« اوفانوردی انک باشنه قبق »

(واصف)

[واصله - تاریخ شکستن سبزو با تفنیک]

« سرب ایمش آتشی کور و پردی تفکدن فالیه »

« دستبک پاطلدی باشینه آره یرده قباق »

» قباق دادی و پردی .

» قبول اوایه جق دعایه آمین دینز .

» قبا قوطینک قباغنی .

» قباغنی آتدی .

[عطایی - خننه - نفحه ثالث - داستان عبرتناما]

« دیک دیک اتار نیتنه که شاطر قلق »

« یامز اوتورمز قوسک آتار قیق »

[خاتم - قصیده شستاییه - در مدح سلطان

محمود اول]

« ال کولکه سی ویریدی بزه سایه چنار »

« سمت زواله مهر آتاردی قباغنی »

» قبالی قوطی .

» قپامه سی چیقار مکتب دکلدر .

» قپوالله قپوسی .

» قپوذن قوغسه ک باجه دن دوشر .

» قفلقدن چیقمش کی .

- ﴿ قرا قاره .
- ﴿ قرا کله طبا نجه صیقار .

فارسی

- تیری بتاریکی می اندازد .
- ﴿ قرا کلقده کوز قیرپار .
- ﴿ قرتاله بر اوق دو قمش برده کورمشکه یلکی
• کندی قنادنددر .
- ﴿ قرمانک قویونی صکره چیقار اویونی .
- ﴿ قرنبجه قارنبجه .
- ﴿ قزان قزان ویر قزانبی به .
- ﴿ قصابه یاغ قیغوسی یکچی به جان قورقوسی .
- چوبانه .
- ﴿ قضا طور کلدیم دیمز .
- بلا .
- ﴿ قضا کلنبجه دانش کوزی کور اولور .

عربی

- اذا جاء القضاء عمی البصر .
- ﴿ قضایه رضا لازمدر .
- ﴿ قلایلی قوز اوده برسوز .

- (قلب (قالپ) اچقه صاحبکدر .
 لاله خام سوز .
 (قلب قلبه قرشودر .
 لاله کوکلدن کوکله .
 (قلبکی پاک طوت ده قرق ییل جنابت کز .
 (قلبک شاهدلکی یوز شاهدلکدن قوتلیدر .
 (قلعه ایچندن آلنور .
 (قلنک یابدیغنی قلیج یاپه ماز .
 (قلندن قان داملر .

[عزت منلا - قصیده - برای عزت محمد پاشا

محافظة بوغاز استانه]

« قان داملر قلندن دنیلان اشته بودر »

« چاتلسه قادر اولورمی انی کلک تحریر »

(قناعت توکنز خزینه در .

(بومشاک مالی عربیدن آلمه در)

[شریف - غزل]

« مکرکنج قناعت اوله داخی چرخ آماه »

« دینلشدیر که زیرا کتر لا یفنا قناعتدر »

عربی

• الشاعة کتر لا یفنی

﴿ قناعت کبی دولت اولماز •

﴿ قنطاراخی آتدی •

﴿ قنطاری بلنده •

﴿ قنغی پیغمبره امت اوله جغنی بیلمز •

﴿ قنغی طاش قتی ایسه باشنی ابا اورسون •

﴿ قنغی کاور اولدیکنی بیلمزده وای واسیل چاغرر •

﴿ قنغی کون وار اخشام اولدق •

[مصرع مشهور]

« دهر ایچنده قنغی کون کورد ککه اخشام اولدی »

﴿ قواق اغاجی کبی بیومش کتمش •

﴿ قواق اغاجی کبی نه یمشی وار نه کولکه سی •

﴿ قولسز کیرن حقسز چبقار •

﴿ قهر یوزندن لطف اولدی •

﴿ قهوه دو کیمینک هنق دیجیسی •

﴿ قیصری پاصدرمه سی کبی یام یاتسی •

قِ قِ کسره ثقیله ایله

﴿ فرق عربک عقلی برانجیر چکردکی طولدرماز •

- ﴿ قرق قوز کورمینه طاش آتماز .
 ﴿ قرقنده سازه باشلایان قیامتده چالار .
 ﴿ قرق ییلدر پطریقک اشکنی کودویور .
 ﴿ قرق ییلده اوجنی آلان نه تیز آلدیم دیمش .
 ﴿ قرق ییلده برقاری سوزی دکلہ لیدر .
 ﴿ قرق ییل طاوق اولمقدن ایسه برکون خروس
 اولوق یکدر .
 ﴿ قرق ییل قران اولش اجلی کلن اولش .
 ﴿ قرق ییلاک باشنده برکیجه خرسزلغه چیقه جق
 اولدی آنداده آی اخشامدن طوغدی .
 ﴿ قرق ییل کاهکار برکون توبه کار .
 ﴿ قرق ییلاق کانی اولورمی یانی .
 ﴿ قز اناسندن کورمینه سفره یی قالدرماز .
 ﴿ قزغین دمر طاونده یاراشور .
 دمر
 ﴿ قز قوجا نیجه غیرت دایی یه دوشر .
 ﴿ قزم سکا سویلیورم کلنم سن دکلہ .
 ﴿ قزی کندی کیفنه قویسه لر چالغی یه وارر .
 ﴿ قزی کندی هوا سنه براقسه لر بور یزن باشی یه وارر .

﴿ قزینی دوکین دیزینی دوکر .

﴿ قسراغی آت ایلہ باغلادی .

[فاضل - زنانامہ - در بیان زنان ارمنی]

• «قبوسندہ نیجہ قور خرواتی»

• «نیجہ قسراق ایلہ باغلر آتی»

• «کوزہ در اویلہ کوزل عفرتی»

• «چار پیاور حسنتہ اهل بیٹی»

﴿ قسمت کوکدن زنبیل ایلہ اینز .

﴿ قسمتندہ وار ایسہ قاشغندہ چیقار .

فارسی

• آنچه در دیک بود بچمچہ آید .

فارسی

• آنچه در دیک هست بچمچہ می آید .

﴿ قلیج بالغی کی بوزنہ طوقونجہ طاریاور .

﴿ قلیج قیننی کسمز .

﴿ قلیجی امکیدر .

﴿ قیتلق ~~لله~~ عطلق .

﴿ قیر آتک یانندہ طوران یاخویندن یا تویندن .

(آلور)

(قیردیخی)

﴿ قیردینی جوز بیکی آشدی .

﴿ قیرق المبه .

[عطایی - خسه - نفحهٔ خامس عشر - داستان

زنیارهٔ حریص]

« هریرینی بولسه قیرردی اکر ،

« تنک آکا بر خوشبجه قیرق دیهلر ،

﴿ قیریلان جام یرینی طوماز .

﴿ قیریلان قاب یرینی طولدرماز .

﴿ قیشدن صکره بهار اولور .

﴿ قیلدن نم قیبار .

﴿ مدن .

﴿ قیلی قرق یارار .

[عطایی - خسه - نفحهٔ حادی عشر - داستان

مفتیٔ کامل]

« کرچه که برکوزلی ایدی مهروش ،

« سوزن افکاره ولی رشته کش ،

« اهل نظر عارف ایدی حاصلی ،

« رشته دکل فرق یاراردی قلی ،

[عطایی - خسه - تعریف معراج]

« یمینک نکته سینه ایله نظر ،

« خط فرمانی قلی قرق یارار »

[عاكف پاشا - قطعه]

« وصلت ايسه كر مطلبك اول شمع جماله »

« پروانه صفت بزمه يانوب ياقله رق وار »

« اى تار نكه زلف وميانه صاريلنجه »

« احوالى عرض ايمده ياره قلى قرق يار »

[پرتو افندى - بيت]

« ميانكچون قلى قرق يارديلرچوق قيل وقال اولدى »

« نه ايشلر كسديلر باقى موشكافان موى باريكه »

فارسي

مورا هفت بخش ميكند .

﴿ قى صويله يانا شدى ﴾

قو ضمه ثقيله مبسوطه ايله

﴿ قوجه ايلده اولاد بلده قرداش زرده ﴾

﴿ قوجه مشك اولادى اولماز ﴾

[سليمان فهم - غزل]

« ولد قلب دينور نظمه كرك طمع جوان »

« چونكه مشهور مثل بيزدن اولاد اولمز »

﴿ قوج يکيت قربان اچوندر ﴾

(عطايى)

[عطایی - خسه - داستان سلطان محمود

سبکتین]

« طلب ایتم فدا ایدرل جان »

« قوج یکیت کیبی اولغه قربان »

﴿ قو دیسونلر شاهک بو طاغده باغی وار .

﴿ قورقاق بازرکان نه کار ایدر نه ضرر .

﴿ قورقو باغلی بی بکلر .

﴿ قورقو طاغلری بکلر .

﴿ قورقولو دوشک صوکی خیرلیدر .

﴿ قورقولور و یا کورمکدنه او یانق یاتمه خیرلیدر .

﴿ قوغمه محنتی یکیت ایدر سن .

﴿ قول ایله باش کسلور .

﴿ قولنی دورمه نیجه دوشمز .

﴿ قو کشی قومشو .

﴿ قو کشیق قونشیق .

﴿ قومشو حق تکرر حق .

﴿ قومشونک طاوغی قومشویه قاز کورینور .

﴿ قومشونک طاوغی قومشویه قاز کورینور قاریسی

قز کورینور .

﴿ قونشماق او قومقدن ایدور .
 ﴿ قویونک بولمادیغی یرده یکچی یه عبدالرحمن چلبی
 دیرل .

فرانسوزجه

Au royaume des aveugles les borgnes sont rois.
 (ترجمه سی) کورلک ملکنده یکچشمه لر
 حکمداردر .

ق قو ضمه ثقيله مقبوضه ايله .

﴿ قربان خطایه قالقاندز .
 ﴿ قله لینگ کور ایوسی .
 ﴿ قور بغه واره رق واره رق دیمش .
 ﴿ قورد ايله قویون یورر .
 ﴿ قورد قویون قورد قویون .
 ﴿ قورد توینی دکشدرر خوینی دکشدرمرز .
 ﴿ قورد دومانی هوای سوز .

فرانسوزجه

Il espère pêcher en eau trouble.
 (ترجمه سی) بولانق صوده (بالق) آولامق
 امید ایدر .

(قورد)

- (قورد صایلمش قویونلری ییله قپار .
 (قورد قوجا اینجه کویکک مسخره سی اولور .
 (قورد قولاغندن طوتماز .

فرانسوزجه

Il faut prendre le taureau par les cornes.

(ترجمه سی) بوغایی بویونوزلندن یا قه لامه لیدر .

- (قورد قومشوسنی یمز .
 (قورد قویون بریده کچنور .

فارسی

- کرک و مېش با هم آب میخورند .
 (قوردک اوغلی قورد اولور .

فارسی

- کرک زاده عاقبت کرک شود .

فارسی

[مصرع]

- عاقبت کرک زاده کرک شود .

- (قوردک ' اوغلی قوزی اولماز .

- ﴿ قوردك ياننده قوشده پكنور .
 ﴿ قورد مثلى اوقور .
 ﴿ قورد محله سنده آولاماز .
 ﴿ قورده صورمشار نيچون بويونك قاليندر ايشمي
 كيمسه يه اينانمديغم ايچون ديمش .
 ﴿ قورده قويون اينانلماز .

[فاضل - زانا نامه - در بيان زنان ارمني]

- « قپوسنده نيجه قور خرواتي »
 « نيجه قسراق ايله باغلر اتي »
 « كوزه در اويله كوزل عفريت »
 « چارپيلور حسته اهل بيتي »
 « اشته باروت ايله اتش اويوني »
 « قورده اصمارله در بو قيووني »

فرانسوزجه

Il ne faut pas bailler la brebis à garder au loup.

(ترجمه سي) قويوني قورده باقدرمغه

ويرمه ليدر .

- ﴿ قوردی اورماندن آجلق چيقارر .
 ﴿ قوردی قورد ايله آولامه ليدر .
 ﴿ قوشی قوشله

(قوری)

﴿ قوری اغاجه قان بولاشدرمه .

[فاضل - زنا نامه - محله باصفینی]

« کورمدك عیبنی بو خاتونك »

« لكه سی وارمی عجب صابونك »

« اشته بیكانه دكلش اوغلان »

« قوری اغاجه بولاشدرم قان »

﴿ قوری چشمه ده آبدست آلمش اهمال پاشاده نماز
قیلمش .

﴿ قورینك یاننده یاشده یانار .

﴿ قوزغونه صورمشلر کوزل کیمدر یاورولمدر
دیمش .

[بیت]

« کشی به هرایتی اعلا کورینور »

« قوزغونه یاوروسی عنقا کورینور »

شناسی

﴿ قوزی چوبان ایچون دکلدر چوبان قوزی
ایچوندر .

﴿ قوش سودیله بسلر .

[فاضل - زنا نامه - در بیان امر نکاح]

« نیجه مختلری وار سینه کداز »

« سویلسم نامه م اولور دورودراز »

« با خصوص حامله اولسه کافر »

« آکا قوش سودی کر کدر حاضر »

« قوش واز اتی نور قوش وار ات یدر لر »

« قوشه التون قفس زنداندز »

ببله .

« قوشی قوشله آولارلر »

[عطایی - خسه - نفحه سادس عشر - داستان

معاورہ مغلم مغبون]

« باری هیچ اولزسه چکوب زحمتی »

« ایلر ایدی دلبره زن صحبتی »

« جفت قیاب بر قوجه بیقوشله »

« عاقبت آولاردی قوشی قوشله »

عربی .

الطیر بالطیر یصاد

فرانسوزجه

Il faut savoir employer les gens.

(ترجمه سی)

(ترجمه سی) خلقی قوللانمغی بیلمه لیدر .

(قول آزماینجه بلاسنی بوناز .

(قول ایله تکرینک آره سنه کیرلر .

[مصرع مشهور]

« کبره من کیمسه افندیله قولک آره سنه »

(قولانغی کرشده .

[منیف - بیت مفرد]

« کوش ایتمکه حدیث خم ابروانلرک »

« سرتا قدم قولانغی کرشده کمانلرک »

(قولاقدن عاشق اولمش .

عربی

• وتعشقی الاذن قبل العین احیاناً .

(قول بوکالدجه خضر یتشمز .

(قول طاقدی .

(قولینی قولانی بولدی .

[عزت منلا - بیت]

« بولدی قولوننی قولانی بز »

« هرکسه قولبو قولای طاقدی فلک »

- » قول خطاسز اولماز خطا تو به سز اولماز .
 » قول خطاسز اولماز عفو ایدر افندیسی .
 » قول قوللقدہ کرک .
 » قواک دیدیکی اولماز اللهک دیدیکی اولور .
 » آلتی اولور .
 » قونداق براقدی .

[منیف - بیت مفرد]

- « او آتشپاره طوپیچی افتی کهوارده یکن تا »
 « نهان قونداق براقدی خانه آرام عشاقه »
 » قویروغنی اوموزینه اوردی .
 فرانسوزجه

Il s'en est allé la queue entre les jambes.

(ترجمه سی) قویروغنی بجاغی اره سنده اوله رق
 کتدی .

- » قویروغنی دیکدی .

[تناسخ حکایه سنندن مفزیت]

- « دیدی کیم قویروغنی دیکن حیوان »
 « بولور البته صورت انسان »
 شناسی

(قویروغنی)

﴿ قویروغی تاوه صابنه دوندی .

﴿ قبوسنی قازار .

﴿ ال ایچون قیو .

﴿ قیوی بونیکجه قاز .

﴿ ال ایچون قیو .

﴿ ک ﴾

عربی

الف ایله

کا

﴿ کار اوآلده کشی عاقبت اندیش کرک .

(مصرع مشهور)

فارسی

[مصرع]

« علاج واقعه پیش از وقوع باید کرد »

﴿ کاف اسه کی بوری .

﴿ کاف اسه کی پوستکی .

﴿ کاه اولور عاشق شیدایه دوشر استغنا .

(مصرع مشهور)

(کاه لفظی فارسیده کاف فارسیله در .
 ترکیده ایسه کاف عربی اوقونور)
 (کاه باشد کاه نباشد .

فارسی

کاه باشد کاه نباشد .

ك قحه ايله

(کایچی کدیسی کبی یوزیمه باقار .
 (کپه نك التده اریاتور .

[وهبی سنبلزاده - لطیفه - در توقیر اهل علم]

« کورکنه بورکنه باقه اصلا »

« عرف و ظرف آدمی ایتمزاعلا »

« پوستی صرتمده اولور حیوانك »

« علمی صدرتمده اولور انسانك »

« خاك ایچنده در و کوهر بولنور »

« کپه نكده دیدیلر ار بولنور »

عربی

العلم فی الصدور لا فی السطور .

(ترکیجه ایکنجی بیتك مألزه قریبدر)

(یکجه سنی)

- (کچه سنی صودن چیقاردی .
 [عطایی - خسه - عزیمت کردن پادشاه
 اسلام بغزای له]
 « اولوب یمده بکتاشیان شیر کیر »
 « چیقاردی صودن کچه سن هر دلیر »
 (کچینگ سومدیکی اوت کلور قرشوسنده بتر .
 (کچینگ یمدیکی اوت باشنی آغیدر .
 (کدی بولمندیغی یرده فاره لرباش قالدر .
 (کدی کبی نانکوردر .
 (کدینگ کیده جکی صماتغه قدردر .
 (کدی نه بودی نه .
 (کدی یتشه مدیکی جکره پلس دیر .
 (کدی به طلوم پیزی اینانماز .
 فرانسوزجه

Il ne faut pas laisser le chat au fromage.

- (ترجمه سی) کدی بی پیزه براقه ملیدر .
 (کرمسز کبارک فقرادن فرقی نه .
 (کرم کبی یانیور .
 (کرمک آره ترلاسی کبی یاندم .

» کستانه قبوغندن چیقمش ده صکره قبوغنی
بکنمش .

» کسکین سرکه قابنه ضرر ایدر .

» کسکین قلیچ قیننی کیمز .

» پچاق کنندی .

» کسه دیکک الی اوپده باشکه قوی .

» کسلن باش یرینه قونماز .

[عطایی - خسه - صحبت بدست ونهم - داستان

حاتم طائی باقیصر روم]

» یوخسه طالب بوره دن بوش کتز

» اولان اولدی کسلن باش بتمز

» کشبش طاغنه قاریاغمش کیمسه اینانماش .

» کعبه اولسه طواف ایتم .

» کف اسه کی یوری .

» کف اسه کی پوستکی .

» کاف

» کفنی برندی .

» کلامندن اولور معلوم کشنک کنندی مقداری .

(مصرع مشهور)

(فارسی)

فارسی

[مصرع]

• سخن آینهٔ مرد سخن کوست

فارسی

• سخن کواه حال کوینده است

فارسی

• حال هر کس موافق قال است

عربی

• کلام المرء يدل على عقله

• کل اولور صرمه صاچلی اولور

• کور اولور

• کل باشه چشیر طراق یاقبشور یا

[واصف - قصیدهٔ شتائیه]

« طوتهلم عالمی شمشیر ایلہ پر ایلسلر »

« یاقبشور می ینہ هیچ کل باشه شمشیر اما »

• کلک مداری اولسه کندی باشنه اولور

• کله صاغ اولسون جهانده بر کلاه اکسک دکل

(مصرع)

- » كل ياننده قباق ديمز .
 » كانكش سري كبي .
 » كارك ايشي هر نقدر نازك اولسه نازنينم اوله ماز .

[نابی - غزل]

- » سزاي نام سلطاني قلوب پاك كوهر در »
 » بيابانده ياتن هر سمنك بي قيمت نكین اولز »
 » بيلن خاك ستا بولدر رسوم شيوه ونلزي »
 » كارك دلبري ناز كده اولسه نازنين اولز »

» كارين كور بزين آل اناسن كور قزين آل .

» آناسنه باق .

- » كند كدن بيوكله آلتش ويرش ويرمه .
 » كند كدن بيوكله اورتاق اوله .
 » كند كدن قوتلي ايله طوشمه .
 » كند كدن چوك كدن قز آل كند كدن بيوكه
 قز ويرمه .

- » كندی يارمغلكه كندیكي اولچ .
 » كندی چالار كندی اوينار .
 » كندی دوشن آغلاماز ايكي كوزدن چيقار .

(فارسی)

فارسی

خود کرده را تدبیر نیست .

﴿ کندی کور لکنی کور مرزده الک کوزنده کی

چو پی کورر .

﴿ کندی کوزنده کی مرتیکی کور مرزده الک کوزنده کی

چو پی کورر .

فرانسوزی

Il voit une paille dans l'œil de son prochain et il
ne voit pas une poutre dans le sien.

(ترجمه سی) قومشوسنک کوزنده صمانی کورر

• کندی نککنده بر مرتک کور مرز

﴿ کندی بیلمزه کندی بیلدرمک او کسوزه قفتان

بچمک کییدر .

• ﴿ کندی درهم درهم صاتار .

[عزت منلا - قصیده]

« ایتمدن صرف کهر مخزن اندیشه مدن »

« صاتم کندی شاعر لره درهم درهم »

• ﴿ کندی صاتار .

فارسی

خود فروشی میکند .

﴿ کندی یاغیله کندی قاورلور .

﴿ کهر باکی صاری .

كِي كِسْرَه خَفِيفَه ايله

﴿ کبارلق باشه بلادر .

﴿ کبریجی .

﴿ کرپی کی بوزیلور .

﴿ کشی آدم , انسان .

﴿ کشی ایتدیکندن اوتانور .

﴿ کشی ایتدیکنی بولور .

﴿ کشی حالنی ییلسه خوش دگلی .

﴿ کشی حدینی بیلمک کرکدر .

﴿ کشی دوشدیکی یردن قالقار .

﴿ دوشدیگک .

﴿ کشی رفیقندن آزار .

﴿ کشی سودیکنک یه مدحنده یه ذمنده .

﴿ کشی سودیکنه ناز ایدر .

(کشی)

- (كشی طوغدیغی یرده دکدر طویدیغی یرده در .
- (كشی کندی عزتی کندی آرتیر .
- (كشی کزینه ایتدیکنی عالم بریره کلسه ایده مز .
- (كشی مرکب یالامغله عالم اولماز .
- (كشی نقصاتی بیلک کبی عرفان اولماز .
- (مصرع مشهور)

- (كشیك آدی چیقمه دن جانی چیقمی خیرلیدر .
- (كشیك انسانك آدی .
- (كشیك حرمتی کندی النده در .
- (كشیك رفیقنه نظر ایتمه لیدر .

عربی

- لا تسئل عن المرء واسئل قرينه فان القرين
- بالمقارن یقتدی .
- (كشی نه ایدرسه کندی کشدینه ایدر .

فارسی

- هرچه کنی بنمود کنی کر همه نیک وید کنی .
- (كشی وزیر اولغله آدم اولماز .
- (كشی یورغانه کوره ایاغنی اوزاتمه لیدر .

فارسی

- پارا باندازهٔ کلیم باید دراز کرد .
 ﴿ کلبه‌سَنی غائب ایتش پاپاس کبی .
 ﴿ کسه کیمسه .
 ﴿ کیمه‌سَنی صودن چیقاردی .
 ﴿ کیمه‌سَنی .
 ﴿ کبسه که الورسه بوریزنجی باشی اول .
 ﴿ کیمسه نك آهی کیمسه‌ده قالماز .
 [قطعه]

« ای عدل الهی مدد ای عدل الهی »
 « وی ظالم و مظالمک اولان خوف و پناهی »
 « عند کده سنک شاه و کدا جمله‌سی برکن »
 « قالماز ایدا کیمسه‌ده بر کیمسه نك آهی »
 شناسی

- ﴿ کیمسه نك کوتولیکی کیمسه‌یه بولاشماز .
 ﴿ کیمسه نك قسمتی کیمسه‌یه مز .
 [وهیء سنبلزاده - اطفیه - در قرض و دیون]
 « فهم ایدوب نین قسمنا سرین »
 « دوشنوب حکمت مولی سرین »

رزق مقسومه قناعتدر اهم

« هم درهم ایله اوله درهم »

« سن همان قسمتکه اول قانع »

« اوله من رزقکه کیسه مانع »

« کیسه بوغردم قاره در دیمز »

فارسی

کس نکوید که دوغ من ترش است .

فارسی

کس نکوید که انکور من ترش است .

« کیم کیملکه اوده بنخله .

« کیمک اوینی صور یورسن .

« کیمک عربه سنه بنزسه انک ترکیسنی چاغرز .

« کیمک دوه سی کیمک دعاسی .

« کیمه های های کیمه وای وای .

« کیمی کویری بوله ماز کچمکه کیمی صو بوله ماز

ایچمکه .

« کیمی یاغندن ییه من کیمی بوانندن .

« کیم بودی کیم طرادی صحبت کیمه یارادی .

کو ضمه خفیفه مبسوطه ايله

-)) کوپری بی کچجه به قدر آیویه دایی دیمه لیدر .
)) کوپک اولالی قرق ییلده بر آو اولادی .
)) کوپکجه کوپک صاحبنی طانیر .
)) کوپکسز کوی بولمده چوماقسز کزیور .
)) کوپک کوپک یرنی بوش قویماز .
 [بر سایس طرفندن لطیفه طریقله نابی به
 کوندرلش اولان مکتوبه نابینک یازدیغی
 جوابنامه دن]
 « اگرچه کوپک کتدک یریکی بوش قومادک
 بردن بد تر ایکسی ظهور ایلدی »
)) کوپک کوپکی یمز .
)) کوپک کبی آدمک یوزینه آتیلور .
)) کوپکک آغزینه میک آتدی .
)) کوپکک دعاسی قبول اولایدی کوکدن میک
 یاغاردی .
)) کوپکله چواله کیرلر .
)) کوپکله خراهِ کیرلر .

فارسی

کریه در انبان کرده .

[انوری - بیت]

« طمع چون کریه در انبان فروشد »

« که بخل امروز باسک در جوال است »

» کوپکه طلوم پیزی اینانماز .

لله کدی به .

» کوپکی آک چوماغی یانی باشکده .

فارسی

چونام سک بری چوبی بدست گیر .

فرانسجه

Quand on parle du loup on en voit la queue.

(ترجمه سی) قوردك لاقر دیسی اولنجه

قویروغی کوریلور .

» کوپکی اولدرنه سوریدرلر .

[عزت منلا - غزل]

« بومثلدر سوریدرلر کوپکی اولدرنه »

« شمیدین پای رقیب سکه بر ایپ طاقهلم »

[نابی - قطعه]

« ابتداى غرقاب رقیبی سیلاب »
 « لاشه سنده کوتوروب کتدی ینه »
 « کیمکه کوردیسه تجبله دیدی »
 « سوریدرلر کوپکی اولدرنه »

فرانسجه

Qui fait la faute la boit.

- (ترجه سی) کیم خطا ایدرسه جراسنی چکر
-)) کوپکی دوکله لی اما صاحبندن اوتاعده لی
-)) کوتو دمردن قلیج اولماز
-)) کوتو رمدن آفساق هیچ یوقدن طور لاق یکدر
-)) کوتو سوز قلب اچقه صاحبنکدر
-)) خام سوز
-)) کوتو قومشونک یدی محله یه ضرری وارد
-)) بر کوتونک
-)) کوتو کلمینجه ایونک قدری بیلمیز
-)) کوتولک هر کشبک کاری ایولک ارکشبک کاری
-)) ایواکه ایولک

(شریف)

[شریف - مطلع غزل]

« برکسه یه قلمبره یوق انجیق ستم ایتک »

« دشمنلریمی قصدم اسیر کرم ایتک »

﴿ کوتولک ایدن کوتولک بولور .

﴿ کوتونک کند ی بلاسی کنسینه یتر .

﴿ کور اولدر که دوشدیکی قیویه بر دخی دوشه .

﴿ کور اولور بادم کوزلو اولور .

﴿ کورس طوپالس قبولس .

(کور است طوپال است قبول است دیمکدر)

﴿ کورک استدیکی بر کوز .

﴿ کورک استدیکی بر کوز ایکسی اولورسه نه سوز .

فارسی

کور چه میطلبد دودیده ینا .

﴿ کور کور پارمغم کوزیکه .

﴿ کور کورمن اما سزر .

﴿ کورک یانه واررسهک سنده بر کوزیکی قاپه .

فارسی

بحاله کوران روی چشمی پوشی .

فرانسوزجه

Il faut hurler avec les loups.

• (كوس دكله مشدر طااوله قولاق وېرمن •

فرانسوزجه

Bon cheval de trompette ne s'effraie pas du bruit.

• (ترجه سی) ایو بوریزن آتیدر کورلتیدن

• قورقاز •

كُ كُو ضمه خفیفه مقبوضه ایله •

• (كچوك لاسه كوچك •

• (كشاد غنچه دل قالدی بر بهاره دخی •

(مصرع مشهور)

• (كلاه ابتد •

• (كلاهنی کو که آندی •

[خاتم - نعت]

« مهربان فلکه ژاله فدا در کلشن »

« کل هوا به ایو کون کورسه کلاهنی آتار »

• (کلخن بکی •

• (کویه بندی •

(خاتم)

[خاتم - نعت]

» کو پہلی بورمہ لی کا کلی بخور مریم «

» کو پہلی بندی بنہ طرہ طراری طرار «

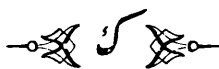
» کو پہ کوپ دینجہ کوپ آدمہ دوم دیر «

» کوچک بیور دلی اوصلانور «

» کوچک بیو کہ تابعدر «

» کوچک دلی بیو کہ دلی بشکدہ کی باشن صالار «

» کوچک طاش باش یارار «

فارسی

گُ الف ایله

» گاور کیسی کی یان یان کیدر «

» گاوره قیزوبده اوروج بوزمغه بکزر «

گئی قتحه ایله

» گچ اولسون کوچ اولسون «

فارسی

دیر آئی و درست آئی .

﴿ گنج گنجندن .

[سامی - بیت مفرد]

« یکدیگر چون بنده سندن یکدی وقت حسن یار »

« گنج یکندن سندنخی ای عاشق بیچاره وار »

﴿ گچمش زمان اولور که خیالی جهان دکر .

(مصرع مشهور)

﴿ گچمشه ماضی یشه قوزی .

﴿ گچمشه ماضی دیرلر .

عربی

الماضی لایذکر .

﴿ گچمه نامر دکو پر یسندن قو آپارسون صوسنی .

(مصرع مشهور)

﴿ گرگی کرکز اولور عرب اوغلینک تریاقی .

﴿ گرگی کرکز ایکن برکون کرک اولور .

﴿ گل دینلن یره کتمکه عار ایله کله دینلن یره کیدوبده

یریکی طار ایله .

(فارسی)

فارسی

[مصرع]

تا نخوانندت مرو در هیچ در .

فارسی

• ناخوانده بخانه خدا نتوان رفت .

• گلدیسی کتدیسی .

• گلدی یکدی قزلق .

• گلمک ارادت کتمک اجازت .

فارسی

• آمدن بارادت رفتن باجارت .

• گلدنم و همینک کرا که سینه .

• گمی ارسلانی کبی .

• گمبسنی قورتاران قپوداندر .

[بیت مفرز]

• « و بر دو تنایه تقویت شاندر »

• « گمبسن قورتاران قپوداندر »

شاهی

«گمی یه بنیجه ناولون (نول) ویرلز .

«گمی بی قوللانان قپوداندر .

گن گمی کسره خفیفه ایله

«گندی بزاز کلدی قراز .

«گندی کیدر داخی کیدر .

فارسی

دستک بزید که هر چه بردند بردند .
«گیجه لر کبه در :

عربی

• اللیلة حبلی

[واصف - بیت مفرد]

« ایدر البته تولد ولد امیدك »

« واصفا ضرب مثلدر کیجه لر حاملدر »

• گیرمز دن اول چیقہ جغکی دوشون .

• گیرمز کیسه افندیله قولك آره سنه .

(مصرع مشهور)

قول ایله .

(گیزی)

(گیزی ایستیه .

گوز ضمه خفیفه مبسوطه ایله

- (گوردیکنه چنکل آتار .
 (گورر اما کورمز نور .
 (گورینن کوی قلاغوز استمز .

فارسی

- آنجا که عیان است چه حاجت به بیان است .
 (گورینوردن کورمز چوقدر .
 (گوز بر پنجره در کوکله باقار .
 (گوز ترازو عقل میزان .

[واصف - تاریخ ولادت صالحه سلطان بنت
 سلطان محمود]

- « نجه دعوا ایدوب یوقدر دیم مثلی ملوک ایچره »
 « مثلدربو که دیرل کوز ترازو در عقل میزان »
 (گوزدن اراق اولان کوکلدن دخی اراق اولور .

فارسی

از دل برود هر آنچه از دیده برفت .

﴿ گوزدن سرمه بی چکر .

﴿ گوز قولاق اولور .

[خاتم - غزل]

« کوشمال نکه وسامعه اندیش اوله رق »

« کل خم درخنی کوز قولق ایلر کامل »

[واصف - قصیده شتایه]

« اطرافنه کیف اهلی نوله کوز قولاغ اولسه »

« ککوش ونکهی وقف منارات اذاندار »

﴿ گوز کورر کوکل استر .

﴿ گوز کورر معصومدر .

﴿ گوز کورر نیجه کوکل دخی قاتلانور .

[عطایی - خمسه - صحبت هشتم]

« دیده در عشقه ویرن نشو و نما »

« قاتلانور کور میچک دیده کوکل »

﴿ گوزلر ترازو کوکلر بطمان .

﴿ گوزلر ترازو .

﴿ گوزلری والفجر اوقور .

﴿ گوزه یساغ اولماز .

(عطایی)

[عطایی - خسه - صحبت هشتم]

« لیک اولز نظر پا که بساغ »

« کله بقسه نه خطا بلبله باغ »

« گوزی اصبر یور »

[عزت منلا - مطلع غزل]

« البت قولک افندی بریده کورمشم »

« سبب رخک کوزم اصبر زده کورمشم »

« گوزی بر شی طو یورماز الا طو پراق »

« انسانک کوزینی »

« گوزینه دیزینه طور سون »

« گوزینه قوروق صوبی »

« گوزینی بو یادی »

« گوزینی طو پراق طو یورسون »

« گو کدن نه یا غار که بر قبول ایتمز »

[مصرع مشهور]

« گو کدن نه یا غدی کیم انی بر ایتمدی قبول »

[نائی - قطعه]

« مرکانلری دم یوق که تن خاکی به »

« پیکان قضا کیبی زول ایلله »

« اول چشم كبوده سېنه كردك طوردق »

« كوكدن نه ياغر كه یر قبول ایلیمه »

« گوكده آرار كن یرده بولدم . »

[عزت منلا - غزل]

« یرده بولدم اومهی كوكده ارار كن بوکیجه »

« بوسكرم همتیدر طالع واروغزك »

« گوك قندیل . »

[واصف - شرقی مربع]

« بولدی هنوز ایامنی زورچه صهبا »

« اورسه پوجه قندیللی یه دك چكديرلم تا »

« كوك قندیل اولوب صبحه دك ای ماه شب آرا »

« بر عالم مهتاب ایدلم بزده فلکده »

« گوك کورلینجه الله الله دینز . »

« گوكل اکلنجه سی قوری کستانه . »

« گوكل بر صرچه سیرایدیر قیریلورسه یاپلار . »

[واصف - مخمس]

« نیازم کچمدی دلداره طاشه ایلدی تأثیر »

« همان شمدنکرو نیلر سه ایتسون ایتسون تأخیر »

« اکبر استر سه پیدر پی درونم ایلسون تکدیر »

(قبول)

« قبول ایتمز بنم ویرانه کوکلم غیری هیچ تعمیر »
 « بقلدی خاطرمدنکرو عالم خراب اولسون »

[شریف - غزل ردیف]

« خانه دولتک آبادلغن استر ایسک »

« اكا تعمیر دل ایتمک کبی ترمیم اولز »

[مصرع]

« کوکل بر شیشه در جانا قیرلقدقه کنت طونماز »

فارسی

[مصرع]

« شبشه اشکسته را پیوند کردن مشکل است »

« کوکل بلا یوزقرا »

« کوکل بیلن هچران بیلور »

« کوکل دوستنی بیلور »

فارسی

« دل بر دل کواهی دهد »

« کوکلدن کوکله یول واردر »

[عطایی - خسه - صحبت شازدهم - برکت]

[صداقت]

« نظرایت جام صراحیله مله »

« یول اولور چونکه کوکلدن کوکله »

فارسی

دل بدل راه دارد .

عربی

القلب من القلب الى القلب سبيلا .
(مصرع)

گوگلکسر کوپک آو آولاماز .

فارسی

سک را بزور بشکار نتوان برد .

گوگل قوجه ماز .

[پرتوافندی - غزل]

« بلی گوگل قوجه مز دیرلایدی کرچک ایمش »

« هوای عشقده فرق شباب و شبب ایتم »

فرانسوزی

Le cœur ne vieillit jamais.

(ترجمه سی) گوگل اصلا قوجه ماز .

گوگل کیبی سورسه کوزل اودر .

گوگل معصومدر کوردیکی استر .

فارسی

دلکی دارد زیبا هرچه دید میخواست

(گوگلنه)

(گوکنه براوق صاپلاندی .

[واصف . مخمس]

« او مهه سینه کروب طور به مثالی طوردم »

« هدف تیر نگاه اولخی واصف قوردم »

« هر کشانده دیسون گوکنه براوق اوردم »

« بویله و صفایتدی انی هر کیمه کدین صوردم »

« کوردمم بویله ادا بویله روش بویله کشاد »

(گوکل نه نک آشنی استر .

(گوکله کوتک اولماز عاشقده ادب .

(گولکده سندن قورقار .

فارسی

از سایه خود رم میکند .

(گوملک قفتاندن یقیندر .

فرانسوی

La chemise est plus proche que le pourpoint.

(ترجمه سی) زیندن زیاده گوملک یقیندر .

گن گو ضمه خفیفه مقبوضه الله

(گل آغرنیمه اکا برشی سو یلدم .

(گل چنکلسز یارانکلسز اولماز .

(گل دیکنسز سنبل شکنسز اولماز .

(کل دیکنسز اولماز .

فارسی

• هر جا که کلی است خارش در پهلو است .

فارسی

• هر جا که پریشی است دیوی با او است .

فرانسوزجه

Il n'y a point de rose sans épines.

(ترجمه سی) دیکنسز کل یوقدر .

(گلک قدر نی بلبل یلور .

(گلنه باق غنجه سن آل .

(گلی تعریفه نه حاجت نه چیچکدر یلورز .

(مصرع مشهور)

(گلی سون دیکنه قاتلانور .

[لطیفی - بیت]

• « باشم اوزره یری وار دلبرک اغیلری ایله »

• « بز کلی باشمزه طاقینورز خاری ایله »

(فارسی)

فارسی

- بهر کلی صد مشیت خار باید کشید .
 • گوزلر آدمه چوق ایش ایدرلر .
 • صویارلر عاقبت درویش ایدرلر .
 (بیت)
 • گوزللك اوندر طقوزی دوندر .
 • گوزللكه قرق كونده طویلور ابو خویه قرق
 ییله طویلار .
 • گوزلی هر کس سور .
 • گو کندیکمز طاغلر سزه ده می یاغدی قارلر .
 • گو کندیکمز طاغلره قارلر یاغدی .
 • گوله قومشوکه کلور باشکه ،
 لسته خیر .
 • گونشی باچلق ایله صوامق استر .
 [فاضل - چنکی نامه - در بیان سبب تألیف]
 • ار اولان بر اوله می قبیجق ایله ،
 • آلبنور می کچی قیویر جق ایله ،
 • آفتابی صوامه باچلق ایله ،
 • که انک بارقه اتوری وار .

[خاتم - غزل]

« کل ایله اسکی مثلدی که صوانز خورشید »
 « ای ریا پیشه چامردی بوروبش چکمه امک »
 « گون طوغده دن نلر طوغار . »

[مصرع مشهور]

« کون طوغدن مشیمه شبیدن نلر طوغر »

عربی

• اللیلة حبلی •

« گون کچر عمر تو کنور دلی سونور که بیرام کلور . »
 « گون وار ییلی بسار . »
 « گونه کوره کورک کیمک کرک . »
 « گونی طوغدی . »

[پرتو پاشا - غزل]

« کورسک کونمز طوغدیغنی بزده فلکده . »
 « برکون نولور ارکنجه بیور وقت شفق کل »

[شریف - معما باسم عبیدی]

« دون کیجه کوکل وصلت یاری طلبده . »
 « کلدکده کونم طوغدی او مه نیم شجده . »

الف ایله

لا

- لا حول ولا قوة الا بالله
- لاز خسی بالغنی سور
- لاز عقلی آز
- لاقردی ابهسی
- لاقردی ایله ایش بتمز
- لاقردی ایله پینز کبسی یورومز
- لاقردی طور بهیه کیرمز
- لاقردی قارشوعلی اولور
- لاقردی قیتلغنده اصمهلر بودایم
- لاقردی لاقردی بی آچار

فارسی

- سخن از سخن خیزد

عربی

- الکلام یجر الکلام

﴿ لا لا پاشا او یونی .

﴿ لام وجیم دیمدی .

لَ قتمه ایله

﴿ لطیفه لطیف کرک .

فرانسزجه

Il y a plaisanterie, et plaisanterie.

• (ترجمه سی) لطیفه وار لطیفه جک وار .

﴿ لیت لعل ایله وقت کچیرر .

﴿ لیلکک عمری لقلقه ایله کچر .

﴿ لیلکک یو وادن آتدیغی یاهورو کبی یاقه دن آتدی .

لی کسره خفیفه ایله

﴿ لیمون کبی صاری .

﴿ لیونی طبیعت .

لُ ضمه ثقیله مبسوطه ایله

﴿ لقمه قارین طویورماز خاطر خوشلغیدر .

الف ایله

ما

» مار سرما دیده به مولی کونش کو ستر مسون
(مصرع مشهور)

» مار ماره مر مره

» مان جانك یونغه سیدر

» مانغره کشان خوببالا پاشام

» مان قنده ایسه کندینی سویله در

» مان کندینی کو ستر

» مال مالی قزانور

» مالز یوق ایسه عرضمز وار اولسون

فتحه ایله

م

» مجلسده دیلکی سفرده الکی قیصه طویت

» محبت ایکی باشند اولور

» محبت بر بلاد رکیم گرفتار اولیان بیلز

(مصرع مشهور)

﴿ محبت شرکت قبول ایتز .

فارسی

خدا یکی و محبت یکی .

﴿ محکمہ قاضی یہ ملک اولماز .

﴿ مدینہ فقراسی کبی .

﴿ مذهبدن بحث اولنور مشربدن بحث اولنماز .

فرانسزجه

On ne dispute ni des goûts, ni des couleurs.

﴿ ترجمہ سی) نہ طبایع ونہ الواندن بحث اولنور .

﴿ مرجکی فرونہ ویردیلم .

﴿ مرجتدن مرض حاصل اولور .

فرانسزجه

Qui oblige fait des ingrats.

﴿ ترجمہ سی) لطف ایدن نانکوردل پیدا ایدر .

﴿ مردیون ~~للمص~~ زردبان .

﴿ مرمرده قیل بتمز .

﴿ مرمره چراسی کبی طوتشندی .

﴿ مزار طاشی کبی دیم دیک .

[سلیمان فہیم - مقطع غزل]

• روحدر قالب انسانہ فہیم عرفان •

• ہیکل بی ہزان عد اولنور سنک مزار •

• مزار قاچغینی •

[مختاری - رمضانہ]

• حجرہ دن چندی روزہ یک صفمش •

• صانہ سنکم مزار دن چقمش •

• مشورت سنت شریفدر •

• مظلوم اشکہ ہرکس بنز •

• آخاق اشکہ •

• مظلومک آھی بردہ قاناز •

[دفتردار عزت علی پاشا - غزل]

• دولت پا برکاب فلکہ الدائمہ •

• بردہ قاناز بو ملدر بکم آہ مظلوم •

• مغرورک خصمی اللہدر •

• مکہ بو قوایی بو •

• مکہ شیخنک اوغلی •

• مناسترہ خور باقہ کبرخور کی اریاتور •

• کہ، نک •

برده ناک
مظلوم آھی
برادرک برادر

فارسی

هریشه کان مبرکه خالی است .

فرانسجه

Il ne faut pas juger sur l'étiquette du sac.

(ترجمه سی) طوره به نك یافته سنه كوره

حكم ايلك اقتضا ايتمز .

» من چه كويم طنبورم چه كويد .

» منقل كاری قېش كونه لاله زاريدر .

(مصرع مشهور)

» آتش قېش .

» ميخانه جي اولورده شراب ايچمز اولورمي .

» ميخانه جیدن كفيل استمشار بوزه جي يي كوسترمش .

» ميخانه جي غزل آلاز .

[مصرع]

» ميخانه جي آلاز غزلي وارمي قدوري .

» ميموني آتسه آتمشار يا ورو سني اياغك آتسه آلمش .

» ميمون كي هر شېئه الي يا قېشور .

» ميوه اعا جندن اوزاق دوشمز .

» ميوه لفظي فارسیده اولك كسريله در .

تركيده ايسه قحيله او قونور

(ميوه سز)

« میوه سبز آغاجه طاش آمازل .

لله میشی .

[مصرع مشهور]

« آتارل طاشی البته درخت میوه دار اوزره »

« میوه سنی یه ده اناجنی صورمه .

لله اوزمی یه ده .

کسره ثقیله ایله

م

« مزرارق چواله صیغماز .

[فاضل - دفتر عشق - در نقل معشوقان]

« بکا براهل دل اولدی جاسوس »

« اکا حالم مکر اولش محسوس »

« بو بکاب اولشی بریانه چکوب »

« ناک سوزلی زخم اوزره اکوب »

« دیدی ابر اولسه باران یاغز »

« فاضلا نیزه چواله صغمز »

« سرسری کزنده سن آواره »

« عشقه دوشمش کی سن بیچاره »

[خاتم - غزل]

« نه آنکه حال شه خفته کارا وله مکتوم »
 « پیاور افندی میلدر سکو چواللنماز »

کسره خفیفه ایله

م

» محنتی کندویه ذوق ایتمه در عالمده هنر .

(مصرع مشهور)

» من الباب الی المحراب .

[تاریندن مفرزیت]

» خصوصاً بو عبادتکه من الباب الی المحراب »

» خراب اولمش ایکن تجدیده ایتدی همت موفور »

شمناسی

» مناره کولکدسی .

(مناره لفظی عربیده اولک قتحیله در . ترکیده

ایسه کسریله اوقونور)

» مناره بی چالان قیلغنی حاضرلر .

» مندر چورودن .

» میری مالی بالقی قیلچغیدر یوتلماز .

[شیخ غائب - حسن و عشق - فخریه شاعری]

« اسرارینی مثنویدن آلام »

« چالدم ولی میری مالی چالدم »

« فهم ایتکه سنده همت ایله »

« اول کوهری بولده سرقت ایله »

[وهبی سنبلزاده - لطفیه - در منع سرقت مال]

میری از بیت المال

« صافله خانه که بیت المالی »

« ایله صندوقه کی اندن خالی »

« کیرمسون کبسه که مال میری »

« اوله مسئؤل سؤال میری »

« استخوان پاره ماراشته اوما »

« زخی افزونتر اولور هضمی محال »

فرانسوزجه

Qui mange l'oie du roi, cent ans après en rend
les p'umes.

(ترجمه سی) پادشاهک قازینی بین یوز ییلدن

صکره تو یلرینی کیر ویرر .

ضمه ثقیله مقبوضه ایله

م

(موتاف شاگردی کی کیر و کیرد .

» موم دینه ایشق ویرمز .

فارسی

چراغ پای خود را روشن ندارد .

» موم دبی قراقلق اولور .

[یحیی - حکایه منظومه شاه و کدا - صحیفه ۵۶]

» خانقاه جهانده ای مهر و .

» اولوریمش چراغ دبی قره کو .

فارسی

پای چراغ تاریکست .

» موم کبی طوغری .

» مومیا کبی صاری .

ضمه خفیفه مقبوضه ایله

م

» محب صادقی یکدر کشنک اقر باسندن .

(مصرع مشهور)

» مخنث اردن عورت یکدر .

» مخنثک اوزرینه وارمه یکیت ایدرسن .

[سعدی - کلبستان - باب اول - حکایه]

» اذا یتس الانسیان طال لسانه .

» کسنور مغلوب یصول علی الکلب .

(مرادک)

﴿ مرادك النذن نه قورتيلور .

﴿ مركب يالامش .

﴿ مروته اندازه اولماز .

﴿ مسافر اوچ کون مسافردر .

فارسی

• مهمان عزیز است تا سه روز .

﴿ مسافر او مدیغنی بمن بولدیغنی بر .

فارسی

• مهمان هر که باشد خانه هر چه باشد .

﴿ مسافر چارشنی کی هر کسک آلتنه یاییلور .

﴿ مسافرك عقلسنزی او صاحبنی آغرلار .

﴿ مسافر مسافری سومز او صاحبی ایکیسنیده

سومز .

﴿ مفت اولسونده زفت اولسون .

• باد هوا

فارسی

• کرای مفت از شهر بدرغه میکنند .

﴿ مؤنث باد هوا

» مهر کیمده ایسه سلیمان اولدر :

[بیت]

« حکم ایدن کوکله جانان اولدر »

« مهر کیمده یسه سلیمان اولدر »

شناسی

الف ایله

نا

» نابی کی .

[نابی - بیت مقرد]

« سوزده ضرب مثل ایرادینه سوز یوق اما »

« سوز اولدر عالمه سندن قاله برضرب مثل »

» ناچاره تشکر در چاره .

» نادان الندن صواچمه آب حیات اولسه ده .

» نادان ایله قونشمدن اهل عرفان ایله طاش

طاشمق یکدر .

» نادان ایله یه ایچ صحبت ایتنه .

(فارسی)

فارسی

[مصرع]

- روح را صحبت نا جنس عذابی است الیم .
 ناصل یاشارسه ق او یله اولورز .

فرانسوزجه

Telle vie telle fin.

- (ترجمه سی) بوله عمر بویه خاتمه .

ناکس ناکس نکس .

- نالینجی کسری کی اوکنه یونتار .

قچه ايله

ن

- نبضنه کوره شربت ویرر .

هر کسک نبضنه .

- زردبانی ایاق ایاق چبقارلر .

- زده اخشام اوراده صباح .

فارسی

درویش را هر نه محل که شب آید

سرای اوست .

- زده حرکت اوراده برکت .

- (نزهده صویوندك ايسه اوراده كین .
 (نزهیه وارسهك اوقه درتیوز درهم .
 (نصرالدین خواجه .
 (نصرالدین خواجه نك اشکی کبی هرکسه آغزینی
 آچار .
 (نصل نصل ناصل .
 (نصوح نصوح توبه سی .
 (نصیبکده وارسه کلور یمندن
 نصیبکده یوقسه دوشر دهندن .
 نصیب قسمت , نه دکلو .

- فارسی

[بیت]

« کر زمین را با سمان دوزی »
 « ندهندت زیاده از روزی »

فارسی

[بیت]

« آنچه نصیب است نه کم میدهند »
 « کر نستانی بستم میدهند »

(عربی)

عربی

نصیبك یصیبك .

(نضافت ایمانند در .

(بو مثلك مالى عرییدن آلمه در)

عربی

النضافة من الايمان .

(نغنی حب ابتدی .

(نفسكه الویرسه بوریزن باشی اول .

(نقل ایله یکدك بروسه نك بوللغنی .

(نکس ایله جومردك خرجی بر در .

لله جومرد .

(نلر نلرده مایده نوزلو کوفته لر .

(نمدن حیلله قاپار .

[عطایی - خسه - داستان رابع]

« خبره تشنه لب اولوب هران »

« ابردن نم قیاردی شاه جهان »

(نه استرسدك اللهمدن استمه قولدن استمه .

» نه اكر سهك اني بچرست .

لهكه دن .

[شفيقنامه - بيت]

» اميد كندم ايمه صقين جو فشان اولوب »

» عالمده نيك ويد كشي هپ اكديكن بچر »

[بيت]

» عالمه ويرديكي زهري ايچدي »

» اكديكن باغ جهاتده بيچدي »

شمسي

[نفعي - قصيده - در منقبت منلاي روم]

» تنم مهرش ميغشاندم بر زمين جان و دل »

» چون بگويند آنچه مي كشتي همه آن بدروي »

فارسي

هرچه كاري بدروي .

» نه بال اولدي نه پگميز .

» نه بيت الخراب نه بيت المعمور .

» نه بيلورم نه كوردم بوندن ايو سي يوقدر .

لهكدم .

» نه چيك يدم نه قارنم آغري .

• نه دادی وار نه طوزی •

[سامی - بیت]

« فراق یوسه لعل نمکفشانه کله »

« مذاق دله شرابك نه دادی وار نه طوزی »

• نه دكلو جهد ایدرسهك بر مراده •

• نصب اولماز مقدر دن زیاده •

(بیت مشهور)

• نصبیکده •

• نه دیلرسدك اشكه اوكلور باشكه •

• خیر •

• نه سحر در نه کرامت الا ال چابوقلغی معرفت •

• نه سورم یادی نی نه آکارم آدینی •

• نه سورم یاریمی نه آکارم آدینی •

• نه شامك شکری نه عربك یوزی •

فارسی

• نه شیر شتر نه دیدار عرب •

• نه شبش یانسون نه کباب •

فارسی

• نه سیخ سوزد نه کباب •

- » نه صقاله منت نه بیغه .
 » نه طاغده باغم وار نه چقالدن دعوام وار .
 » نه قماش اولدیغنی بیلورز .
 » نه ویررسدك الكله او کیدر سنکله .
 » نه یاوز اول آصل نه یاواش اول باصل .

[بیت]

« قانلی واری نه یاوز اول ده آصل »

« حددن آشقین نه یاواش اول ده باصل »

شمسی

نِ کسره خفیفه ایله

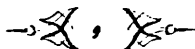
- » نسیان حقوق محض عقوقدر .
 » نیت خیر عاقبت خیر .

نُ نُو ضمه ثقیله مبسوطه ایله .

- » نخود او طه باقلا صفه .
 » نولدم دلبسی .

نُو ضمه ثقیله مقبوضه ایله

- » نوح دیر پیغمبر دیمز .
 » نوح ییلندن قاله .

الف ایله

وا

- (وار اوی کرم اوی .
 (واردینی عینتاب یدیکی پکمز .
 (وارشکه کلشم ترخانه که بلغور آشم .
 (وار کفه ده یاغ ایچ .
 (وارلغه طارلق اولماز .
 (وار یکچری اغاسنه آکلات .
 (وارینی ویرن اوتانماز .
 (واوسز اولیا .

فرانسوزجه

Sainte n'y touche.

قیمه ایله

و

- (ورق مهر و وفا یی کیم او قور کیم دیکلر .
 (مصرع)

[نابی - قصیده - در مدح سرایی مصاحب]

مصطفی پاشا [

« عرض مهر ایلمکه باشدی اما دوران »

« ورق مهر و وفایی کیم او قور کیم دیکلر »

) وقتسز آچیلان کل تیز صولار .

) وقتسز اوتن خروسک باشنی کسرلر .

) وقت کچر صولر طور یلور .

کوکچ بیور .

) وقف لاقردی .

فرانسزجه

Eau bénite de cour.

• (ترجمه سی) سرایک ماء مقدسی .

) وقف لاقردی پاره ایتمز .

و وِ کسره خفیفه ایلله

) و دین قلعه سی کبی متین .

) و یردیکی یاغک طور طوسی .

فرانسزجه

C'est un prêt pour un rendu.

(ویرکو)

- ﴿ ویرکوالله ویرکوسیدر .
 ﴿ ویراش صدقه سی وارمش .
 ﴿ ویرمکله مان توکنمز .
 ﴿ آدامق .

[نابی - غزل]

- « کلبوسه رنگ روینی یارک فزون ایدر »
 « مشهوردر که بذلله نعمت مزید اولور »
 ﴿ ویرمینجه معبود نه یاپسون محمود .

[راغب پاشا - غزل]

- « تانوشته اولمینجه نسخه تقدیرده »
 « مطلب و مقصد بولنمز فهرس تدبیرده »
 ﴿ ویرنال درد کورمز .
 ﴿ ویرنبه قرقی کیدر قورقو .
 ﴿ ویره سی به شراب ایچن ایکی کره سرخوش اولور .
 ﴿ ویره سی به ویرنک کبسه سی بوش قالور .

الف ایله

ها

- ﴿ ها خواجه علی ها علی خواجه .

» هایدن کلن هوپه کیدر .

» حرامدن کلن .

فتحه ایله

» هپسندن بختلی بشکده اولان .

» هر آژك بر چوقلغی وار .

» هر آغاجك كولكه سی وار .

» هر آغاجك میوه سی اولماز .

» هر آغلامه نك بر كوله سی وار .

» هر ا كری اغاجدن یای اولماز .

» هر ایش اعتقاده باغلیر .

» هر ایشك باشی صاغلق .

» هر ایشك صوكنه باق .

» هر ایشك عاقبتی عاقله در پیش كرك .

(مصرع مشهور)

» كار اولده .

» هر تلدن چالار .

[واصف - شرقی]

» ناز ایله چاغرر چالار »

» عاشقك كوكلن چالار »

» یعنی ہر تلدن چالار «

» یوصمہ بر شوخ کوچک «

• ہرجائی کوزل سومیہ یم توبہلر اولسون .
(مصرع)

فرانسزجہ

Après la pluie, le beau temps.

- (ترجہ سی) یاغوردن صکرہ کوزل هوا اولور .
-) ہرجقانک بر صفاسی ہر صفانک بر جفاسی .
-) ہر خروس کندی چوپلکنده اوتر .
-) ہر زوالک بر کالی ہر کالک بر زوالی .
-) ہر زوالک بر کالی .
-) ہر زیان براو کوددر .
-) ہر سوزی سویلہ یرک قولاغی وار .
-) لاسچہ یرک .
-) ہر شبٹک لاسچہ ہر شیک .
-) ہر شی اعتقادہ باغلیدر .
-) لاسچہ ہر ایش اعتقادہ .
-) ہر شی اولور بتر کوسہنک صفالی بتمز .
-) ہر شی بتدی دہ لکن اورتوسی قالدی .

» هر شی ضدیه منکشف اولور .
(بو مثاک مالی عریدن آلمه در)

عربی

الاشیاء تنکشف باضدادها .

» هر شی طمارینه چکر .

» هر شیک جهلندن علمی بکدر .

[نابی - خیریه - مطلع دانش انواع علوم]

« بلك البتہ دكلى احسن »

« صورسه لر بن آنى بلم ديمه دن »

« حضرتك ناسه بودر تلقينى »

« اطلبو العلم ولو بالصينى »

« ايمه عار او كرن اوقى اهتندن »

« هر شیک علمی کوزل جهلندن »

فارسی

علم هر شی بهتر است جهلش بود .

» هر شیک چوغاغی بر ضرر کتیرر .

» هر شیک وقتی وار خروس بیله وقتیله اوتر .

» هر شی وقتیله .

- » هر شيك يکبسی دوستک اسکبسی .
- » هر شی وقتيله اولور بتر خروس ييله وقتنده اوتر .
- [نابی - قصیده - برای جلوس، سلطان
مصطفی بن سلطان محمد]
- » زمان کلمیچک هر ایشک حصولی محال »
- » امور وقتنه مرهون کلامی خود مشهور »

عربی

- الامور مرهونه باوقاتها .
- » هر شی برنده یاقشور .

فارسی

- چوب بر درخت خوش آینده است .
- » هر صفاتک بر جفا سی .
- » هر صفالدن بر تل .
- » هر صفاللی بی باباکی صانورسن .
- » هر کوردیکک .
- » هر صودن آبدست آلتماز .
- » هر صوبکبد ویرمز .
- » هر ضررده بر خیر وار .

- ﴿ هر طاشك آلتدن چيقار .
 ﴿ هر طماردن قان آلتماز .
 ﴿ هر عسرك بر يسرى وار .
 ﴿ هر قوش كندى يواسنى بكنور .
 ﴿ هر كس كندى يوردىنى .
 ﴿ هر قوشك اتى يئز قوش وار كه ات يدبرلر .
 ﴿ قوش وار .
 ﴿ هر قويون كندى باجاغندن آصاور .

فارسی

- هر بزي را پياى خویش آویزند .
 ﴿ هر كس كندى هر كشى .
 ﴿ هر كس اونده آغادر .

فارسی

[مصرع]

مور در خانه خود حكيم سلیمان دارد .

فرانسوز

Chacun est maître chez soi, dit le charbonnier.

(ترجمه سی) کمورجی دیور که هر کس کندی

خانه سنده آغادر .

- (هر کس ایتدیکندن اوتاتور .
 (هر کس طوپراغی آلتدیغی یرده قالور .
 (هر کس عقلنی مزاده ویرمش یتہ کندی عقلنی
 بکنمش .
 (هر کس قاشق یاپار اما صاخی اورتہ سنہ کتیرہ مز .
 (هر کس کندی چتورینی دولدر .
 (هر کس کندی دردندن سویلر .
 (هر کس کندی عقلنی بکنور .
 (هر کس عقلنی .
 (هر کس کندی عیبنی کورمز .
 (هر کس کندی لایقنی سویلر .
 (هر کس کندی یوردینی بکنور .
 (هر کسک آرشونته کوره بز ویرمزلر .

[واصف - نیمنس - با اصطلاحات زنان]

در وادی نصیح و پند از دهان والده [

- « قاصدر قصندی تیزی یه ویر آل جانفسه »
 « صاردیر دکر می پوللی یعنی فتو فسه »
 « بز ویرمه صاقن آرشونته کوره هر کسه »
 « کاه ترکی ایرله کاهی چهیز ایشله که کسه »
 « اوله صوقاق سپور که سی قادیق قادیق اول »

« هر كسك آغزنده بر پارمق بال اولدی .

[وهیء سنبلزاده - غزل]

« ایتدی لسان خلقده بر پارمق انکین »

« بر بوسه ویرمکیله او شیرین دهن بی »

« هر كسك ایتدیکی یولنه كلور .

« هر كسك بر دردی وار دكر منجینك ده صو .

فارسی

[مصرع]

هر كس بقدر خویش گرفتار محنتست .

فارسی

[مصرع]

زمانه ایست که هر كس بنمود گرفتار است .

« هر كسك بر دلیلك طماری واردر .

فرانسوزجه

Chacun a sa marotte.

(ترجمه سی) هر كسك دلیلكه مخصوص

چنغراقلی ضو پاسی واردر .

« هر كسك كوكلنده بر ارسلان یاتر .

(عطایی)

[عطائی . خسه . نفحه تاسعه]

« هر کشتی قلبنده بر ارسلان یاتور »

« گوشه ویرانده سلطان یاتور »

» هر کسک نیضنه کوره شربت ویرر .

فرانسزجه

Il faut gratter les gens où il leur démange.

(ترجمه سی) خلقك كجشن یرخی قاشیمه لیدر .

» هر كسه كندی خوینی خوش كلور .

» هر كسه یار اول بار اوله .

» جهانده یار اول .

» هر كالك بر زوالی هر زوالك بر كالی .

» هر كالك بر زوالی .

» هر كیمك باغی وار یور كنده داغی وار .

فارسی

زاغی بر دلش داغی .

» هر كوردیكك صقاللی بی بابا كی صاتورسن .

فرانسزجه

Il ne faut pas toujours croire ce que l'on voit.

(ترجمه سی) هر كوریلن شبته داما

اینعامه لیدر .

» هر كوزلك بر خويي وار .

» هر موساك بر فرعوني وار .

[نابی - خیریه - نهی اعیانیء ظالم فقرا]

» بولسور اكه دخی نیجه رقیب »

» ملعتده بری بیرینه قریب »

» قومز ایش کورمكه هیچ لذتله »

» آتغه طوتغه كرمیتله »

» چرخ نعمتی ویرر غوغاسز »

» هیچ فرعون اوله می موساسز »

عربی

لكل فرعون موسى .

» هر وقت دوشش كلمز .

» هر وقت فرصت اله كيرمز .

» هر یری كزمش كتمدیكى بر كرده زندانی قالمش .

» هر یكیتك بر یوغورد یشی وار .

» هر یوسف كوزل اولماز .

» هر یوقشك بر اینشی وار هر اینشك بر یوقشی وار .

» هر یوقشك بر اینشی وار .

(پرتو)

[پرتو پاشا - غزل]

« قبض و بسطی بویولک در پی اولوب بر برینه »
 « هر دوزك بر یوقشی هر یوقشك بردوزی وآر »

فارسی

• هر نشیبی را فرازی در پی است •

[فردوسی - شهنامه]

« نباید نهادن دل اندر فریب »
 « که هست از پس هر فرازی نشیب »

• هر یومورطه بیاض دکل •

• هزار احباب اولان اهل تلوندن وفا کلز •

(مصرع)

• هم دو کر هم آغلاماز •

[خاتم - غزل]

« لطفی حکام زمانك بودر انجیق هیچ کس »

« اولوسن آغلیه من ثقلت قسامندن »

« هم دو کر هم قومز آغلامغه مشهور مثل »

« نوعدر حادثهء عالمك الامندن »

• هم سویلیه من هم بکنمز •

- ﴿ هم قاچار هم طاوول چالار .
 ﴿ هم کل هم فضول .
 ﴿ هوا خوش .
 ﴿ هوانک کوزی یاشلی .

کسره خفیفه ایله

- ﴿ هندستان فیلی سیوری سییکدن قورقار .
 ﴿ هندی خرقة سنه دوندی .
 ﴿ هیچ یوقدن طور لاق یکدر .
 ﴿ کوتورمدن .

فرانسجه

Il vaut mieux tard que jamais.

- (ترجه سی) هیچ اولامقدن کج اولق اولادر .
 ﴿ هیچی هیچه ویرسدک ینه هیچ چیقار .
 ﴿ اولسه ایله .

ضمه خفیفه مقبوضه ایله

- ﴿ هنر سز آدم میوه سز اناجه بکرز .

فارسی

- هنر هنر است بی هنر خراست .

(هنر)

» هنر صاحبی عزیز ایلر .

» هنر مقبولدر اما معتبر حسن ادبدر .

الف ایله

یا

» یا بودوه بی کوته لی یا بودیاردن کته لی .

» یا یق کوج ییقمق قولای .

» یا یوطاشی یا پودن قالماز .

» یاتان ارسلاندن کزن تلکی ایودر .

» یاتان ییلانک قویروغنه باصمه .

فرانسوزجه

Il ne faut pas réveiller le lion qui dort.

(ترجه سی) اویویان ارسلانی اویاندنرمامه لیدر .

» یا خویندن یا صویندن .

» یا دولت باشه یا قوزغون لاشه .

[عطایی - نجسه - صحبت سی وسوم - داستان

حاکم اصفهان منصور]

» یا دوشه سایه دولت باشه »

» یا قونه زاغ وزغنلر لاشه »

- » یا دوه یا دوه جی .
 » یار اولورسه یاره نه بن اولورسم چاره نه .
 » یار باقی صحبت باقی .

فارسی

- یار باقی صحبت باقی .
 » یار بنی آکسون بر چوروك الما ايله .
 » یار بنی آکسون بر یشیل یایراق ايله .
 » یارک اتمکنی دشمن کبی یه .
 » یارم المانک یاریسی او یاریسی بو .

عربی

- هما فرخان .
 » یارم آله کوکلم آله .
 » یاره سی اولان قوجنور .

[عطایی - خسه - داستان رابع]
 « بختکی دعوت ایلیوب فی الحال »
 « سبب خنده سندن ایتدی سؤال »
 « طوقنور زنجی اولنه کل تر »
 « قوجنور یاغری اولان دیرلر »

فرانسوزجه

On sent quand on met le doigt sur la plaie.

(ترجمه سی) یاره نك اوزرینه پارمق قونلججه

طویه اور .

﴿ یاردماز آدم بازار بوزار ایو آدم بازار یاپار .

﴿ حرامزاده .

﴿ یاره یه طوزا کر .

﴿ یارینکی طاوقدن بو کونکی یومورطه ایودر .

﴿ بو کونکی یومورطه .

﴿ یارینکی قازدن بو کونکی طاوق ایودر .

﴿ بو کونکی طاوق .

﴿ یاری نیله یم بعد خراب البصره .

﴿ یار یقلدی کون توزار .

﴿ یار یقندیسنه اوغرا دی .

﴿ یاز یاغوری کبی کاور کچر .

﴿ یاز یجی کندینه کم یازماز .

﴿ یاش دریدر چکدکجه اوزار .

[منیف - مکتوب منظوم]

« دیدی چوق سوز کوتورر کسدکجه »

« یاش دریدر اوزانور چکدکجه »

- (یاش دریدر نره یه چکسه ک کیدر .
 (یاش کسن باش کسن .
 (یاشی آت پازارنده صورارلر .
 (یاشی یوز اولسون باشی بز اولسون .
 (یاغ آجی اولتجه پلاو آجی اولور .
 (یاغار اسر کیدیاور .
 (یاغور اولسه کیسه نک ترلاسنه یاغماز .

[واصله - قصیده شتائیه]

- « دل کباب اولمشیدی نار فراقکله ولیک »
 « طوکه قالدیم سنی اغیار ایله کوردیم تنها »
 « بلورم قارده کزده ایزینی کوسترمز »
 « دام تزویرینه الدانه آنک مرغ آسا »
 « کیسه نک ترلاسنه یاغماز اولورسه یغور »
 « سکاده نشو و نما ویرمز اوای نخل جفا »
 (یاغوردن قاچارکن طولویه طوتلیدی .

فارسی

- از باران زیر ناودان کر یزد .
 (یاغور دیگر صو طور یاور .
 (یاقدیغک چراغی سیوندومه .

(یاقه دن)

﴿ یا قه‌دن آتانی آتارل .

[بابی - غزل]

« دلدہ مشہور مٹلدر کہ فراموش ایلر »

« هر کیم اولور سه بو عالمده فراموش نکه »

﴿ یا قه‌سی آچلمه‌دق .

[عطایی - خسه - خاتمه کتاب]

« کوی کرانما یه‌سی طاقلمدق »

« بلکه دخی یا قه‌سی آچلمدق »

﴿ یا کلش حساب بغداددن دوزر .

﴿ یا کلیمان بر الله .

﴿ یا لانجی کیم ایشندیکنی سویلر .

﴿ یا لانجینک اوی یانمش کیمسه اینانامش .

[وهی سنبلزاده - لطفیه - در منع کذب]

« دهن کاذب اولور زهر افشان »

« بردر املاده یلان ایله یلان »

« اتشه یانسه‌ده بیت کذاب »

« ایناتوب کیمسه کتورمز اکا آب »

﴿ یا لانجی یه‌قوه حافظه شرطدر .

﴿ یا لان وار که کرچکدن یکدر .

فارسی

دروغ مصلحت آمیز به از راست
فته انکیز .

- ﴿ یالاتی اوراتله سویله :
﴿ یالکزلق الله یاراشور .
﴿ یالکزین سفره سنی کندی قالدیرر .

فارسی

تنها خور برادر شیطان است .
﴿ یالمی آچخاف .

[عطایی - خسه - نفحه ثامن عشر - داستان
مأمون]

» بید که زیب چن باغ اولور «
» کچلکله یالمی آچخاف اولور «

فارسی

- • کوته دیوار •
﴿ یالی بی یکی صائمش •
﴿ یانبولی کبه سی یوتماز •
﴿ یانغینه کورکاء کیدر •

- ﴿ یان قپانی کبی یانده طاقلمه .
 ﴿ یانمش مال ایله اولمش بابا ایله افتخار اولماز .
 ﴿ یاننده صندل اوله ماز .

[دفتر دار عزت علی پاشا - اوچ انبارلی تاریخی]

- « آنی بر طرح مطبوع اوزره انشاد ایلمش استاد »
 « یاننده صندل اولز کشتی چرخ فرومایه »

- ﴿ یانین یاتدی چاموره باتدی .
 ﴿ یاواش آتک تکمه سی یاوز اولور .
 ﴿ یاورو قوشک آغزی نیوک اولور .
 ﴿ یاوز خرسزاو صاحبینی باصدیرر .
 ﴿ اوسته خرسز .
 ﴿ یاوز کوپک نه یرنه یدیرر .
 ﴿ یایی پک چکمه قیارسن .

قلمه ایله

ی

- ﴿ یتشمدی خورسزه .
 ﴿ خورسزه .
 ﴿ یتش ایکی دره دن صو کتیرر .

[نرکسی - خسه - مشاق العشاق المشتاق]
 « بالاخره تسکین لب غضبی ایچون یتمش ایکی
 دره دن صو کتوردم »

- » یدیسنده نه ایسه یتمشنده ده اودر .
 » یدی قرال ایله باریشق .
 » یر دمر کول باقر . .

فارسی

- زمین سخت و آسمان دور .
 » یردن یاپمه .
 » یرده کی یوزه باصلماز .
 » یرک قولاغی وار .

[یرتوافندی - غزل]
 « تنهاده ایتمه ناله که یرک قولاغی وار »
 « شاید که عکس ایدر در و دیوار ایشتمسون »

[باقی - غزل]
 « آه ایتمه نعل اسبی نشانن کوروب دلا »
 « شاید کمسنه ایشیده یرک قولاغی وار »

فارسی

دیوار گوش دارد .

- » یرنده یلر اسر .
 » یره باقار یورک باقار .
 » یره باقان .
 » یر یازلدی یره پکدی .
 » یرینی یملین ییلده برقات اوربا زیاده اسکیدر .
 » یک آت یک مزرارق .
 » یکلمکی آوی ییله استمز .
 » یکیمجه الکم سنی زه جکه آصه یم .
 » لاله او یکی .
 » یکی قناد آلسدر یور .
 » یلر اوکاز اوه کلمز .
 » یلکنلری صویه ایندیردی .
 » یل ییه اک یلکن کورک .
 » یمشی اولیان اغاجه طاش آتمازلر .
 » لاله میوه سبز .

[عاکف پاشا - غزل ردیف]

- » شاخ بالاده اولان میوه نخوت انداز »
 » زخم خورنده سنک ستم اولمزده نولور »
 » یمینک مالنی یرلر .

[وهبی سنبلزاده - لطفیه - در منع خست]

« اهل خست هله پک نکبت اولور »

« خلق ایچنده دخی بی قیمت اولور »

« منتج خیر اوله مز آمالی »

« دوستی یوق دشمنه صاقلر مالی »

« قاریشوب غیر یسنک قسمنه »

« صانکه صاقلر قزینه عورتنه »

« هیچ دوشمنزکه کبرسه او اشک »

« یه لر عورتی یفعالیه رک »

• (ینکج کبی یان یان کیدر •

• (ینکجه صور مشلر نیچون یان یان کیدرسن سرده

قبا دایلق وار دیمش •

• (یهودی بازارلخی •

• (یهودی زو کوردلدیجه اسکی دفترلی قارشدیرر •

• (یهودینک یمکنی یه اونده یاتمه رودک اونده یات

یمکنی یمه •

• (یهودی یایغراسی •

• (یهودی بی اولدرمکدنسه قورفتیق بکدر •

یِ یِ کسرۂ ثقیلہ ایلہ

﴿ یرتبی قوشک عمری آز اولور .

[فاضل - دفتر عشق - معشوق دیگر - قصہ

سلیمان بک]

• حرف واحد بکا سوز سویلدی •

• نکه لطفله شاد ایلدی •

• ما صدق اولدی اکا بوتمشیل •

• یرتبی قوشک اولور عمری قلیل •

• اولدی اول غنچه کلزار امل •

• وهکه یغما شده دست اجل •

﴿ یقلان یقلانی سور •

[کاتب چاپی - میزان الحق - بحث سابع -

برش وافیون]

• ای نجاتی سور ایش یقلانی یقلان •

﴿ ییل آلتش ایش بتمش •

﴿ ییلان حکایه سی کپی قرقه سورر •

﴿ ییلان دلیکی بیک آلتونه •

• صبحان دلیکی •

- » ییلان کبی صوقار .
- » ییلان بین حکیم بوله‌ماز .
- » ییل خرمسز اولماز .
- » ییلدزی بارشمدی .

[علوی - بیت]

« کوزیاشن دوکدک او مه یوزمزه باقدی آه »
 « وه که بارشمدی یار ایله بزم ییلدزمز »

- » ییلدزی باریشق .
- » ییلدزی دوشکون .

[عاکف پاشا - منشآت - بر منجم حقنده توصیه بی
 متضمن تذکره دن مفرز فقره]

« هر تقدیر یلدزی دوشکون بر بیچاره ایسه ده
 تدویر عاطفت ولی التعمیلریله بخت خوابیده سی
 بیدار و اختر مطلبی نمودار اولق و سایه
 دولت‌لرنده بر کون کورمک ارزوسیه منجم
 ثانیلاک خدمته طلبکار اوله رق »

[مصرع]

« ییلدزی دوشکون اولور پادشهم مغرورک »

[صافی ترجمه بیت]

« کو که می اوردی باشم بر یوزینه کلدومه »

« واری باقی بنجلین یلدزی دوشکون کسه »

شاهی

» یلدزه کند آتور .

[وهی* سنبلزاده - لطفیه - در علم نجوم]

« چوق منجم بی - لورم بی پیوند »

« یلدزه اچیه ایچون آندی کند »

[سامی - بیت مفرد]

« رخنده خال کوروب طوق آهم اولدی بلند »

« کدای دل نه عجب یلدزه آترسه کند »

» ییلنش چفید عقلی وار .

ی ی کسره خفیفه ایله

» یکیت باشندن دولت اوراق دکلدور .

» یکیتک سوزی دمرك کرتکی .

» یکیت لقبيله اکیاور .

» یکیتک طقوزدر سکرزی قاچقدر بری هیچ

کورنمه مک .

۱) یکیت میدانده بللی اولور .

۲) بین بیلز طوغرایان بیلور .

[اخلاق علائی - کتاب ثانی - علم تدبیر منزل -

باب سادس - تدبیر مدن - فصل ثانی - محبت

بیاننده در]

« و محسن الیه اول کسسته به بکزر که بی زحمت

و مشقت مال الله کرمش اوله لا جرم قدرنی

بلز و محسنه حق شکرین تمام ادا قلمز و ترکیده

مشلد دیرلر که بین کسسته بلز طوغرین

بلور »

فارسی

کسی داند که اشتری چراند .

یو ضمه ثقیله مبسوطه الیه

۱) یورغانه کوره آیاغنی اوزاتمه لیدر .

۲) کشی یورغانه .

۳) یوقدن نه چیقار .

۴) یوقلادق چاقلق طاشی چیقدی .

۵) یوقلق طاشدن قاتیدر .

(یول)

» یول ایله کیدن یورلماز .

یولنده .

» یول بیلن کروانه قاتلنز .

[علوی - بیت]

» عشق قودم جنون یولن طوئدم »

» یول بیلن کاربانه قاتلنز »

» یولجی یولنده کرک .

» یولجی به یول کرک .

» یول صورمغله بولنور .

» یول گتمکله توکنور .

» یولنده کیدن یورلماز .

[زاغ - غزل]

» کیدن یولنده یورلنز مشلدر اولدن »

» هیچ استقامته مانند برعصا اولنز »

» یولنه باقه باقه کوزمده لکه پیدا اولدی .

» یولی یول ایله اورمانی بالطه ایله .

ضمه ثقیله مقبوضه ایله

یو

» یوف یور یسنی چالیدی .

﴿ یوقاری تو کورسم بیغم اشاخی تو کورسم صقالم .
 لاسه آشاخی . ﴾

﴿ یومورطه لادیغی بریومورطه چغتیبسندن کچلمز .
 [غالب - حسن و عشق] ﴾

« ماندهء ماکیان غرا »

« يك بیضه هزار فخر و دعوا »

﴿ یومورطه ده قیل بتمز . ﴾

﴿ یومورطه ده قولپ طاقار . ﴾

﴿ یومورطه بی آلان صاریسنی بوله ماز . (آندن) ﴾

﴿ یونس بالغی کبی آتیلور . ﴾

﴿ یووارلانان طاش یوصون طوتماز . ﴾

عربی

من تنقل تبقل .

عربی

من تحرك تبرك .

﴿ یووایی یاپان دیشی قوشدر . ﴾

لاسه دیشی قوشدر .

بُو ضِمَّةٌ خَفِيفَةٌ مَقْبُوضَةٌ اِیْلَه

﴿ یورکدن یورکه یول واردر .

﴿ کولکدن کولکه .

﴿ یورک سلانیک .

﴿ یورکنه صوسرپدم .

[واصف - غزل]

« ینار اتش هجرانه وعد بوسه یله »

« صوسرپمشیدی لسانادل حریقه اوشوخ »

﴿ یورکی قارش قارش یاغ باغلار .

[واصف - تخمیس - با اصطلاحات زنان

در وادی نصیح و پند از دهان والده]

« ارزله ایتمه پنجره لردن آتش ویرش »

« دادیکه کاهی یاردم ایدوب سنده کور که ایش »

« یاغ باغلسون یورکی ننه کک قارش قارش »

« تک طور کوچکدن اوده اوتور مقالغه آتش »

« اوله صوقاق سپور که سی قادین قادیجق اول »

﴿ یوروک آته قامچی اورماز .

﴿ یوروک آت یعنی کندی آرتیرر .

فارسی

- اسب بدویدن جو خود را زیاد میکند .
 ﴿ یوزدک یوزدک قویروغنه کلدک باری بتور :
 ﴿ یوز صوی دوکدی .

[عطایی - خسه - عرض مناجات]

- « شبشه ناموسی چالوب یرزه »
 « یوز صوینی دوکدی همان یوقیره »

- ﴿ یوزندن استاری بهالی .
 ﴿ یوز ویرد بجه یوزدها استر .
 ﴿ یوزی استارینه اویماز .
 ﴿ استاری

- ﴿ یوزین کوستر مسون مولی قاطر آباد ایمش ییلدک .
 (مصرع مشهور)

- ﴿ یوز یوزدن اوتاتور .
 ﴿ یوزی قصاب سونکر یله سیلنمش .

[نفعی - غزل]

- « رز دخترینه سجه صد دانه بی صاتوب »
 « صوفیده یوز سزا ولدی کور نجه او یوز سزی »

(یوزینه)

﴿ یوزینه تو کورسه لر یاغور یاغور صاتور .

﴿ عارسزک یوزینه .

﴿ یوک الشده اشک آ کرماز .

﴿ یوکنی بولده باجنی آل .

﴿ یوکنی طوتدی .

﴿ یوکنی یوقاری بیغار .

[عطایی - خسه - نفحه خامسه]

« یوریه عزم ایلسه دریا اکر »

« نازیله یوکنی یوقارو بیغار »

ضروب اشال عثمانیه

مجموعه سی برنجی دفعه اوله رق تصویر افکار

غزته خانه سنده محرم ۱۲۸۰ تاریخنده باصلمشیدی .

اشبو ایکنجی دفعه نسخه سی ایسه اولکندن

دها صحیح وعلاوه لی اوله رق ینه تصویر افکار

مطبعه سنده طبع اولندی .

سنه ۱۲۸۷

جادی الاخره

۰۱۶ « علوی نه چاره که از طمع چوق زیان ایدر »

۱۷۴ « صد هزار آفتاب وار دلد »

۲۳۵ « مکر کنج قناعت اوله داخی چرخ آماله »

صواب

« علوی نه چاره آز طمع چوق زیان ایدر »
« صد هزار اضطراب وار دلدہ »
« مکر کنج قناعت اولہ وافی خرج آمالہ »

